

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
POLITIKAS ZINĀTNES STUDIJU NODAĻA

**VAI DONBASA KONFLIKTA ATTĪSTĪBA VED PA
IESALDĒTĀ KONFLIKTA CEĻU?**

BAKALAURA DARBS

Autors: Aigars Agejenko

Studenta apliecības Nr.: aa11101

Darba vadītājs: asociētais profesors Dr.soc.pol. Toms Rostoks

RĪGA 2017

ANOTĀCIJA

Darba tēma: “Vai Donbasa konflikta attīstība ved pa iesaldētā konflikta ceļu?”

Pētījuma izvēli noteica iesaldēto konfliktu teorētiskā pamatojuma salīdzinoši nelielā izpēte akadēmiskajā rakursā; to nozīme starptautisko norišu prognozēšanā, kā arī Latvijas – Krievijas attiecību iespējamie scenāriji.

Pētījuma mērķis: izpētīt, vai Donbasa konflikta attīstība norāda uz tā veidošanos par iesaldēto konfliktu.

Galvenie uzdevumi - izpētīt:

1. iesaldēto konfliktu teorētisko pamatojumu;
2. postpadomju telpas iesaldētos konfliktus un tos salīdzināt;
3. Donbasa konfliktu un salīdzināt to un tā attīstību ar iesaldētā konflikta un tā attīstības modeli.

Izmantotā teorētiskā pieeja balstīta uz konfliktu un reālisma teoriju pamata.

Pētījumā izmantotās pētniecības metodes: kvalitatīvā analīze, padziļinātās studijas, sintēze.

Pētījumā tiek pierādīta hipotēze: Donbasa konflikts veidojas par iesaldēto konfliktu.

Atslēgas vārdi: iesaldētais konflikts, Donbass, Krievijas ārpolitika, reālisms.

SUMMARY

Work title: Does development of Donbas conflict take a frozen conflict road?

Author choose to conduct a study because of relatively small academic research of frozen conflicts; their role in forecasting international processes, aswell as possible scenario of Latvia – Russia relations.

Main goal of the research: to explore if Donbas conflict development shows signs of transforming into frozen conflict.

Main tasks to reach the goal - to explore:

1. frozen conflicts theoretical background;
2. and compare post-soviet area frozen conflicts;
3. Donbas conflict and compare both it and its development with frozen conflict model.

Methodology: qualitative analysis, case study`s, synthesis.

Main results: during research author gains evidence regarding hypothesis: Donbas conflict develops as frozen conflict.

Key words: frozen conflict, Donbas, Russia foreign policy, realism.

SATURS

IEVADS	5
1. IESALDĒTO KONFLIKTU TEORĒTISKAIS PAMATOJUMS	9
2. IESALDĒTO KONFLIKTU KOPĪGĀS UN ATŠĶIRĪGĀS IEZĪMES.....	24
3. DONBASA KONFLIKTA IEZĪMES	43
3.1. Donbasa konflikta priekšnoteikumi.....	43
3.2. Donbasa konflikta izcelsme.....	45
3.3. Donbasa konflikta attīstība	49
3.4. Donbasa konflikta atbilstība iesaldētā konflikta pazīmēm.....	52
SECINĀJUMI	60
IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI.....	62

IEVADS

Konfliktu izcelsmes skaidrojumā vērojamas dažādas pieejas – sākot no evolucionārajām, psiholoģiskajām, sociālajām, līdz pat specifiskām dažādu ietekmes faktoru teorijām. Starptautiskajās attiecībās, ņemot vērā to galveno subjektu specifiku, konfliktu izcelsme primāri tiek aplūkota valstu kontekstā. Tai pat laikā, līdzīgi kā citās jomās, arī šajā disciplīnā vērojama plaša amplitūda pieejām gan tādēļ, ka daļa par konfliktu cēloņiem izvirza dažādus faktoros – izdzīvošanu, cilvēka dabu u.tml., gan tādēļ, ka aplūko bieži vien dažādus šaurākus aspektus, piemēram, konfliktus kā ieilgušus stāvokļus vai – kā dažādus to veidus.

Viena no jaunām pieejām starptautisko attiecību kontekstā konfliktu skaidrošanā ir – iesaldētie konflikti. To izcelsme visbiežāk tiek saistīta tieši ar postpadomju telpu, lai gan teorētiskajā izpētē ir vērojamas atsevišķas pieejas, kas skaidrojušas to iezīmes dažādos rakursos jau pirms minētā perioda.

Iesaldēto konfliktu rakursā pēdējie notikumi norāda uz jauna šāda konflikta iespējamu veidošanos Ukrainā, Donbasa reģionā.

Donbasa konflikta turpmākā attīstība ļaus prognozēt zināmā mērā Krievijas iespējamo rīcību nākotnē attiecībās ar citām tās kaimiņvalstīm un starptautiskās sabiedrības visticamāko atbildes reakcijas ietekmi: ja Donbasa konflikts attīstīsies kā iesaldētais konflikts, tas nozīmēs to, ka visticamākie varianti līdzīgu konfliktu gadījumos, būs šādu iesaldētu situāciju un konflikta stāvoklī esošu reģionu izveide Krievijas Federācijas interešu zonās – starptautiskā sabiedrība nespēs/nevēlēsies panākt citādu risinājumu. Ja konflikts turpinās eskalēties, tas nozīmēs faktisku plaša mēroga karadarbību starp Krieviju un Ukrainu. Bet, ja Donbasa reģions nonāks atpakaļ Ukrainas kontrolē, pilnībā tajā integrējoties, tas nozīmēs gan starptautiskās sabiedrības efektīvu rīcību pret agresorvalsti.

Donbasa konflikts, pēc bakalaura darba autora domām, ir būtisks arī Latvijai. Pieļaujot dažādus Latvijas – Krievijas attiecību scenārijus, kā iespējams kritisks reģions abu valstu attiecībās var būt Latgale. Salīdzinot to ar Donbasu, tiem ir vairākas kopīgas iezīmes: tiešs Krievijas Federācijas ģeogrāfiskais tuvums; liels krievvalodīgo iedzīvotāju skaits; vēsturiski samērā ciešas saiknes u.c. Papildus tam, ņemot vērā Krievijas Federācijas īstenoto ārpolitikas instrumentāriju komplektu, ko varētu interpretēt kā t.s. iesaldēto konfliktu metodi cīņā pret šo konfliktu mātesvalstu dalību ES un NATO, kā arī izmantošanu konfrontācijā ar šiem starptautiskās politikas subjektiem, visi uzskaitītie apstākļi norāda uz nepieciešamību rezervēti un ar aizdomām uztvert jebkādas aktivitātes, kas tiek īstenotas no Krievijas Federācijas puses

attiecībā uz Latviju. Jo īpaši bažas raisa globālās situācijas kontekstā plānotās Krievijas militārās mācības ZAPAD 2017. gada vasarā, Baltkrievijā¹.

Iesaldēto konfliktu teorētiskajā izpētē vērojams zināms informācijas vakuums. Lai gan atsevišķi pētnieki ir pievērsuši uzmanību dažādiem to aspektiem, lielākoties tie tiek aplūkoti kā Krievijas ārpolitikas instrumentārijs, neizdalot to kā teorētisku konceptu, vai arī – tos aplūko lielākoties publiskajā telpā kā bieži vien daiļrunīgus apzīmējumus dažādiem konfliktiem.

Nemot vērā iesaldēto konfliktu teorētiskā pamatojuma salīdzinoši nelielo izpēti akadēmiskajā rakursā; to nozīmi starptautisko norišu prognozēšanā, kā arī Latvijas – Krievijas attiecību iespējamu scenāriju, autors izvēlējās veikt pētījumu par to, cik lielā mērā Donbasa konflikts atbilst iesaldētā konflikta jēdzienam.

Pētījuma mērķis: izpētīt, vai Donbasa konflikta attīstība norāda uz tā veidošanos par iesaldēto konfliktu.

Galvenie **uzdevumi** mērķa īstenošanai:

1. izpētīt iesaldēto konfliktu teorētisko pamatojumu;
2. izpētīt un salīdzināt postpadomju telpas iesaldētos konfliktus;
3. izpētīt Donbasa konfliktu un salīdzināt to un tā attīstību ar iesaldētā konflikta un tā attīstības modeli.

Pētījuma objekts: iesaldētie konflikti.

Pētījuma priekšmets: Donbasa konflikta attīstība.

Pētījuma hipotēze: Donbasa konflikts veidojas par iesaldēto konfliktu.

Pētījuma **teorētisko bāzi** veido iesaldēto konfliktu pētnieku A. Grigas, E. Azāra, M. Klensija, Dž. Neigla R. Krēmeres, Dž. Gallo, Dž. Berkoviča u.c. autoru pētījumi.

Bakalaura darbā autors izmanto šādas **pētniecības metodes:** gadījuma analīzes metodi un salīdzinošo metodi Donbasa, Piedņestras, Kalnu Karabahas, Abhāzijas un Dienvidosetijas gadījumiem (case study).

Gadījuma analīze ir empīrisks pētījums, kura ietvaros tiek padziļināti analizēts noteikts mūsdienu fenomēns/notikums tā reālo apstākļu kontekstā, jo īpaši situācijās, kad robežas starp šo fenomēnu/notikumu un tā kontekstu nav skaidri saskatāmas.² Gadījumu analīzē tiek izdalītas divas vispārīgas pieejas: pirmkārt, problēmorientētā metode – kad gadījums tiek analizēts, lai identificētu kādas galvenās problēmas un piedāvātu to risinājumus; otrkārt – analītiskā pieeja:

¹ Sytas, A. (2017). Baltic states seek more NATO help ahead of Russian exercise. Retrieved from <http://www.reuters.com/article/us-baltic-nato-russia-idUSKBN15O2HZ>

² Willis, B. (2014). The Advantages and Limitations of Single Case Study Analysis. Retrieved from <http://www.e-ir.info/2014/07/05/the-advantages-and-limitations-of-single-case-study-analysis/>

lai saprastu, kas ir noticis un kāpēc. Tās ietvaros nav mērķis identificēt problēmas vai izstrādāt ieteikumus.³

Bakalaura darba autors izmantos gadījumu analīzes metodes analītisko pieeju, ņemot vērā pētījuma ietvaros izvirzīto mērķi un šīs metodes priekšrocības, konkrēti – izmantojamo empīrisko faktu daudzveidību, konteksta vērā ņemšanu, holistisko pieeju un to ieguldījumu teoriju veidošanā vairāk nekā teoriju testēšanā.⁴ Pēdējais arguments ir īpaši būtisks, pēc bakalaura darba autora domām, jo akadēmiskajā literatūrā praktiski nav izstrādāta ne vienota, ne universāla iesaldēto konfliktu teorija.

Salīdzinošā metode ir gan ilgā vēsturiskā perspektīvā, gan plašā akadēmiskajā amplitūdā izmantota metode visdažādākajās jomās. Tā tiek definēta kā metode, kuras ietvaros sistēmiski tiek pētītas divu vai vairāku pētījuma objektu līdzības un atšķirības, lai saprastu, izskaidrotu un izdarītu secinājumus, kas no tiem izriet. Līdz ar to mazāks uzsvars ir uz pētāmo objektu savstarpējām attiecībām vai uz atsevišķa objekta šaurāko izpēti.⁵ Tādēļ bakalaura darba autors izmantos šo metodi, lai ar tās palīdzību spētu plašāk un precīzāk veikt iepriekš aprakstīto gadījumu analīzi, pētot, analizējot un salīdzinot Donbasa, Piedņestras, Kalnu Karabahas, Abhāzijas un Dienvidosetijas konfliktus.

Darba **empīriskā bāze**: pētījumi, monogrāfijas, dokumenti, statistiskie dati u.c. Pētījumā tiks izmantoti arī dažādi ziņu avoti, starptautisko izpētes, nevalstisko organizāciju, valstu iestāžu u.c. materiāli.

Bakalaura darba **teorētiskā nozīme**: tas apkopo dažādas teorētiskās atziņas par iesaldētajiem konfliktiem, sintēzes rezultātā radot jaunus secinājumus, nodrošinot plašāku iesaldēto konfliktu teorētisko izpratni. **Praktiskā nozīme**: tas sniedz ieguldījumu Latvijas politikas zinātnes pētījumu praksē, kā arī ir noderīgs efektīvākai iesaldēto konfliktu koncepta izpratnei un attiecīgi praktiskai šādu gadījumu izpētei un zināmā mērā – prognozēšanai.

Bakalaura darbs **strukturēts** trīs daļās, atbilstoši pētījuma uzdevumiem: pirmajā autors veic iesaldēto konfliktu teorētisko izpēti. Otrajā daļā tiek analizēti un salīdzināti Piedņestras, Kalnu Karabahas, Abhāzijas un Dienvidosetijas iesaldētie konflikti, bet trešajā daļā – autors pēta Donbasa konfliktu un veic tā salīdzinājumu ar otrajā daļā izpētītajām iesaldēto konfliktu iezīmēm.

³ *How to write the case study*. Retrieved from <http://www.monash.edu.au/lls/llonline/quickrefs/27-case-study.pdf>

⁴ Willis, B. (2014). The Advantages and Limitations of Single Case Study Analysis. Retrieved from <http://www.e-ir.info/2014/07/05/the-advantages-and-limitations-of-single-case-study-analysis/>

⁵ Azarian, R. (2011). Potentials and Limitations of Comparative Method in Social Science. *International Journal of Humanities and Social Science*, Vol. 1 No. 4; April 2011, pp.113-125. – 115-116p.

1. IESALDĒTO KONFLIKTU TEORĒTISKAIS PAMATOJUMS

Konfliktu veidošanās tiek aplūkota gan no bioloģijas, gan personību psiholoģijas, gan organizāciju psiholoģijas, socioloģijas, valstu un starptautiskās perspektīvas. Šķiet, ka konfliktēšana cilvēka dabā radusies jau sen pirms pirmo civilizāciju veidošanās, pirmatnējo cilvēku un to sociālo struktūru ietvaros – cīnoties par izdzīvošanu, konfrontējot citu iemeslu pēc gan pašiem ar sevi, gan līdzgaitniekiem, gan šķietamiem vai reāliem konkurentiem.

Politoloģijas rakursā konfliktu skaidrojumos izdalāmas atšķirīgas pieejas. Strukturālās teorijas piekritēji uzskata, ka konfliktu pamatā ir spriedze par resursu trūkumu, ko pastiprina sabiedrības sociālās struktūras nianse – sociālā atstumtība, nevienlīdzība, netaisnība, politiskā marginalizācija, dzimumu nevienlīdzība, ekonomiskā ekspluatācija, rasu segregācija u.tml. Līdzīgu uzskatu pauž marksisms – konflikta pamatā liekot sabiedrības sadalījumu klasēs, kur spriedzi rada bagātie, pie varas esošie un t.s. proletariāts. Starptautiskā kapitālisma teorija akcentē industriālās revolūcijas veicināto imperiālisma un koloniālisma lomu, kad attīstītās valstis meklēja noieta un resursu tirgus uz vietējo iedzīvotāju miera un labklājības rēķina. Ekonomiskā konfliktu teorija par pamatu konfliktiem uzskata ekonomisko faktoru sadursmi un cēloniskumu, kas izpaužas kā cīņa par varu, lai nebūtu jādzīvo trūkumā. Reālisma teorija apvieno visas iepriekš uzskaitītās pieejas, par centrālo konfliktu cēloni izvirzot apgalvojumu, ka tas piemīt cilvēkiem kā dabisks, iedzimts ieradums. Attiecīgi globālā mērogā arī valstis ir vērstas uz konkurenci, pašsaglabāšanās instinktu un tajos brīžos, kad izjūt apdraudējumu, reaģēs pretī ar iesaistīšanos konfliktā. Papildus iepriekš nosauktajām teorijām, konfliktu pamatā tiek likti arī bioloģiskie argumenti – ģenētiskā iedzimtība un ģenētiskais mantojums jau kopš senatnes cilvēkam iesaistīties konfliktā liek šādu praksi piekopt gan individuālā, gan nacionālā mērogā. Psiholoģiskā rakursā populārs ir t.s. frustrācijas – agresijas teorijas arguments, ka cilvēki iesaistās konfliktos frustrācijas rezultātā, nespējot sasniegt savus personiskos mērķus.⁶ Visas iepriekš aplūkotās teorijas aplūko dažādus konfliktu cēloņsakarību aspektus, kas, pēc bakalaura darba autora domām, ir jāaplūko kopsakarā, kā savstarpēji saistītu faktoru kopums – tas ļauj objektīvi izprast politisko konfliktu multidimensiālo sarežģītību. Uz to norāda arī Dž. Gallo, izmantojot sistēmpieeju dažādu starptautisko konfliktu analīzē – pētnieks izvirza 5 to analīzes pamatrakursus:

- 1) konflikta robežu definēšana – fiziskās, laika, simboliskās un ētiskās robežas, kurās konflikts analizējams;

⁶ Galtung, J. (2010). Theories of Conflict p.30-34. Retrieved from https://www.transcend.org/files/Galtung_Book_Theories_Of_Conflict_single.pdf

- 2) valsts un aktivitātes mainīgie – valsts mainīgie ir strukturālie faktori, bet aktivitātes faktori – valsts sociālo grupu, slāņu attieksme, uzvedība, pārliecības;
- 3) cēloniskas cilpas un atgriezeniskā saikne – tās visbiežāk izpaužas kā, piemēram, nemiernieku izraisītas represijas no valsts pārvaldes, kas tālāk stimulē turpmāko nemiera izplatību;
- 4) multiplu sistēmu pārklāšanās un multipli komponenti – konfliktos izdalāmas dažādas savstarpēji pārklājošas attiecības un dažādi subjekti;
- 5) aizkavējumi – visbiežāk, materiālu un informācijas piegādē. Tie netīši vai apzināti īstenoti parasti kavē un pasliktina konfliktu norisi.⁷

Šie kritēriji, pēc bakalaura darba domām, ir jāizmanto arī iesaldēto konfliktu pazīmju izpētē, pielāgojot tos specifiskajam to raksturam, jo ļaus tādējādi tos izprast jau minētajā multidimensionālajā rakursā.

Tai pat laikā starptautisko konfliktu rakursā amerikāņu pētnieks, Prinstonas universitātes profesors D. Kārteris (*D. Carter*) norāda, ka tieši teritoriālie konflikti ir gan visbiežākie cēloņi ne vien starpvalstu, bet arī valsts iekšienē notiekošajai vardarbībai, gan – tie ir visstrīdīgākie un visgrūtāk risināmie starptautisko konfliktu veidi.⁸ Tas, pēc bakalaura darba autora domām, saistāms ar teritoriju gan kā vienu no valsts elementiem, gan arī fiziski vietu, kurā uzturas, dzīvo tauta, sociālā grupa, noteikta sabiedrība.

Dāņu pētnieks B. Molers (*B. Moller*) starptautisko konfliktu analīzei piedāvā nodalīt trīs atšķirīgus līmeņus, katru no tiem detalizētāk iedalot vardarbīgos un nevardarbīgos konfliktos:

- 1) valsts iekšienē notiekošie - no politiskās cīņas līdz pilsoņkariem, genocīdiem;
- 2) transnacionālie – tie ir starptautiski konflikti, kas galvenokārt izpaužas noteiktos reģionos, kas ir kaut kādā ziņā/veidā kopīgi tajos iesaistītajām valstīm. Nevardarbīgā to forma ietver sankcijas, dažādus diplomātiskus risinājumus, bet vardarbīgie izpaužas kā nemiernieku atbalsts, militāra intervence u.tml.;
- 3) starpvalstu – no politiskiem strīdiem, tirdzniecības kariem līdz plaša mēroga kariem.⁹

B. Molers tāpat akcentē to, ka jebkurā no nosauktajiem līmeņiem izdalāmas 3 konflikta puses: divi galvenie un t.s. trešā puse. Bakalaura darba autors norāda, ka abi galvenie konflikta dalībnieki vienmēr it antagoniski, piemēram, starpvalstu līmenī tās būs divas vai vairākas

⁷ Gallo, G. (2012). Conflict Theory, Complexity and Systems Approach, Systems Research and Behavioral Science (2012). DOI: 10.1002/sres.2132 – 2-9; 17p.

⁸ Carter, D. (2011). Territory and Group Conflict in International Relations, p.1. Retrieved from https://www.princeton.edu/~dbcarter/David_B._Carter/Teaching_files/fall11_PU_syllabus.pdf

⁹ Møller, B. (2003). Conflict Theory. Aalborg, Denmark: Institut for Historie, Internationale Studier og Samfundsforhold, Aalborg Universitet, pp75. ISSN 0904-8154 – 1-8p.

valstis vai to apvienības; transnacionālā līmenī – valsts, kuras teritorijā atrodas konflikta reģions un parasti konkrētā reģiona separātisti, opozīcijas partijas, partizāni u.tml.

Kā galvenos B. Molers definē 7 dažādus starptautisko konfliktu mērķus, kas variē amplitūdā no mēreniem līdz radikāliem. Tie attiecīgi ir: atzīšana, tiesības, vienlīdzība, privilēģijas, dominance, izdzīšana, iznīcināšana. Arī šo konfliktu norisē vērojama 5 līmeņu amplitūda – dialogs, nevardarbīga piespiešana, sporādiska vardarbība, masīva un sistemātiska vardarbība, genocīds.¹⁰ Bakalaura darba autors secina, ka starptautisko konfliktu mērķi līdz ar to parādās caur konfliktu iedabu – to norise ir galvenais konflikta indikators.

Viens no specifiskiem starptautisko konfliktu veidiem ir t.s. “iesaldētie konflikti” – jēdziens, kā etimoloģija saistāma ar salīdzinoši nesenu pagātņi. “Iesaldēto konfliktu” jēdziens pirmo reizi parādījās 20. gadsimta 90. gados, pēc PSRS sabrukuma, kad to sāka lietot gan politiķi, gan masu mediji, galvenokārt attiecībā uz ieilgušiem etno-politiskiem konfliktiem pēcpadomju telpā, konkrēti – Kalnu Karabahā, Piedņestrā, Dienvidosetijā un Abhāzijā.¹¹ Etno-politiskā dimensija ir ļoti būtisks faktors iesaldēto konfliktu izcelsmē, jo tieši etnisko minoritāšu teritorijās šādi konflikti veidojas. Manheimas universitātes Vācijā pētniece A. Gahramanova (A. Gahramanova) norāda, ka tā galvenie cēloņi ir:

1. tā kā šie konflikti raksturīgi valstīm, kurās noris pāreja no autoritārām pārvaldes formām uz demokrātiskām, tas dod vairāk iespēju etniskajām minoritātēm brīvi aizstāvēt savas uztvertās (interpretētās) tiesības;
2. starptautiskajā sabiedrībā vērojama pastāvīgi pieaugoša tendence aizstāvēt minoritātes, kas balansē ar suverenitātes principa robežām;
3. normatīvā rakursā ir atstāta pietiekoši liela brīvība interpretēt pašnoteikšanās tiesības, kas visbiežāk arī ir iemesls etnisko konfliktu izcelsmei.¹²

Šāda pieeja ļauj bakalaura darba autoram secināt, ka etniskā spriedze veidojas ģeopolitiskās konjunktūras izmaiņu rezultātā, konkrēti – demokrātiskas sistēmas veidošanās laikā bijušajās autoritārajās valstīs, kas izmaina arī starptautiskās sistēmas vidi un ietvaru un tādējādi veicina labvēlīgus nosacījumus etnisko minoritāšu tieksmēm pēc pašnoteikšanās un suverenitātes. Tomēr aprakstītā perspektīva, pēc bakalaura darba autora domām, iesaldētos konfliktus paskaidro tikai daļēji – nepilnīgi. Pirmkārt, etniskie konflikti nav gluži tas pats, kas iesaldētie konflikti. Lai gan tā pazīmējums “iesaldēts” šķietami norāda uz statistisku stāvokli

¹⁰ Turpat, 33.-35. lpp

¹¹ Ludvik, J., Smetana, M. (2017). *Unpacking the Dynamics of Frozen Conflicts (ISA 2017)*. Paper for the International Studies Association (ISA) 2017 Annual Convention in Baltimore, United States. Retrieved from http://www.academia.edu/31323011/Unpacking_the_Dynamics_of_Frozen_Conflicts_ISA_2017

¹² Gahramanova, A. (2006). Identity Conflicts and its Implications for Conflict Management. *UNISCI discussion papers, No11*, (May, 2006), pp. 153-186 – 153 p.

konflikta attīstībā, tas tā nav. Šo konfliktu iezīme ir pastāvīga dinamika, lai gan tā plašākā un ilgākā perspektīvā ir nespējīga mainīt konflikta norisi un, jo īpaši – nokļūt tuvāk tā atrisinājumam.¹³

Pētniece A. Grigas (*A. Grigas*) iesaldētos konfliktus definē kā teritorijas, kuros aktīva karadarbība notiek vai var būt beigusies, bet tai pat laikā nav noslēgts miera līgums vai panākts tāds politisks risinājums, kas atrisinātu konfliktā iesaistītās dažādās puses.¹⁴ Ulsteras universitātes un Starptautisko konfliktu izpētes institūta pētnieki M. Klensija (*M. A.C. Clancy*) un Dž. Neigls (*J. Nagle*) iesaldēto konfliktu skaidro kā tādu etnopolitisku konfliktu, kurā atdalīšanās mērķi noveduši pie de facto režīma izveides, ko neatzīst ne starptautiskā sabiedrība, ne valsts, no kuras šis režīms un teritorija atdalījušies.¹⁵ Vēl viena definīcija skaidro, ka iesaldētais konflikts ir konflikta situācija, kurā vardarbība ir pārtraukta, tai pat laikā karojošo pušu intereses nav ne atrisinātas, ne arī mazinājušās un karš bez militārā uzvarētāja turpinās politikas dimensijā. Tai pat laikā – lai gan vardarbība ir pārtraukta, tā ir, pirmkārt, notikusi konflikta rašanās brīdī, otrkārt – visu laiku pastāv draudi tai jebkurā brīdī atjaunoties, uzplaksnīt.¹⁶ Šīs atšķirīgās pieejas norāda, ka iesaldēto konfliktu izpratnē koeksistē vairāki faktori – gan etniskie, gan nespēja vai nevēlēšanās atrisināt konfliktu ilgākā periodā, gan separātisms, pašpasludināta suverenitāte, sporādiska vardarbība.

Viens no būtiskiem kopējiem elementiem uzskaitītajās definīcijās ir nespēja atrisināt iesaldētos konfliktus. Zviedrijas pētnieces K. Agestama (*K. Aggestaam*) un A. Bjorkdāla (*A. Bjorkdaal*) šai sakarībā akcentē tieši iesaldētajiem konfliktiem specifisku iezīmi: to ietvaros miera sarunas visu laiku turpinās, pastāvīgi tiek pārskatīti galvenie vienošanos elementi, tiek īstenotas reformas, lai izvairītos no konflikta tālākas eskalācijas – tiek uzturēts miers, bet netiek risināts pats konflikts.¹⁷ Šis apstāklis, pēc bakalaura darba autora domām, ir svarīga iesaldēto konfliktu raksturojoša iezīme – miera veidošana, bet konflikta nerisināšana vai nespēja atrisināt tā fundamentālos iemeslus, uz mieru koncentrējoties pamatā tikai kā uz izvairīšanos no konflikta saasinājuma.

¹³ Turpat, 3. lpp

¹⁴ Grigas, A. (2016). *Frozen Conflicts. A Tool Kit for US Policymakers*. Atlantic Council, Dinu Patriciu Eurasia Center, 23 pages – 1.p. Retrieved from http://www.atlanticcouncil.org/images/publications/Frozen_Conflicts_web_0727.pdf

¹⁵ Clancy, M.A.C., Nagle, J. (2009). *Frozen Conflicts, Minority Self-Governance, Asymmetrical Autonomies – In search of a framework for conflict management and conflict resolution*. University of Ulster, 29 pages - 14 p. Retrieved from http://www.asef.org/images/docs/1276-6th_AER_Background_Paper_-_Dr._Clancy_and_Dr._Nagle.pdf

¹⁶ Ludvik, J., Smetana, M. (2017). *Unpacking the Dynamics of Frozen Conflicts (ISA 2017)*. Paper for the International Studies Association (ISA) 2017 Annual Convention in Baltimore, United States. Retrieved from http://www.academia.edu/31323011/Unpacking_the_Dynamics_of_Frozen_Conflicts_ISA_2017

¹⁷ Aggestam, K., Björkdahl, A. (2011). *Just Peace Postponed: Unending Peace Processes and Frozen Conflicts*. *JAD-PbP WORKING PAPER SERIES NO. 10* | JANUARY 2011., pp. 1-28. – 4-5 p.

Etniskās spriedzes un konfliktu risinājuma nespējas dimensijas ir tikai vienas no vairākām iesaldēto konfliktu dimensijām. Ņemot vērā to pastāvēšanu kā konfliktu paveidam, bakalaura darba autors uzskata, ka to skaidrojumā nozīmīgu izpratni dod vispārējā starptautisko konfliktu iezīmju izpēte. Teorētiskajā diskusijā, pirms “iesaldēto konfliktu” jēdziena parādīšanās, atsevišķi pētnieki ir aplūkojuši iezīmes, kas ir kopīgas visiem iesaldētajiem konfliktiem un kas palīdz tos objektīvi izprast, noteiktā rakursā izskaidrot.

Libāniešu izcelsmes amerikāņu pētnieks E. Azars (*E. Azar*) radījis jēdzienu “ieilguši sociālie konflikti”, kas izmantojams plašākai un precīzākai valstu iekšējo sociālo konfliktu izvērtēšanai un analīzei. Tas tiek definēts kā ilgstoša un visbiežāk vardarbīga cīņa sabiedrisko grupu starpā par tādām pamata vajadzībām kā drošība, atzišana, akceptēšana, godīga piekļuve politiskajām institūcijām un ekonomiskajai līdzdalībai.¹⁸ Analizējot vairāk kā 50 ieilgušus sociālos konfliktus kopš laika pēc Otrā pasaules kara, E. Azars izdalīja 5 to būtiskas iezīmes:

1. ieildzis naidīgums un nedrošība, kam tipiskas bruņotas vardarbības un krīžu gadījumu izpausmes, tai pat laikā - bez skaidri definējama attīstības, brieduma, samazināšanās vai izbeigšanas cikla robežām un tendencēm;
2. mijiedarbību svārstības ar atklātiem un slēptiem konfliktiem, tai pat laikā – pastāvīgi turpinoties naidīgumam;
3. neskaidras, precīzi neidentificējamās karadarbības un miera fāzes, to sākuma un beigu brīži;
4. šiem konfliktiem raksturīga arī pāriešana reģionālā un multicēloņu dimensijā ar izplūdušām konflikta iekšējām un ārējām robežām.¹⁹

No šādas perspektīvas raugoties, arī iesaldētie konflikti ir vērtējami kā ieilguši sociālie konflikti to mātes valstu teritorijā. Otrs svarīgs rakurs, uz ko bakalaura darba autors norāda: pēc E. Azāra interpretācijas, centrālais šādu konfliktu elements ir tieši sociālās grupas un to motīvi pēc pamatvajadzībām pārvaldes kontekstā. Tādējādi svarīgs apstāklis ir tas, ka iesaldēto konfliktu rakursā galvenais veids, kā tos iniciēt ārējam spēkam, ir tieši sociālo grupu neapmierinātības provocēšana. Jānorāda gan, ka ne mazāk svarīgs priekšnoteikums ir vispār fakts, ka šādas sociālās grupas pastāv iesaldētā konflikta mātes valstī, tātad vēsturiski ir arī objektīvi iekšējie faktori, kāpēc varētu būt novērojama to neapmierinātība.

¹⁸ Azar, E. (1990). Management of Protracted Social Conflict. Theory and Cases, cited in Reimann, C. (n.d.). Why are Violent, Intra-state Conflicts Protracted? Looking at Azar's Model of Protracted Social Conflict from a Gender-sensitive Perspective. Retrieved from <http://www.bradford.ac.uk/social-sciences/peace-conflict-and-development/issue-2/Reimann.pdf>

¹⁹ Azar, E. (1988). Protracted Social Conflicts and Second Track Diplomacy. In Davies, J., Kaufman, E. (2003). Second Track/citizens' Diplomacy: Concepts and Techniques for Conflict Transformation, 318 pages, ISBN: 9780847695522 – 16 p.

Atgriežoties pie ieilguša sociālā konflikta jēdziena – bakalaura darba autors norāda, ka, līdzīgi kā ar A. Gahramanovas etnoloģisko skaidrojumu, tas nav tas pats, kas iesaldētais konflikts, lai gan lielā mērā pirmais otro paskaidro: galvenā atšķirība slēpjas tajā, ka iesaldētais konflikts ir ar starptautisku dimensiju, bet ieildzis sociālais konflikts to iegūst. Līdz ar to ieildzis sociālais konflikts par pārvērsties par iesaldēto konfliktu, bet iesaldētais konflikts jau ir ieilgušā sociālā konflikta pēdējā stadija.

Cits jēdziens, kura analīze nepieciešama iesaldēto konfliktu izpratnei, ir – neatrisināmie (pretrunīgie) konflikti. To galvenās pazīmes ir:

1. tie ir ieilguši, norisoši ilgu laiku;
2. tiem piemīt destruktīva tendence;
3. gan konfliktējošās puses, gan starpnieki cenšas, bet nespēj tos izbeigt vai mainīt.²⁰

No šādas perspektīvas secināms, ka iesaldētajiem konfliktiem noteikti piemīt neatrisināmu konfliktu iezīmes ar progresējošu negatīvu rezultātu – tādu kā plaisu starp iesaldētā konflikta reģionu un tā mātesvalsti.

Detalizētāku interpretāciju piedāvā pretrunīgo konfliktu pētnieks Dž. Berkovičs (*J. Berkovitch*) – viņš izdala 6 šo konfliktu pazīmes, kas tos atšķir no citiem konfliktu veidiem:

- 1) konflikta dalībnieku rakursā pretrunīgo konfliktu galvenie dalībnieki ir valstis vai tie subjekti, kuriem novērojams ilgstošs vēsturiskais aizvainojums un spēcīga vēlme to kompensēt vai atriebt;
- 2) tie ir ilgstoši;
- 3) to pamatā ir nemateriālie jautājumi – identitāte, suverenitāte, pārliecības, vērtības;
- 4) attiecību rakursā tie ietver polarizētu naida un naidīguma uztveri, tāpēc tos visbiežāk raksturo vardarbība un destruktīvisms;
- 5) ģeopolitiskā kontekstā pretrunīgie konflikti norisinās t.s. bufervalstīs starp galvenajiem varas centriem vai civilizācijām;
- 6) menedžmenta rakursā tos raksturo pretstāve jebkādiem risinājumiem un miera nodrošināšanai.²¹

Šāda perspektīva ļauj izdarīt secinājumu, ka pretrunīgie konflikti ir vērtējami kā pārklājums ģeopolitiskajiem varas centriem un tāpēc tie bieži ir ar tik negatīvu ievirzi.

Kā pretrunīgo konfliktu cēloņi tiek izdalīti:

²⁰ Kriesberg L. (2010) *Intractable conflicts*. In: Young N. (ed) *The Oxford international encyclopedia of peace* vol. II, Oxford, UK: Oxford University Press, pp. 486–490. – 486.p.

²¹ Bercovitch, J. (2003). *Characteristics Of Intractable Conflicts*. The Conflict Information Consortium, University of Colorado. Retrieved from <http://www.beyondintractability.org/essay/Characteristics-IC>

- nesavienojamas morāles atšķirības - tās izpaužas kā atšķirīgu reliģiju, kultūru vai pasaules skatījumu sadursmes);
- augstu likmju sadalījuma jautājumi – cīņa par zemi, ūdeni, darba iespējām u.tml.;
- dominances (hierarhijas) jautājumi – cīņa par varu un statusiem.²²

H. Burdžesa (*H. Burgess*) un G. Burdžess (*G. Burgess*) norāda, ka iepriekš uzskaitītie cēloņi nenozīmē pretrunīgu konfliktu, tai pat laikā – to kombinācijas ir visu pretrunīgo konfliktu pamatā.²³ No tā bakalaura darba autors secina, ka konfliktu risinājumu nenosaka tik daudz to cēloņi kā citi faktori. No šādas perspektīvas raugoties, ieilguši un neatrisināmi ir tikai divas dimensijas iesaldēto konfliktu skaidrojumā – to raksturīgai iezīmei un atslēgas elementam jābūt iemeslam, kāpēc tie ir ar šādu tendenci. Nespēja rast risinājumu, pretrunas tādējādi paskaidro konflikta laika dimensiju, bet jābūt objektīvam pamatojumam, kāpēc pretrunām piemīt tieši nespēja tās atrisināt vai nodrošināt to mierīgu līdzāspastāvēšanu.

Akadēmiskajā telpā izdalītās vispārīgās iesaldēto konfliktu pazīmes ir:

- galvenokārt tie atrodas bijušās PSRS teritorijās, kas no tās atdalījušās;
- tās lielākoties ir separātistu teritorijas;
- šajās teritorijās ir minoritātes, kam ir nesaskaņas ar centrālo valdību;²⁴
- konflikta transformāciju un/vai atrisināšanos kavē iekšējo un ārējo faktoru savstarpējā iedarbība;
- iesaldētā konflikta teritorijas mātes-valsts nespēja vai nevēlēšanās mainīt tās esošo *status quo*²⁵;
- tie ir ilgstoši.

Šis uzskaitījums apstiprina iepriekš aplūkotās ilgstošās un pretrunu dimensijas kā integratīvu iesaldēto konfliktu konceptuālo modeli.

²² Burgess, H., Burgess, G.M. (2003). *What Are Intractable Conflicts?* The Beyond Intractability Project, The Conflict Information Consortium, University of Colorado. Retrieved from <http://www.beyondintractability.org/essay/meaning-intractability>

²³ Burgess, H., Burgess, G.M. (2003). *What Are Intractable Conflicts?* The Beyond Intractability Project, The Conflict Information Consortium, University of Colorado. Retrieved from <http://www.beyondintractability.org/essay/meaning-intractability>

²⁴ Grigas, A. (2016). *Frozen Conflicts. A Tool Kit for US Policymakers*. Atlantic Council, Dinu Patriciu Eurasia Center, 23 pages – 1.p. Retrieved from http://www.atlanticcouncil.org/images/publications/Frozen_Conflicts_web_0727.pdf

²⁵ Clancy, M.A.C., Nagle, J. (2009). *Frozen Conflicts, Minority Self-Governance, Asymmetrical Autonomies – In search of a framework for conflict management and conflict resolution*. University of Ulster, 29 pages - 14 p. Retrieved from http://www.asef.org/images/docs/1276-6th_AER_Background_Paper_-_Dr._Clancy_and_Dr._Nagle.pdf

Vēl vienu dimensiju iesaldēto konfliktu rakursā analizējis ASV pētnieks S. Volfs (*S. Wolff*) – viņš norāda, ka teritoriālie konflikti (kādi parasti zināmā mērā ir visi iesaldētie konflikti) izceļas vienā no trīs veidiem:

1. starp suverēnām valstīm;
2. starp suverēnas valsts valdību un iekšējo izaicinātāju;
3. starp divām vai vairākām pusēm suverēnā valstī²⁶

Līdz ar to iesaldēto konfliktu teritoriālā dimensija vērtējama kā visu trīs veidu savstarpēja pārklāšanās.

Atgriežoties pie iesaldēto konfliktu iezīmes, ka to veidošanās viens no mērķiem ir etniskās minoritātes vai separātiskas sociālās grupas suverēna valsts, amerikāņu pētniece – V. Perija (*W. Perry*) norāda uz divām pretrunām, kas saistītas ar iesaldētajiem konfliktiem: pirmkārt, demokratizācija pret demokrātiju. Demokratizāciju pētniece interpretē kā procesu, bet demokrātiju – kā mērķi. Demokratizācija notiek pakāpeniski un tās ietvaros ir svarīga ne tikai atbilstošas politiskās sistēmas izveide, bet arī sabiedrības sociālo vajadzību piepildīšana. Pārejas procesos uz demokrātiju, pēc V. Perijas domām, svarīga iezīme nereti ir nacionālisma izmantošana varas iegūšanā. Tas, savukārt, tiešā veidā rada (var radīt) priekšnosacījumus etnisku konfliktu izcelsmei. Tādējādi šī pretruna paskaidro iesaldēto konfliktu veidošanās mehānismu vēsturiskā perspektīvā tajos gadījumos, kad šādi konflikti radās valstu demokratizācijas posmā tieši minoritāšu rakursā.²⁷

Otra pretruna - suverenitāte pret pašnoteikšanos. Saskaņā ar starptautisko praksi, suverenitāte nozīmē katras valsts robežas, kas ir starptautiski atzītas un ko nedrīkst pārkāpt cita valsts. Pārkāpjot kādas valsts robežas, tiek izjaukts balanss, starptautiskais līdzsvars. No starptautiskās sabiedrības tāpēc arī tiek sagaidīts, ka valstu iekšējie jautājumi, tai skaitā – etniskās attiecības, tiks atrisinātas atbilstoši starptautiskajām normām un morālei katras valsts iekšienē. Turklāt – teorijā suverenitātei un pašnoteikšanās tiesībām nav jābūt savstarpēji izslēdzošām, bet – tās jāveido, jānostiprina ar tādu iekļaujošu mehānismu palīdzību, kas nodrošina visu etnisko minoritāšu pārstāvēšanu valsts pārvaldē. Tomēr praksē, kā norāda V. Perija, aizvien dominē t.s. rēlapolitikas pieeja, un etnisko jautājumu risināšanā (precīzāk – pašnoteikšanās jautājumos) citas valstis iesaistās vai nu lai atbalstītu etnisko grupu pašnoteikšanos, vai – gluži otrādi: to izmantotu savu interešu realizācijā.²⁸

²⁶ Wolff, S. (2010). A Resolvable Frozen Conflict? The Domestic and International Politics of Self-Determination in Moldova and Transnistria? *10th Anniversary Celebrations at the Liechtenstein Institute on Self-Determination at Princeton University*. – 4-6 p. Retrieved from: https://lisd.princeton.edu/sites/lisd/files/wolff_frozenconflict.pdf

²⁷ Perry, V. (2009). At Cross Purposes? Democratization and Peace Implementation Strategies in Bosnia and Herzegovina's Frozen Conflict. *Human Rights Review*. Mar2009, Vol. 10 Issue 1, p35-54. - 39-40 p.

²⁸ Turpat, 37-39 p.

V. Perijas atziņas S. Volfa secinājumu kontekstā uzsver ļoti būtiska iesaldēto konfliktu vienojošā elementa klātbūtni – trešā puse, kas parasti ir starptautiskās sabiedrības elementi. Trešā puse aplūkota arī amerikāņu pētnieka E. Valkera (*E. Walker*) iesaldēto konfliktu analizē - pētnieks izdala trīs dažādas to iezīmju grupas:

- nemainīgās iezīmes:
 - neviens no šādiem konfliktiem nav ticis atrisināts miermīlīgi;
 - katra “mātes” valsts ir zaudējusi jebkādu *de facto* suverenitāti separātiskajā reģionā;
 - politiskā neregulējuma medītācija nevienā gadījumā nav bijusi sekmīga starptautiskās sabiedrības medītācija;
 - nevienā no iesaldētajiem konfliktiem nav notikusi iekšienē pārvietoto iedzīvotāju repatriācija;
- minimāli mainīgās iezīmes:
 - lielākā daļa iesaldēto konfliktu separātisko reģionu ir vāja ekonomiskā infrastruktūra;
 - visi separātiskie reģioni tiek atbalstīti no ārpuses (no patronu valsts vai valstu puses);
 - šajos reģionos ir vērojamas izteiktas valstiskuma problēmas – augsta kriminālā noziedzība, plaši izplatīta korupcija, pelēkā ekonomika u.tml.
- mainīgās iezīmes:
 - Čečenijas iesaldētais konflikts ticis atrisināts;
 - kulturāli – politiskā distance (vēsturisko un etnisko faktoru attiecība);
 - “mātes” valsts sabiedrības vēlme, pieprasījums pārņemt separātiskā reģiona teritorijas;
 - sadarbības līmenis starp “mātes” valsti un separātisko reģionu.²⁹

Aplūkojot nemainīgās iezīmes, bakalaura darba autors secina, ka tās saskan ar jau iepriekš izdalītajām un aprakstītajām, bet svarīgs aspekts ir arguments par starptautiskās sabiedrības nespēju ietekmēt konflikta pozitīvu norisi. Kā atslēga šim apstāklim, iespējams, ir minimāli mainīgā iezīme, proti – fakts, ka lielākoties iesaldētajos konfliktos ir novērojams ārvalstu atbalsts separātistiem. Un šai sakarībā ļoti svarīgi ir ASV pētnieka S. Kornela (*S. Cornell*) secinājumi par iesaldēto konfliktu specifiku:

²⁹ Walker, E.T. (2014). *Ukraine: Lessons learned from other “frozen conflicts” in the Soviet successor states*. University of Berkeley. Retrieved from <https://eurasiangeopolitics.com/2014/10/30/ukraine-lessons-learned-from-other-frozen-conflicts-in-the-soviet>

1. iesaldētie konflikti kalpo kā instruments to separālistu patronvalsts ārpolitikā, lai īstenotu savas ģeopolitiskās intereses;
2. patronvalsts iesaldēto konfliktu separālistajos reģionos cenšas nepieļaut normālas politiskās sistēmas izveidi. Tas, savukārt, šos reģionus padara interesantus kriminālajām, teroristiskajām aktivitātēm, narkotiku izplatīšanai, ieroču nelegālajai tirdzniecībai u.tml., par cik uz šiem reģioniem netiek attiecināti starptautiskie likumi (to statusa dēļ).³⁰

Līdz ar to S. Kornela atziņas saskan ar E. Valkera izdalītajām iezīmēm un tās paskaidro, proti – iesaldētie konflikti ir mērķtiecīgi par tādiem radīti no separālistus atbalstošu ārvalstu puses, kas ir pietiekoši spēcīgas un izmanīgas, lai spētu nodrošināt starptautiskās sabiedrības nespēju šos konfliktus atrisināt.

Starptautiskās sabiedrības darbības efektivitāti lielā mērā nosaka arī dažādi starptautiskie sadarbības formāti – organizācijas (ANO, NATO), valstu apvienības (ES) u.c. Ukrainu pētnieks M. Kapitotenko 2009. gada pētījumā norāda, ka, attiecībā uz NATO un ES jau *a priori* pastāv virkne apstākļu, kas izslēdz tos kā efektīvus šādu iesaldētu konfliktu risinājumu nodrošinātājus. Attiecībā uz NATO, M. Kapitotenko norāda: pirmkārt, iestāšanās NATO mātes valstīm, kuru teritorijā fiksēts iesaldētais konflikts, iespējama tikai pēc to neregulējuma. Otrkārt, iesaldēto konfliktu galvenie avoti ir strukturāli, politiski un vēsturiski – NATO darbības pamatā ir starpvalstu drošības jautājumi, nevis iepriekš uzskaitītie; tā nav vērsta uz iekšējo valstu konfliktu risināšanu. Treškārt, NATO iesaiste iesaldēto konfliktu risināšanā ietver riskus tos pasliktināt, eskalēt starptautiskajā līmenī.³¹

Attiecībā uz ES – pirmkārt, valstīm, kuru teritorijā notiek iesaldētie konflikti, ir apgrūtināti iestāties ES. Otrkārt – iesaldēto konfliktu teritorijas ir ļoti tālu no demokratizācijas struktūras, līdz ar to tas kalpo kā būtisks šķērslis gan attiecībās ar ES, gan – pārējo starptautisko sabiedrību.³²

Līdz ar to ES un NATO, pēc bakalaura darba autora domām, atklāj būtisku skaidrojumu tam, kāpēc starptautiskās sabiedrības iejaukšanās nav efektīva iesaldēto konfliktu risināšanā – esošās starptautiskās sistēmas elementi nav paredzēti iesaldēto konfliktu specifiskajām iezīmēm. Nav šādu mehānismu, kas būtu pielāgoti minēto konfliktu risināšanai, tāpēc patronvalstīm ir iespēja salīdzinoši brīvi iniciēt iesaldēto konfliktu izveidi un tos uzturēt

³⁰ Cornell, S. E. (2014). *Crimea and the Lessons of Frozen Conflicts*. Central Asia-Caucasus Institute at Johns Hopkins University. Retrieved from <http://www.the-american-interest.com/2014/03/20/crimea-and-the-lessons-of-frozen-conflicts/>

³¹ Kapitoneko, M. (2010). Resolving Post-Soviet “Frozen Conflicts”. Is regional integration helpful? *Concordian, Journal of European Security and Defense Issues*. Volume 1, Number 2, June 2010. pp.33-37 - 34 p.

³² Turpat.

aktīvus, jo starptautiskajā sistēmā nav paredzētu regulācijas mehānismu šādiem konfliktiem. Tā vērtējama kā sprauga globālajā spēku līdzsvara modelī.

Praktiskā rakursā liela daļa starptautiskās politikas pētnieku un analītiķu norāda, ka iesaldētie konflikti ir raksturīgi Krievijas ārpolitikas kontekstā. Tas, pēc bakalaura darba autora domām, līdz ar to labi paskaidro nepieciešamību iesaldētos konfliktus aplūkot kā reālista politikas rezultātu un instrumentu, tā paša reālista, ko starptautiskā sistēma bija centusies neizmantot pēc-aukstā kara attiecībās, to aizstājot ar iekļaujošajiem starptautiskās sistēmas instrumentiem, tādiem kā NATO un ES. Pēc Krievijas lomas uzsverošo pētnieku interpretācijas Krievijas veicināto iesaldēto konfliktu iezīmes teorētiskajā literatūrā tiek uzskaitītas:

- šie iesaldētie konflikti atrodas galvenokārt Krievijas robežu tuvumā vai salīdzinoši netālu no tās;
- kā galvenie oficiālie argumenti no Krievijas puses par savu līdzdalību šajos konfliktos ir – krievvalodīgo iedzīvotāju un minoritāšu aizsardzība šajās teritorijās;
- šo teritoriju minoritātes, kurām ir nesaskaņas ar centrālo valdību, ir atvērtas sadarbībai ar Krieviju;
- iesaldēto konfliktu teritorijas parasti netiek anektētas;
- šīs teritorijas de facto atdalās no mātes-valsts un nonāk Krievijas tiešā politiskā ietekmē un militārajā aizsardzībā;³³
- šīs teritorijas kā ienaidniekus uztver ES, NATO, Eiropas Padomi;³⁴
- šie konflikti ģeogrāfiski izvietoti starp Krieviju, Tuvajiem Austrumiem un Centrālāziju;
- Melnās jūras – Kaukāza - Kaspijas reģions ir nozīmīgs noieta tirgus, dabas gāzes, dažādu minerālu, metālu ieguves reģions, kā arī vēsturiskas krustceles komerciālajām attiecībām starp Eiropu, Centrālāziju un Tuvajiem Austrumiem;
- iesaldētie konflikti kalpo kā tranzīta punkts ieroču plūsmai gan uz valstīm, kam ir uzlikts starptautiskās sabiedrības ieroču embargo, gan teroristiskiem grupējumiem;

³³ Grigas, A. (2016). *Frozen Conflicts. A Tool Kit for US Policymakers*. Atlantic Council, Dinu Patriciu Eurasia Center, 23 pages – 1.p. Izgūts no http://www.atlanticcouncil.org/images/publications/Frozen_Conflicts_web_0727.pdf

³⁴ Clancy, M.A.C., Nagle, J. (2009). *Frozen Conflicts, Minority Self-Governance, Asymmetrical Autonomies – In search of a framework for conflict management and conflict resolution*. University of Ulster, 29 pages - 17 p. Retrieved from http://www.asef.org/images/docs/1276-6th_AER_Background_Paper_-_Dr._Clancy_and_Dr._Nagle.pdf

- Krievija ir skaidri definējusi, ka ES un NATO paplašināšanos tās robežu tuvumā tā uzskata par draudu un atbilstoši tam arī rīkosies;
- iesaldēto konfliktu atrisināšanā (nespējā tos atrisināt) spēlē atšķirīgās izpratnes starp Krieviju un Rietumiem par jēdzieniem – starptautiskās tiesības, suverenitāte, teritoriālā integritāte, pašnoteikšanās un cilvēktiesības;³⁵
- krieviski runājošas minoritātes klātesamība konflikta zonā³⁶

Šie skaidrojumi praktiski iekļauj visus iepriekš aprakstītos teorētiskos aspektus, visas iesaldēto konfliktu daudzveidīgās dimensijas.

Attiecīgi kā galvenie Krievijas iesaldēto konfliktu veidošanas mehānisma posmi, fāzes teorētiskajā literatūrā tiek izdalīti:

1. kopējo vērtību un līdzdalības Krievijas pareizticīgajā baznīcā akcentēšana, kulturālā un valodas atbalsta piedāvāšana/sniegšana;
2. humanitāro un tautiešu politiku īstenošana, kuru ietvaros tiek sniegta palīdzība krievvalodīgajām minoritātēm, kā arī atbalsts tautiešu institūcijām un organizācijām;
3. Krievijas pilsonības izsniegšana šajās teritorijās dzīvojošajiem iedzīvotājiem;
4. tas automātiski determinē it kā drošības garantēšanas nepieciešamību no Krievijas puses un vienlaicīgi Krievija uzsāk informatīvo karadarbību, deklarējot tūlītēju nepieciešamību tai aizstāvēt savus iedzīvotājus un tautiešus no dažādiem, visbiežāk – iedomātiem draudiem;
5. tam seko tehniskais, finansiālais, resursu atbalsts separātistiem un kaujiniekiem, ko var papildināt arī Krievijas tieša iesaiste (tipiski – slēptā formā);
6. rezultātā norisinās bruņots konflikts hibrīdkara formā – konvencionālā karadarbība ar nekonvencionālajām formām: iedzīvotāju līdzdalība, partizānu kara forma, moderno tehnoloģiju iesaiste, kiberkarš u.tml.;
7. pēc tam seko ilgstoša šīs teritorijas atrašanās nenoteiktā statusā – kā pašpasludinātai valstij, ko starptautiski atzīst tikai Krievija.³⁷

Kā norāda pētniece A. Grigas, tieši 6. fāze izpaužas dažādos veidos – Krievijai militāri iesaistoties dažādos veidos un apmērā šajos bruņotajos konfliktos.

³⁵ Ciobanu, C. (2007). *Political Economy of “Frozen Conflicts” in ex-Soviet States: Challenges and Prospects for the U.S. and Russia*. Retrieved from http://pdc.ceu.hu/archive/00003276/01/political_economy.pdf 4-14 p.

³⁶ Kapitoneko, M. (2010). Resolving Post-Soviet “Frozen Conflicts”. Is regional integration helpful? *Concordian, Journal of European Security and Defense Issues*. Volume 1, Number 2, June 2010. pp.33-37 - 34 p.

³⁷ Grigas, A. (2016). *Frozen Conflicts. A Tool Kit for US Policymakers*. Atlantic Council, Dinu Patriciu Eurasia Center, 23 pages – 2.-4.p. Izgūts no http://www.atlanticcouncil.org/images/publications/Frozen_Conflicts_web_0727.pdf

Iepriekš apkopotās iezīmes un mehānismi saskan ar teorētiskajā izpētē izdarītajām bakalaura darba autora atziņām, kā arī ar dažādu pētnieku piedāvātajiem skatījumiem, tādējādi var secināt, ka Krievija izmanto iesaldēto konfliktu kā instrumentu savā ārpolitikā. Cits jautājums ir – vai tikai Krievija ir atbildīga par visiem iesaldētajiem konfliktiem pasaulē. Tā kā šis jautājums nav konkrētā bakalaura darba uzmanības centrā, tas ir tālākas izpētes vērts.

Katrai parādībai, norisei ir izdalāms ne tikai sākuma un norises posms, bet – arī beigu daļa. Iesaldēto konfliktu kontekstā par šādu beigu posmu savu interpretāciju piedāvā poļu starptautisko attiecību pētnieki J. Ludviks (*J. Ludvik*) un M. Smetana (*M. Smetana*) – iesaldētie konflikti beidz pastāvēt tajā brīdī, kad tie transformējas vai nu plaša mēroga vardarbībā vai nonāk stabila miera stāvoklī.³⁸ Bakalaura darba autors piekrīt šādam viedoklim, jo, saskaņā ar iepriekš veikto izpēti, tieši apzīmējums “iesaldēts” tiek lietots kā galvenais atdalītājs iesaldētajiem konfliktiem no citu konfliktu veidiem, un tā galvenā raksturiezīme ir tieši – konfliktu risinājuma trūkuma saglabāšanās, neskatoties uz to dinamisko norises gaitu.

Papildus tam, separātistu atbalstītās patronvalsts loma iesaldēto konfliktu parādībā ļauj secināt, ka iesaldētie konflikti ir atrisināmi tikai tad, ja patronvalsts tos ļauj atrisināt, vai – ja tai zūd ietekmes iespējas separātiskajā reģionā.

Pamatojoties uz Dž. Gallo izvirzīto sistēmpieeju starptautisko konfliktu analīzē, kā arī uz iesaldēto konfliktu specifiskajām iezīmēm, bakalaura darba autors definē šādu iesaldētajiem konfliktiem tipisko pazīmju kopumu:

1. **Konflikta robežas:**

- 1.1. telpā – tie ģeogrāfiski ir Krievijas kaimiņvalstu teritorijā, bet faktiski notiek starptautiskā mērogā starp starptautisko sabiedrību un tās atbalstīto mātesvalsti un iesaldētā konflikta patronvalsti un tās patronāžas reģionu mātesvalstī;
- 1.2. laikā – to izcelsme tiešā veidā ir saistīta ar PSRS pārvaldības laiku, bet iesaldēta konflikta iedabu ieguvusi pēc tās sabrukuma. Perspektīvā tās risinājums nav nosakāms;
- 1.3. vēsturiskajā simboliskumā – iesaldētā konflikta reģions ir vēsturiski nozīmīgs bijis gan tajā dzīvošajai ne-krievu minoritātei, gan arī krievu minoritātei;

2. **Konflikta valsts un aktivitātes mainīgie:**

- 2.1. strukturāli iesaldēto konfliktu reģionos ir ierobežotas pašpārvaldes tiesības etniskajām minoritātēm, tām bieži ir ierobežotas iespējas tikt pie dažādiem resursiem – politiskajiem, ekonomiskajiem u.tml.;

³⁸ Ludvik, J., Smetana, M. (2017). *Unpacking the Dynamics of Frozen Conflicts (ISA 2017)*. Paper for the International Studies Association (ISA) 2017 Annual Convention in Baltimore, United States. Retrieved from http://www.academia.edu/31323011/Unpacking_the_Dynamics_of_Frozen_Conflicts_ISA_2017

- 2.2.aktivitātes rakursā iesaldēto konfliktu reģionos vērojams etnisko minoritāšu separātisms, ko atbalsta patronvalsts dažādos veidos;
3. **Cēloniskās cilpas un atgriezeniskās saiknes** iesaldētajos konfliktos raksturojamas kā tādu prasību vai nosacījumu radīšana mātesvalstij, kas izslēdz iespēju nonākt pie konflikta atrisinājuma;
4. **Multiplu sistēmu pārklāšanās iesaldētajos konfliktos un to multiplie komponenti:**
- 4.1.iesaldētajos konfliktos izdalāmas šādas sistēmas:
- 4.1.1. reģiona iekšējā subsistēma raksturojama kā tajā dzīvojošo etnisko minoritāšu radikalizēšanās;
 - 4.1.2. reģiona – patronvalsts subsistēma raksturojama ar ārējas valsts atbalstu reģionam;
 - 4.1.3. reģiona – mātesvalsts subsistēma – starp iesaldētā konflikta reģionu un mātesvalsti pastāv spriedze par strukturāliem un aktivitāšu jautājumiem;
 - 4.1.4. reģiona – starptautiskās sabiedrības subsistēmā vērojama izteikta nevēlēšanās sadarboties no reģiona puses;
 - 4.1.5. mātesvalsts – patronvalsts attiecībās vērojama reālisma pieejas izmantošana no patronvalsts puses;
 - 4.1.6. mātesvalsts – starptautiskās sabiedrības attiecībās vērojama abpusēja sadarbība un atbalsts mātesvalstij;
 - 4.1.7. patronvalsts – starptautiskās sabiedrības attiecībās izdalāma patronvalsts un tās reāla vai iedomāta pretinieka antagonisms. Sabiedriskā sabiedrība neatzīst iesaldētā konflikta reģiona patstāvību, bet patronvalsts to atzīst. Tai pat laikā starptautiskā sabiedrība nespēj panākt iesaldētā konflikta noregulējumu;
- 4.2.galvenie komponenti iesaldētajos konfliktos ir:
- 4.2.1. etniskās minoritātes;
 - 4.2.2. teritorija;
 - 4.2.3. nespēja tos atrisināt;
 - 4.2.4. pretrunīgums;
 - 4.2.5. ieildzis stāvoklis;
 - 4.2.6. patronvalsts;
 - 4.2.7. demokratizācijas elements;
 - 4.2.8. starptautiskās sistēmas nepielāgotība, instrumentu trūkums iesaldēto konfliktu risināšanai.

5. **Kavējumi** – materiālajā ziņā iesaldētajos konfliktos patronvalsts vienmēr apsteidz starptautisko sabiedrību militārajā un infrastruktūras atbalstā mātesvalstij, nodrošinot separātistiem nepieciešamos resursus un infrastruktūru. Arī informatīvajā rakursā patronvalsts vienmēr ir soli priekšā mātesvalstij un starptautiskajai sabiedrībai, separātiskajā reģionā nodrošinot savu informācijas pārklājumu, tā dominanci.

Bakalaura darba autors iepriekš izstrādāto iesaldēto konfliktu pazīmju modeli izmantos tālāk praktiskā pētījuma ietvaros, lai īstenotu izvirzīto mērķi.

2. IESALDĒTO KONFLIKTU KOPIĢĀS UN ATŠĶIRĪGĀS IEZĪMES

Iepriekšējā nodaļā autors izstrādāja iesaldēto konfliktu analīzes tehnisko ietvaru, definējot konkrētas iesaldētajiem konfliktiem tipiskās pazīmes, to kopumu. Ņemot par pamatu šo analīzes formātu, autors turpmāk veiks Piedņestras, Kalnu Karabahas, Abhāzijas un Dienvidosetijas iesaldēto konfliktu analīzi, tos savstarpēji salīdzinot.

Konfliktu robežas

Telpa: Piedņestra ir reģions Moldāvijas austrumos, starp Dņestras upi un Moldāvijas austrumu robežu. Reģionā dzīvo 530000 iedzīvotāju. Tā plešas aptuveni 4 tūkstošu kvadrātkilometru platībā. Piedņestrā dominējošā reliģija ir kristietība, iedzīvotāji runā galvenokārt trīs valodās – moldāvu, krievu un ukraiņu.³⁹ Piedņestra robežojas ar Moldāviju no austrumiem un Ukrainu no rietumiem.

Kalnu Karabaha ir anklāvs Azerbaidžānas teritorijā, kas atrodas netālu no Armēnijas. Kalnu Karabaha ir kalnains apvidus, kas vēsturiski plešas 4400 kvadrātkilometru platībā (bet, saskaņā ar pašpasludinātās valsts robežām, tas ietver 7000 kvadrātkilometru lielu teritoriju). Tajā dzīvo ap 143000 iedzīvotājiem.⁴⁰

Abhāzija atrodas kalnainā Gruzijas apvidū tās ZR daļā, robežojoties ar Krieviju un Gruziju kopumā 418 km garumā, savukārt tās rietumu daļā stiepjas 220 km gara piekrastes līnija ar Melno jūru, kas to padara par nozīmīgu izeju uz to. Abhāzijā dzīvo aptuveni 241 000 iedzīvotāju⁴¹ un tās teritorija plešas 8660 kvadrātkilometru platībā.⁴²

Dienvidosetija arī atrodas Gruzijā, kalnainā apvidū. Tajā dzīvo ap 70000 iedzīvotāju. Galvenās valodu grupas – osetīnu, gruzīnu un krievu. Tā robežojas ar Gruziju un Krieviju.⁴³ Tās teritorija plešas 3900 kvadrātkilometru platībā.⁴⁴

Ģeogrāfiski Piedņestras, Kalnu Karabahas, Abhāzijas un Dienvidosetijas telpiskie lielumi norāda uz diapazonu no 4000-9000 kvadrātkilometriem. To robežas ir dažādas – gan kā anklāvi, gan ar dažādām valstīm – nav visām vienas, kopējas robežvalsts. Tai pat laikā – šie

³⁹ *Trans-Dniester profile* (2016). Retrieved from <http://www.bbc.com/news/world-europe-18284837>

⁴⁰ Nagorno-Karabakh (2013). Encyclopædia Britannica. Retrieved from <https://www.britannica.com/place/Nagorno-Karabakh>

⁴¹ *Republic of Abkhazia - country profile* (2017). The Chamber of Commerce and Industry of the Republic of Abkhazia. Retrieved from <http://www.tppra.org/en/abkhazia>

⁴² *Abkhazia* (2010). Encyclopædia Britannica. Retrieved from <https://www.britannica.com/place/Abkhazia>

⁴³ *Regions and territories: South Ossetia* (2012). BBC. Retrieved from: http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/3797729.stm

⁴⁴ *Russia Marches into South Ossetia* (2008). Retrieved from <http://www.spiegel.de/international/world/war-in-the-caucasus-russia-marches-into-south-ossetia-a-570834.html>

konflikti atrodas bijušās PSRS reģionā, salīdzinoši netālu no Krievijas (Abhāzijai un Dienvidosetijai ir tieša robeža ar to). Arī pēc iedzīvotāju skaita nav vērojama izteikta līdzība šiem reģioniem, to apdzīvotība vidēji mērāma amplitūdā no 70000-530000 iedzīvotāju.

Salīdzināto konfliktu ģeogrāfiskais izvietojums norāda uz t.s. bufervalstīm – kas atrodas starp Krieviju un NATO dalībvalstīm. Analizētie iesaldētie konflikti atrodas zonā starp Eiropas DA un Turciju, kas vērtējami kā bloki, ko Krievija uzskata par sāncenšiem gan ekonomiskā, gan ģeostratēģiskā rakursā.

Laiks: Piedņestras konflikts sākās 1990. gadā, sākotnēji attīstoties kā aktīvai karadarbībai līdz pat 1992. gadam. Kopš tā laika Piedņestrā ir vērojama pastāvīga Krievijas militārā, ekonomiskā un politiskā klātbūtne.⁴⁵ Bakalaura darba autors norāda, ka konflikts ilgst jau gandrīz trīs gadu desmitus bez būtiskiem uzlabojumiem vai atrisinājuma iespējām.

Par Kalnu Karabahas iesaldētā konflikta sākumu tiek uzskatīts 1988. gads, kad vietējais Kalnu Karabahas padomju parlaments nobalsoja par vēlmi pievienoties Armēnijai, un izstāties no Azerbaidžānas un tā rezultātā izcēlās vardarbīgas sadursmes.⁴⁶ Bakalaura darba autors secina, ka Kalnu Karabahas konflikta saknes, līdzīgi kā Piedņestras konflikta gadījumā, saistāmas ar PSRS sabrukumu.

Abhāzijas konflikts noris jau kopš 1992. gada – līdzīgi kā iepriekš aprakstītajiem iesaldētajiem konfliktiem.⁴⁷

Dienvidosetijas konflikts ilgst kopš 1989. gada.⁴⁸

Visu analizēto iesaldēto konfliktu sākums datējams ar laiku no 1988. – 1992. gadam, kas sakrīt ar PSRS sabrukuma laiku un to mātesvalstu neatkarības atgūšanas periodu.

Vēsturiskā dimensija: Piedņestras konflikta kontekstā vēsturiski Moldāvijas teritorija bijusi dažādu iekarotāju mērķis – to iekarojušas gan dāciešu ciltis, gan bulgāri, gan pečenegi, kipčaki, tatāri un mongoļi. 1359. gadā tika izveidots pirmais Moldāvijas valstiskais priekštecis – Moldāvijas Principiāts, kura galvenā funkcija bija Ungārijas aizsargbuferis pret t.s. Zelta Ordu. 1538. gadā tas nonāca Osmaņu impērijas sastāvā. 1812. gadā Moldāvija tika inkorporēta Krievijas impērijā, kad attiecīgi arī būtiski tika samazināts vietējo iedzīvotāju īpatsvars,

⁴⁵ Lungu, K. (2016). *Transnistria: From entropy to exodus*. Retrieved from http://www.ecfr.eu/article/essay_transnistria_from_entropy_to_exodus

⁴⁶ Liang, S. (2016). Frozen Conflicts, Part I of III: Nagorno-Karabakh and Stability in the South Caucasus. Retrieved from <http://natoassociation.ca/frozen-conflicts-part-i-of-iii-nagorno-karabakh-and-stability-in-the-south-caucasus/>

⁴⁷ Krūskops, A. (2008). Abhāzijas vēsturiskā nasta. Izgūts no <http://providus.lv/article/abhazijas-vesturiska-nasta>

⁴⁸ Crow, A. (2008). Georgia-Russia Conflict Timeline (includes South Ossetia and Abkhazia). The Royal United Services Institute (RUSI). Izgūts no: <https://rusi.org/commentary/georgia-russia-conflict-timeline-includes-south-ossetia-and-abkhazia>

pastiprināti pārvietojot slāviskās minoritātes.⁴⁹ Pēc Otrā Pasaules kara PSRS izveidoja Moldāvijas PSR, apvienojot bijušo Ukrainas autonomo krievu valodā runājošo Dņestras reģionu ar Besarābiju, kas kopš 1918. gada bija Rumānijas sastāvā.⁵⁰ Ņemot vērā karu iztukšoto Piedņestras reģiona sociāldemogrāfisko situāciju, Krievija atkārtoti pārvietoja ievērojamu krievu, ukraiņu un baltkrievu minoritāšu daudzumu turp.⁵¹ Tuvojoties PSRS sabrukumam, Moldāvijā uzplauka moldāvu nacionālisms, pastāvot bažām par moldāvu vēlmi apvienoties ar Rumāniju.⁵² Bakalaura darba autors secina, ka līdz ar to vēsturiski Krievijai nav pamatotu argumentu par Piedņestras kā tās vēsturiskās teritorijas statusu.

Jau 19. gadsimtā, Krievijai okupējot Armēnijas un Azerbaidžānas teritorijas, Kaukāzā bija vērojamas saspringtas attiecības starp armēņiem, azerbaidžāņiem un gruzīņiem.⁵³

1923. gadā iepriekš Armēnijas sastāvdaļa, Kalnu Karabaha tika iekļauta Padomju Azerbaidžānas sastāvā kā tās autonomais apgabals. Padomju gados armēņu līderi un intelektuāļi apsūdzēja Azerbaidžānas valdību Kalnu Karabahas azerbaidžānizēšanas politikā. Vājinoties PSRS, 20. gadsimta 80. gados šajā reģionā uzplauka kustība, kuras mērķis bija Kalnu Karabahas apvienošanās ar Armēniju. PSRS tam nepiekrita, bet 1991. gadā Azerbaidžāna anulēja reģiona autonomiju, kā dēļ Kalnu Karabaha pasludināja neatkarību. Rezultātā sākās tās karš ar Azerbaidžānu, kas ilga līdz pat 1994. gadam.⁵⁴ Kopš tā laika konflikts palicis iesaldētā statusā.

Vēsturiski Abhāziju apdzīvojušas gruzīņu ciltis. Tā politiski bijusi samērā autonoma gan kopš gadsimta sākuma (pakļaujoties vien Gruzijas baznīcai), gan arī pēc Gruzijas iekļaušanas Krievijas impērijā 1801. gadā. Tomēr Krievija jau tajā laikā pastiprināti īstenoja rusifikācijas politiku un izmitināja lielu skaitu krievu kolonistu. “Pēc Krievijas impērijas sabrukuma tika pasludināta Gruzijas Republikas neatkarība, un tās teritorijā ietilpa arī Abhāzija. Taču 1921. gadā boļševistiskā Krievija okupēja Gruziju un likvidēja tās neatkarību, savukārt 1925. gadā boļševiki izveidoja tā saukto Abhāzijas Padomju Sociālistisko Republiku (APSR), no kuras atdalīja reģionu ap Sočiem, pievienojot to Krievijai. Vēlāk APSR ar autonomijas

⁴⁹ *Moldova* (2015). The School of Russian and Asian Studies. Retrieved from <http://www.sras.org/moldova>

⁵⁰ *Trans-Dniester profile – Overview* (2016). Retrieved from <http://www.bbc.com/news/world-europe-18286268>

⁵¹ *Moldova* (2015). The School of Russian and Asian Studies. Retrieved from <http://www.sras.org/moldova>

⁵² *Trans-Dniester profile – Overview* (2016). Retrieved from <http://www.bbc.com/news/world-europe-18286268>

⁵³ Gonca, I.B. (2016). Nagorno Karabakh: Armenia's Claims, Azerbaijan's Position, and the Peace Efforts. Retrieved from <http://www.e-ir.info/2016/06/04/nagorno-karabakh-armenias-claims-azerbaijans-position-and-the-peace-efforts/>

⁵⁴ Nation Profile: Nagorno-Karabakh Lernayin Gharabagh o Artsakh. Retrieved from <http://www.nationalia.info/profile/4/nagorno-karabakh>

statusu iekļāva Gruzijas PSR sastāvā⁵⁵. Lai gan abhāzi bija mazākumā (1990. gada sākumā gruzīni Abhāzijā bija lielākā etniskā grupa — aptuveni 48% no iedzīvotāju kopskaita; otra lielākā daļa bija abhāzieši — 17%), padomju režīms tiem nodrošināja lielas politiskās privilēģijas.⁵⁶ Tas norāda uz jau tad apzināti plānotu līdzsvara veidošanu pret gruzīniem, ko Krievija varētu izmantot kā kontroles sviru.

Abhāzija no Gruzijas neatkarību pasludināja 1992. gada jūlijā, kas rezultējās aktīvā un intensīvā karadarbībā starp Gruzijas armiju un separātistiem, un ieilga līdz pat 1994. gadam.

Dienvidosetija vēsturiski bijis vājš reģions pēc 13. gadsimta, kad to izpostīja mongoļi. Krievijas impērija Ziemeļosetiju inkorporēja 1767. gadā, bet Dienvidosetiju – 1801. gadā. Tāpēc jau vēsturiski kā attīstītāks reģions veidojās tieši Ziemeļosetija. Pēc atdalīšanās no impērijas, starp Gruziju un tās sastāvā esošo Dienvidosetiju radās domstarpības, jo Gruzija uzskatīja, ka reģions atbalsta boļševikus. Izceļušos streikus un demonstrācijas apspieda Gruzijas bruņotie spēki. Pēc Gruzijas inkorporācijas PSRS, Dienvidosetija ieguva autonomiju, kas bija lielāka nekā Gruzijas Republikas sastāvā. Tā padomju laikā arī ievērojami kvalitatīvāk un kvantitatīvāk uzlaboja savu infrastruktūru.⁵⁷

1989. gada novembrī Dienvidosetija deklarēja autonomiju no Gruzijas Padomju Sociālistiskās republikas, kas izvērsās asiņainās sadursmēs līdz pat 1990. gada februārim. 1990. gada februārī starp Gruziju un Dienvidosetiju atjaunojās kaujas darbības, kas ilga līdz 1992. gadam, kad tika panākts pamiers.⁵⁸

Analizēto iesaldēto konfliktu kopīgās iezīmes vēsturiskajā kontekstā ir to iekarotāju vai okupantu īstenota pamatiedzīvotāju mērķtiecīga proporcionāla skaita samazināšana, iepludinot citu etnisko piederību iedzīvotājus. Tāpat šīs teritorijas visas bijušas PSRS sastāvā, kas norāda uz Krievijas vēsturisko ieinteresētību tajās.

Konflikta valsts un aktivitātes mainīgie:

Strukturālie faktori: Piedņestras reģiona ekonomiskā attīstība balstās uz 4 lielu nacionalizētu ražotņu eksporta: *MSW Ribnita* ir lielākais metāla izstrādājumu ražotājs, kas lielākoties eksportē produkciju gan uz ASV, gan Vāciju, gan Itāliju. *Tirotex* ir Eiropā viens no lielākajiem tekstilizstrādājumu ražotājiem. *Ribnita Cementa rūpnīca* arī eksportē starptautiskajos tirgos, tomēr lielākā daļa produkcijas paredzēta Krievijas tirgum. Moldāvijas

⁵⁵ Krūskops, A. (2008). Abhāzijas vēsturiskā nasta. Izgūts no <http://providus.lv/article/abhazijas-vesturiska-nasta>

⁵⁶ Krūskops, A. (2008). Abhāzijas vēsturiskā nasta. Izgūts no <http://providus.lv/article/abhazijas-vesturiska-nasta>

⁵⁷ Golubock, D.G. (2015). South Ossetia: Old Territory, New Problems. Izgūts no: http://www.sras.org/south_ossetia

⁵⁸ Crow, A. (2008). Georgia-Russia Conflict Timeline (includes South Ossetia and Abkhazia). The Royal United Services Institute (RUSI). Izgūts no: <https://rusi.org/commentary/georgia-russia-conflict-timeline-includes-south-ossetia-and-abkhazia>

GRES spēkstacija, savukārt, nodrošina Moldāviju ar energoapgādi, un tās patiesie īpašnieki ir uzņēmumi, kas atrodas tiešā Krievijas Federācijas pakļautībā. Svarīgs ekonomiskais un attiecīgi politiskais spēlētājs ir arī uzņēmums *TiraspolTransGaz-Pridnestrovy*, kas importē gāzi Moldāvijai no Krievijas.⁵⁹ Bakalaura darba autors secina, ka nacionalizācija tādējādi kalpo kā galvenais ienākumu avots Piedņestras politikajai elitei, ko papildina iespēja gūt ienākumus no Krievijas gāzes piegādēm Moldāvijai – tas, savukārt, nosaka tās neieinteresētību ekonomiskajā sadarbībā ar Moldāviju, cik – ar Krieviju.

Uzņēmējdarbības rakursā Piedņestras reģionā nav attīstīta mazā un vidējā uzņēmējdarbība, turklāt to lielā mērā nosaka politiskie nevis ekonomiskie lēmumi (akcepts no Tiraspoles politiskās elites puses). Tautsaimniecībā ir ļoti zems tiešo investīciju apjoms, tipiska iezīme ir arī t.s. “smadzeņu aizplūšana” – kvalificēto speciālistu emigrācija. Importa īpatsvars pār eksportu arī sasniedzis 2,5 reizes augstāku attiecību.⁶⁰ Šis fakts lielā mērā noteicis arī nelegālās ekonomikas sektora attīstību reģionā. Bakalaura darba autors secina, ka tas var būt arī viens no veidiem, kā Krievija kontrolē Piedņestras reģionu – uzturot no vienas puses atbalstu šādiem apstākļiem, no otras – nodrošinot papildus ekonomiskos labumus, kā, piemēram, jau minētā starpniecība gāzes piegādēs, atbalsts enerģētiskajā sektorā u.tml.

Sociālajā rakursā Piedņestras reģionā aktuālākās problēmas ir iedzīvotāju emigrācija un sabiedrības novecošanās – kopš 1990. gada tajā dzīvojošo iedzīvotāju skaits līdz šodienai ir samazinājies par trešdaļu – no 750000 līdz 500000. Turklāt 30% visu iedzīvotāju ir pensionāri. Arī darbaspējīgo iedzīvotāju skaits ir sarucis līdz 0,75 ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem uz katru pensionāru. Lai šādu sociālo slogu reģiona budžets spētu izturēt (61% no tās budžeta jeb 98,5% visu ieņēmumu), Krievija finansiāli atbalsta Piedņestru, izmaksājot papildus 15 USD katram pensionāram.⁶¹ Bakalaura darba autors secina, ka šīs tendences norāda uz ilgstošu sociāldemogrāfiskās un ekonomiskās attīstības atpalcību Piedņestras reģionam, ko veicina tā politiskās elites neieinteresētība valstiskā līmenī attīstīt reģionu.

Citāda situācija vērojama Kalnu Karabahas gadījumā - Azerbaidžānas un Kalnu Karabahas starpā pastāvīgi valda saspīlētas militarizētas attiecības, līdz ar to strukturāli nenotiek praktiski nekāda mijiedarbība starp mātesvalsti un iesaldētā konflikta reģionu. Tai pat

⁵⁹ Calus, K. (2013). The Centre for Eastern Studies. Retrieved from <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2013-05-16/aided-economy-characteristics-transnistrian-economic-model>

⁶⁰ Calus, K. (2013). The Centre for Eastern Studies. Retrieved from <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2013-05-16/aided-economy-characteristics-transnistrian-economic-model>

⁶¹ Calus, K. (2013). The Centre for Eastern Studies. Retrieved from <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2013-05-16/aided-economy-characteristics-transnistrian-economic-model>

laikā Kalnu Karabaha aktīvi attīstījusi sadarbību ar Armēniju, kas ir skaidrojams ar tās etnisko sastāvu.

Abhāzija aktīvi attīsta attiecības ar Krieviju – 2014. gadā tika parakstīts Sadarbības un stratēģiskās partnerības” līgums, ko asi nosodīja starptautiskā sabiedrība un Gruzija, tā kā tas faktiski nodrošina juridisko pamatu tās aneksijai no Krievijas puses. Paralēli tam, Abhāzija nostiprinājusi saikni ar Krieviju arī daudzos citos līgumos un savstarpējās vienošanās.⁶² Tas ļauj secināt uz Abhāzijas mērķtiecīgu virzību šādā virzienā – kā daļai Krievijas.

Līdzīga situācija vērojama Dienvidosetijas gadījumā, kurai arī ar Gruziju ir saspīlētas attiecības un tās infrastruktūras attīstībā no Gruzijas puses netiek investēts nekas. Dienvidosetija ir pilnībā atkarīga no Gruzijas dzeramā ūdens piegādē, savukārt Krievija veicinājusi nelegālas aktivitātes, realizējot savas intereses enerģētiskajā sektorā. Gan Abhāzija, gan Gruzija lielā mērā ir atkarīgas no Krievijas, tajās tiek izmantoti arī Krievijas rubļi kā norēķinu valūta. Abu reģionu iedzīvotājiem Krievija ir nodrošinājusi Krievijas pilsoņu pasēs, kas veicinājis gan to iedzīvotāju emigrāciju uz Krieviju, gan faktiski integrējis reģionus Krievijas infrastruktūrā. Arī no pārvaldes viedokļa abus reģionus pārvalda šaura politiskā elite, kas ir cieši saistīta gan ar drošības spēkiem, gan kriminālajām aprindām ciešā Krievijas ietekmē.⁶³

Analizēto konfliktu kopīgās iezīmes, izņemot Kalnu Karabahas gadījumu, ir – Krievijas tiešs un dziļš ekonomiskais un politiskais atbalsts, saiknes, enerģētisko interešu īstenošana. Kā tipiskas pazīmes reģioniem strukturālajā kontekstā ir Krievijas rubļa lietošana un dubulta pilsonība, no kurām viena ir Krievijas. Tas liecina, ka Krievija ir izolējusi iesaldēto konfliktu reģiona mātesvalstu centienus un iespējas ar strukturālām metodēm iejaukties un noteikt reģionu uzvedību vai panākt konfliktu atrisināšanu ar šādām metodēm.

Reģionālās aktivitātes faktori: Piedņestrā slāvu minoritātes radikalizēšanās cēloņi 20. gadsimta 80./90. gadu mijā primāri bija saistīta ar bailēm no moldāvu nacionālisma un vēlmes apvienoties ar Rumāniju. Bakalaura darba autors secina, ka līdz ar to Krievijai radās labvēlīgi nosacījumi aizstāvēt krievvalodīgos iedzīvotājus un veicināt to radikalizēšanos un separātismu šādos apstākļos.

Kalnu Karabahas reģions aktīvi attīsta demokrātiskos pārvaldes institūtus, aktīvi atjaunojot un uzlabojot savu infrastruktūru. Tai pat laikā pret to zināmā iebilst Azerbaidžāna,

⁶² Krzystan, B. (2015). An Ambiguous New Course for Abkhazia? Retrieved from <http://www.neweasterneurope.eu/interviews/1444-an-ambiguous-new-course-for-abkhazia>

⁶³ Wolff, S. (2010). Georgia: Abkhazia and South Ossetia. Retrieved from: <https://pesd.princeton.edu/?q=node/274>

ko tā uzskata par draudu sev.⁶⁴ Tas ļauj secināt, ka abu dalībnieku starpā valdošo toni nosaka militarizētais saspīlējums.

Ņemot vērā šo ciešo saikni starp Abhāziju un Krieviju, Dienvidosetiju un Krieviju, kā arī Gruzijas un Krievijas saspringtās attiecības, Gruzija kā mātesvalsts neiejaucas ne Abhāzijas, ne Dienvidosetijas iekšējās lietās, ko lielā mērā nosaka arī separātistu kaujinieciskais noskaņojums.

Reģionālās aktivitātes faktori norāda, ka analizētajos iesaldētajos konfliktos dominē izteikti radikāli noskaņots separātisms.

Cēloniskās cilpas un atgriezeniskās saiknes

Piedņestras Moldāvu republika tika dibināta 1990. gadā, bet tā ir starptautiski neatzīta valsts.⁶⁵ Krievijas intereses, savukārt, ir nepieļaut Moldāvijas iestāšanos NATO un uzņemšanu ES, kas ir panākams attiecīgi pirmajā gadījumā ar tās militāro klātbūtni Piedņestrā, kamēr tai ir nenoteikts statuss un tā skaitās Moldāvijas sastāvā. Attiecībā uz ES, Krievija ar Piedņestras reģiona palīdzību ietekmē Moldāvijas politisko eliti pārorientēties uz sadarbību ar Krieviju vai atturēt aktivitātes, kas Moldāviju tuvinātu ES.⁶⁶ Bakalaura darba autors uzskata, ka šie abi faktori tādējādi ir primārie cēloniskie faktori, kas nosaka Piedņestras konflikta pastāvīgu turpināšanos cilpveidīgā attīstībā, neļaujot nonākt pie tā atrisināšanas.

Jau 20./21. gadsimta mijā ASV pētniece P. Kārlija (*P. Carley*) norādīja, ka Azerbaidžānas stratēģiskā interese ir stiprināt tās neatkarību no Krievijas, reģionā būvējot un ekspluatējot savus naftas un gāzes cauruļvadus, kā arī nodrošināt tās Nakičevanas apgabala provinces drošību, kas atrodas Armēnijā kā anklāvs. Otrs svarīgs spēlētājs ir Turcija – tās rīcību arī nosaka vēlme nostiprināt neatkarību no Krievijas, plus, ar Armēniju to saista vēsturisks naidīgums. Armēnija, savukārt, no abām pusēm ir ieskauta starp Azerbaidžānu un Turciju, līdz ar to tās primārās intereses ir nacionālā izdzīvošana.⁶⁷

Formālie iegansti, kas funkcionē kā konflikta cilpas, ir pastāvīgās pretrunas starp Armēnijas uzsvērtajām pašnoteikšanās tiesībām un Azerbaidžānas pretenzijām par teritoriālo integritāti.⁶⁸ Tie jau saknē izslēdz konflikta risinājumu, ja vien kāda no pusēm nepiešķir otram.

⁶⁴Parker, D., Wilson, J. (2015). Nagorno-Karabakh: The Volatile Core of the South Caucasus. Retrieved from <http://www.sras.org/nagorno-karabakh>

⁶⁵ *Transnistria: History of the Conflict* (2014). Retrieved from <http://cscubb.ro/cop/transnistria-history-of-the-conflict/#.WN0LEWclF7c>

⁶⁶ Rodkiewicz, W. (2012). *Russia's strategy towards Moldova: continuation or change?* The Centre for Eastern Studies. Retrieved from <https://www.osw.waw.pl/en/mission-statement>

⁶⁷ Carley, P. (1998). Nagorno-Karabakh: Searching for a Solution. The United States Institute of Peace. Retrieved from <https://www.usip.org/publications/1998/12/nagorno-karabakh-searching-solution-0>

⁶⁸ Carley, P. (1998). Nagorno-Karabakh: Searching for a Solution. The United States Institute of Peace. Retrieved from <https://www.usip.org/publications/1998/12/nagorno-karabakh-searching-solution-0>

Dienvidosestijas un Abhāzijas kontekstā britu pētnieki B. Kernens (*B. Kernens*) un M. Saseks (*M. Sussex*) 2012. gadā norādīja, ka Kaukāzā pēc aukstā kara faktiski izdalāmi vairāki globāli ieinteresētie subjekti:

1. ASV, jo īpaši tās karā pret terorismu Kaukāzā saskata atbalsta placdarmu;
2. Turcija, kas vēlas nostiprināt tās etniskās attiecības un ekonomiskās intereses; Irāna ar savām drošības un enerģētiskajām vajadzībām;
3. ES ar tās plašo integrācijas mērogu;
4. NATO ģeostratēģiskā interese Kaukāzā;
5. NVS vēlme izvairīties no ārējās ietekmes;
6. Krievija – ar tās plašajām interesēm ne tikai attiecībā uz resursiem, bet arī ar vēlmi izvairīties no iespējamām reģiona nestabilitātes ietekmēm uz tās pierobežos reģioniem, ar nevēlēšanos NATO savā tuvumā, ar negatīvo attieksmi pret ASV klātbūtni tās tuvumā u.tml.⁶⁹

Šie iesaldēto konfliktu cēloniski atgriezeniskie aspekti norāda, ka to formālie iemesli ir etnisko minoritāšu pašnoteikšanās tiesības no konfliktu reģionu puses un teritoriālās integritātes saglabāšanas vēlme no to mātesvalstu puses. Bet dziļākie cēloņi ir šo reģionu funkcionalitāte – tie ļauj, pirmkārt, Krievijai ietekmēt to mātesvalstu suverēnās pašnoteikšanās tiesības, primāri to izmantojot 2 ģeostratēģiskiem mērķiem – pirmkārt, saglabājot to mātesvalstis kā buferzonas, otrkārt, ļaujot paturēt ietekmi stratēģiski svarīgajā Kaukāza – Melnās jūras reģionā. Pirmajā gadījumā kā buferzonas mātesvalstis tiek izmantotas gan pret NATO, gan – pret citiem globālajiem spēkiem, kuri arī ir ieinteresēti minētajā reģionā stratēģiskajos nolūkos (piekļūt naftai, gāzes atradnēm u.tml.).

Multiplu sistēmu pārklāšanās iesaldētajos konfliktos un to multiplie komponenti ***Galvenie komponenti***

Etniskās minoritātes: Piedņestras reģionā no mazliet vairāk kā 500000 iedzīvotāju lielākā daļa – 59% ir Krievijas un Ukrainas slāvu tautības iedzīvotāju, bet moldāvu rumāņi – 32%. Reģiona galvaspilsētā Tiraspolē, kurā dzīvo 200000 iedzīvotāju, vairāk kā divas trešdaļas ir slāvu minoritāte.⁷⁰

Kalnu Karabahā, lai gan tā ir Azerbaidžānas sastāvā, dzīvo 95% armēņi.⁷¹

⁶⁹ Kernens, B., Sussex, M. (2012). The Russo-Georgian war: redefining intervention?, pp. 91-117. In Sussex, M. Edit. (2012). Conflict in the Former USSR. Cambridge: Cambridge University Press, 245 pages. – 92 p.

⁷⁰ Post-Soviet ‘frozen conflicts’ (2016). Retrieved from <http://www.euractiv.com/section/armenia/linksdossier/post-soviet-frozen-conflicts/>

⁷¹ Nagorno-Karabakh Conflict (2017). Retrieved from <https://www.cfr.org/global/global-conflict-tracker/p32137#!/conflict/nagorno-karabakh-conflict>

Abhāzijā dzīvo aptuveni 241 000 iedzīvotāju, no kuriem 50,71% ir abhāzu, 17,39% - armēņu, 9,17 krievu, 17,93% - gruzīnu.⁷²

Dienvidosetijā dzīvo ap 70 000 iedzīvotāju, no kuriem aptuveni 50000 ir osetīnu, bet 20000 – gruzīnu.⁷³

Etniskā sastāva izpēte iesaldētajos konfliktos norāda, ka pamatētnosa proporcionalitāte tajos ir plašā amplitūdā – no 32% - 95%. Tomēr, ņemot vērā Kalnu Karabahas specifiskās iezīmes, attiecībā uz pārējiem reģioniem jānorāda, ka to pamatminoritāte ir robežās no 32%-70%. Būtisks etniskais faktors ir šo reģionu minoritāšu koncentrācija salīdzinoši koncentrētā ģeogrāfiskā reģionā attiecībā pret to mātesvalsti un tajā dominējošo etnisko grupu. Tas norāda uz etniskā un ģeogrāfiskā faktora ciešo saikni labvēlīgas augsnes radīšanai konfliktu izcelsmei šajos reģionos, jo minētā koncentrācija, pēc bakalaura darba autora domām, katalizē šo minoritāšu vēlmi pēc pašnoteikšanās, ko pastiprina vēsturiskā izcelsme – šo minoritāšu sliktās attiecības ar mātesvalsts pamatētnosu jau vēsturiski ilgā laika perspektīvā.

Teritorija: tā kā Piedņestra robežojas ar Moldāviju no austrumiem un Ukrainu no rietumiem, pēdējo notikumu kontekstā Moldāvija ir vērtējama kā funkcionāli stratēģiski nozīmīgs atbalsta punkts Krievijai pret Ukrainu militāro draudu rakursā – tai ir gara rietumu robeža, turklāt tā atrodas salīdzinoši netālu no izejas uz Melno jūru. Tāpat ģeogrāfiski Piedņestra atrodas Moldāvijā, kas robežas ar NATO dalībvalsti – Rumāniju.

Kalnu Karabaha atrodas Kaukāza DA daļā, Azerbaidžānas teritorijā. Tā ir kalnaina, ar daudzām kalnu upēm un tajā valda maigs, mērens klimats (sausss subtropu klimats). Tajā atrodamas ogles, dažādi metāli, kā arī nemetālu minerālresursi.⁷⁴ Pēc bakalaura darba autora domām, ļoti svarīgs teritoriālais faktors plašākā perspektīvā ir kontekstuāli Kalnu Karabahas tiešā patrona – Armēnijas ģeogrāfiskā atrašanās: tā atrodas starp Turciju un Gruziju, līdz ar to stratēģiskā rakursā ir īpaši nozīmīga teritorija Krievijas ārpolitiskajām un drošības interesēm, ja Armēniju interpretē kā atbalsta placdarmu iespējamu militāru loģistikas plānu gadījumā.

Abhāzijas 8700 kvadrātkilometru, kas plešas gar Melnās jūras piekrasti un robežojas ar Gruziju un Krieviju. Piekraste plešas 220 km garumā, bet sauszemes robežu kopgarums ir 418,2 km⁷⁵, kas norāda, ka tā ir svarīgs ostas ceļu objekts. 64% Abhāzijas teritorijas klāj kalni. Dabas resursu ziņā Abhāzijā ir bagātākā valsts pasaulē ar dzeramā ūdens krājumiem, ko nodrošina

⁷² *Republic of Abkhazia - country profile* (2017). The Chamber of Commerce and Industry of the Republic of Abkhazia. Retrieved from <http://www.tppra.org/en/abkhazia>

⁷³ Minority Rights Group International (n.d.). *Georgia – Ossetians*. Retrieved from <http://minorityrights.org/minorities/ossetians/>

⁷⁴ Ministry of Foreign Affairs Nagorno-Karabakh Republic (2017). Geographical location. Retrieved from <http://www.nkr.am/en/geographical-location/80/>

⁷⁵ *Republic of Abkhazia - country profile* (2017). The Chamber of Commerce and Industry of the Republic of Abkhazia. Retrieved from <http://www.tppra.org/en/abkhazia>

aptuveni 120 upes tās teritorijā. Attiecīgi tie nodrošina hidroenerģijas ražošanu; reģionā tāpat plaši izplatīta ir lauksaimnieciskā ražošana.⁷⁶

Dienvidosetija atrodas Gruzijas ziemeļos, Kaukāza kalnu teritorijā un salīdzinoši netālu no Gruzijas galvaspilsētas Tbilisi.

Iepriekš aprakstīto teritoriālo aspektu izpēte norāda, ka iesaldēto konfliktu teritorijas atrodas Krievijai stratēģiski svarīgu interešu areālā, kas primāri ir saistīts ar enerģētiskajiem resursiem, bet ne tieši šajos reģionos, vairāk to tuvumā.

Kā norāda pētnieks E. Džons (*E. Jones*), iesaldētajiem konfliktiem ģeogrāfiski starptautisko attiecību kontekstā būtiskas iezīmes ir, pirmkārt, to potenciālā iespēja destabilizēt daudz plašāku reģionu, otrkārt – izaugt plašāka mēroga karā, kurā iesaistās trešie spēlētāji (piemēram, lielvaras), treškārt – tie atrodas Krievijai svarīgu gāzes transporta ceļu tuvumā.⁷⁷

Nespēja tos atrisināt: attiecībā uz Piedņestru, bakalaura darba iepriekš autors norādīja gan uz Krievijas ieinteresētību atturēt Moldāviju no integrācijas ES, gan – NATO. Autors uzskata, ka tādējādi galvenais faktors, kādēļ konflikta risināšana nepakļaujas risinājumam, ir Krievijas vēlme saglabāt Moldāviju kā buferzonu starp NATO un to (uz to norāda arī līdzīgs liktenis Ukrainas gadījumā).

Kalnu Karabahā, virspusēji vērtējot, šķietami galvenās domstarpības ir saistītas ar nacionālo un teritoriālo jautājumu. Tai pat laikā konflikta dziļākie cēloņi meklējami arī Kaukāza reģiona ģeopolitiskajā situācijā un spēkos, kas to veido. Primārie tās ir Kaukāza lokālo dalībnieku intereses – Turcijas, Armēnijas, Azerbaidžānas, kā arī lielvaru ieinteresētība Kaukāza reģionā kā svarīgā naftas un gāzes reģionā.⁷⁸ Autors uzskata, ka tādējādi galvenais faktors, kādēļ konflikta risināšana nepakļaujas risinājumam, ir Krievijas vēlme saglabāt Azerbaidžānu kā buferzonu starp NATO un to, kā arī uzturēt novājinātu šo reģionu savu interešu īstenošanas atvieglošanai.

Nespēja konfliktu atrisināt Abhāzijā un Dienvidosetijā tiešā veidā ir determinēta no Krievijas puses, ko nosaka tie paši apsvērumi, kas abu iepriekšējo konfliktu gadījumos, primāri – Gruzijas atturēšana no integrācijas Eiropas vai transatlantiskajos sadarbības formātos, organizācijās, kā arī stratēģiskās intereses Kaukāza reģionā.

Līdz ar to kopīgās iezīmes visiem analizētajiem iesaldētajiem konfliktiem ir to potenciāls šos konfliktu reģionus izmantot kā ietekmes sviru attiecībā pret to mātesvalstīm, lai tās saglabātu buferzonas statusu starp Krieviju un Rietumiem. Šī iemesla dēļ Krievija nav

⁷⁶ Turpat.

⁷⁷ Jones, E. (2015). *Russia and the West: Fracture Points (South Ossetia)*. Retrieved from <http://foreign-intrigue.com/2015/01/russia-and-the-west-fracture-points-south-ossetia/>

⁷⁸ Carley, P. (1998). *Nagorno-Karabakh: Searching for a Solution*. The United States Institute of Peace. Retrieved from <https://www.usip.org/publications/1998/12/nagorno-karabakh-searching-solution-0>

ieinteresēta konfliktu atrisināšanā, gluži otrādi – to ieilgšana vislabāk ļauj tai īstenot minētos stratēģiskos mērķus

Pretrunīgums: Piedņestrā galvenās domstarpības, kuru dēļ nav izdevušies vairākkārtējie formālie un neformālie mēģinājumi, ir Krievijas vēlme Moldāvijai kļūt par federāciju, attiecīgi kuras ietvaros Piedņestra kļūtu par līdzvērtīgu pusi valsts politikas (jo īpaši – ārpolitikas) noteikšanā.⁷⁹ Ņemot vērā Piedņestras izteikti prokrievisko nostāju, kā arī tās etnisko sastāvu, de facto tā ir iejaukšanās Moldāvijas suverenitātē, ko likumsakarīgi tā neakceptē.

Kalnu Karabahā galvenās domstarpības, kuru dēļ nav izdevušies vairākkārtējie formālie un neformālie mēģinājumi, ir Krievijas vēlme atturēt Azerbaidžānas tuvināšanos Eiropas un Transatlantiskajām organizācijām, kā arī faktiskā cīņa par pieeju enerģētiskajiem resursiem.⁸⁰

Dienvidosetijas un Abhāzijas gadījumos Krievija ar atsevišķām sadraudzības valstīm 2008. gadā atzina to neatkarību⁸¹, tādējādi radot arī normatīvu pretrunīgumu, kas formāli ļauj tai aizstāvēt abas atzītās valstis, kamēr lielākā daļa starptautiskās sabiedrības to nav akceptējušas un līdz ar to formāli var rīkoties arī atbilstoši starptautiskajām tiesībām. Pretrunīgums rodas tieši tajā aspektā, ka pastāv viens normatīvais regulējums, bet dažādas tā interpretācijas.

Ieltdzis stāvoklis: Piedņestras konflikts turpinās kopš 1990. gada, kad tika deklarēta Piedņestras Moldāvu republika.⁸²

Kalnu Karabahā konflikts ilgst jau kopš 1988. gada – līdzīgi kā Piedņestras gadījumā, laikā, kad notika PSRS iziršana.

Arī Abhāzijā konflikts ilgst jau kopš 1992. gada – līdzīgi kā iepriekš aprakstītajiem iesaldētajiem konfliktiem.

Dienvidosetijas konflikts ilgst kopš 1989. gada.⁸³

Visu analizēto iesaldēto konfliktu sākums datējams ar laiku no 1988. – 1992. gadam, kas sakrīt ar PSRS sabrukuma laiku un to mātesvalstu neatkarības atgūšanas periodu.

Patronvalsts: Piedņestras reģiona patronvalsts ir Krievijas Federācija.

⁷⁹ Cașuș, K. (2014). The importance of being Transnistria. Retrieved from <http://www.voxeurop.eu/en/content/article/4805802-importance-being-transnistria>

⁸⁰ Colibasanu, A. (2016). Russia's Interest in Nagorno-Karabakh: It's About Europe. Retrieved from http://www.realclearworld.com/blog/2016/04/russias_interest_in_nagorno-karabakh_its_about_europe_111805.html

⁸¹ *Russia Recognizes Abkhazia, South Ossetia* (2008). Radio Free Europe. Retrieved from http://www.rferl.org/a/Russia_Recognizes_Abkhazia_South_Ossetia/1193932.html

⁸² *Transnistria: History of the Conflict* (2014). Retrieved from <http://cscubb.ro/cop/transnistria-history-of-the-conflict/#.WN0LEWclF7c>

⁸³ Crow, A. (2008). Georgia-Russia Conflict Timeline (includes South Ossetia and Abkhazia). The Royal United Services Institute (RUSI). Izgūts no: <https://rusi.org/commentary/georgia-russia-conflict-timeline-includes-south-ossetia-and-abkhazia>

Kalnu Karabahai izdalāmas divas patronvalstis – Armēnija un Krievija, tomēr de facto jeb galvenais patrons šim reģionam ir Krievija.

Abhāzijas reģiona patronvalsts ir Krievijas Federācija, tāpat tas ir Dienvidosetijas gadījumā.

Līdz ar to secināms, ka analizētajos konfliktos patronāžu reģionu separātismā uzņēmusies Krievijas Federācija.

Demokratizācijas elements: Piedņestrā tiek rīkotas vēlēšanas, kurās kā novērotāji piedalās Krievijas, Abhāzijas un Kalnu Karabahas novērotāji. Tai pat laikā spēcīgs politiskais spiediens tiek izdarīts gan uz opozīciju, gan uz civilajām aktivitātēm, jo īpaši – demonstrācijām, kurās tiek aģitēts par pievienošanu Rumānijai. Publiskajā telpā cirkulē arī informācija par politiskajiem opozicionāriem.⁸⁴ Tas liek secināt, ka Piedņestrā vērojama formāla demokrātija, kas ļauj ar to viegli manipulēt politiskā rakursā (starptautisko attiecību, konkrēti – attiecību ar Krieviju kontekstā).

Pretēji Piedņestras piemēram, Kalnu Karabahā noritējušas vairākas demokrātiskas vēlēšanas, tai skaitā – referendums 2006. gadā par konstitūciju.⁸⁵ Demokrātiskais process, pretēji Piedņestrai, nav tikai formāls, bet praktiski funkcionējošs.

Lai gan kopš 2004. gada Abhāzijā bija vērojama progresējoša demokratizācija, kuru galvenā pazīme ir brīvas, godīgas un regulāras vēlēšanas, kopš 2014. gada situācija ir pasliktinājusies – R. Kadžimbā ievēlēšana šo procesu atvirzīja uz pirms – 2004. gada līmeni.⁸⁶

Abhāzijas demokratizācijas norise ir līdzīga Dienvidosetijas pieredzei – kā norāda S. Volf, abi reģioni par de facto valstīm veidojās jau pirms 2008. gada Krievijas – Gruzijas kara, kad to suverenitāti oficiāli atzina Krievija. Tai pat laikā to atīstību lielā mērā noteikusi, pirmkārt, organizētās noziedzības politiskā vadība, kā arī totālā ekonomiskā, militārā un politiskā atkarība no Krievijas. Tas lielā mērā noteicis arī faktu, ka šo reģionu politiskā pašpārvalde nav īsti akceptēta no vietējās populācijas rakursa. Attiecīgi abi reģioni izveidojušies par starptautiski nozīmīgiem kriminālās noziedzības perēkļiem – Abhāzija kā heroīna tranzīta punkts, bet Dienvidosetija – kā militāro resursu kontrabandas tranzīta vieta.⁸⁷

Iepriekš aprakstītās politisko procesu iezīmes norāda, ka iesaldētajos konfliktos, kur primāri dominē Krievijas patronāža, izteikti raksturīga iezīme ir vāja demokrātiskā sistēma

⁸⁴ Litoy, A. (2015). Between real and imitation democracy: elections in Transnistria. Retrieved from <https://www.opendemocracy.net/od-russia/alexander-litoy/between-real-and-imitation-democracy-elections-in-transnistria>

⁸⁵ Nagorno-Karabakh (2013). Encyclopædia Britannica. Retrieved from <https://www.britannica.com/place/Nagorno-Karabakh>

⁸⁶ Kopeček, V., Hoch, T., Baar, V. (2016). De Facto States and Democracy: The Case of Abkhazia. Bulletin of Geography. Socio-economic Series / No. 32 (2016): 85–104 - 94.p

⁸⁷ Wolf, S. (n.d.). Georgia: Abkhazia and South Ossetia. Retrieved from <https://pesd.princeton.edu/?q=node/274>

(tāpēc kā izņēmums ir jāmin Kalnu Karabaha Azerbaidžānā, kur primāro patronāžu uzņēmusies Armēnija). To raksturo ciešas saiknes ar organizēto noziedzību, zems akcepts vietējā sabiedrībā, kā arī liela politiskā, ekonomiskā un militārā atkarība no Krievijas.

Starptautiskās sistēmas nepielāgotība, instrumentu trūkums iesaldēto konfliktu risināšanai: Piedņestras konflikta noregulēšanā iesaistītie galvenie dalībnieki tā norisē ir EDSO, Krievija, Moldāvija, Ukraina, Piedņestra un ES un ASV kā novērotāji. Netiešā veidā iesaistījusies arī NATO. Tai pat laikā jānorāda, ka vadošā mediatora lomu ir uzņēmusies Krievija. Galvenie neefektivitātes faktori ir starptautiskās sabiedrības samiernieciskā politika, ļaujot un akceptējot Krievijas kā mediatora lomu. Krievijas manipulēšana bieži darbojas kā izšķirošais faktors, ja Piedņestras un Moldāvijas savstarpējo pretrunu risināšanai tiek izstrādāts akceptējams un abpusēji nosacīti izdevīgs risinājums.

Kopš 1992. gada galvenais forums Kalnu Karabahas konflikta mediācijā ir EDSO, tomēr tā neefektivitāte ir saistīta ar savstarpēji izslēdzošām prasībām gan no Armēnijas, gan Azerbaidžānas puses.⁸⁸ Tai pat laikā jānorāda, ka vadošā mediatora lomu ir uzņēmusies Krievija, kas attiecīgi manipulē ar miera procesa risinājumiem sev izdevīgu nosacījumu labā, un tādējādi tas neļauj izbeigt šo konfliktu.

Starptautiskās sistēmas nepielāgotību Abhāzijā un Dienvidosetijā nosaka nespēja un samiernieciskā politika pret Krieviju, jo risinājumu trūkums definējams kā izdabāšana Krievijas interesēm.

Iepriekšējā analīze ļauj bakalaura darba autoram secināt, ka starptautiskās sistēmas neefektivitāti nosaka iepriekš secinātais attiecībā uz iesaldēto konfliktu pretrunīgumu, proti – dažādā starptautisko normatīvo regulējumu interpretācija un Krievijas apzināta dubultstandartu ievērošana starptautiskajās attiecībās nosaka starptautiskās sistēmas nepielāgotību. To papildus veicina arī Rietumu salīdzinoši samiernieciskā politika pret Krieviju, jo, apzinoties tās intereses un sekas mediācijai, kuru uzņemas Krievija, apriori tiek noteikts konflikta iznākums jeb ieilgušais stāvoklis. Tai pat laikā jānorāda, ka arī Krievija veic proaktīvu mediācijas lomas uzņemšanos, lai netiktu izolēta no šāda konflikta gaitas ietekmēšanas.

Identificējamās subsistēmas

Reģiona iekšējā subsistēma: Moldāvijai atgūstot neatkarību no PSRS, 20. gadsimta beigās Piedņestras reģionā dzīvojošā krievu minoritāte baidījās, ka strauji izplatīsies moldāvu nacionālisms, jo īpaši – pastāvot bažām, ka Moldāvija gribētu apvienoties ar Rumāniju, ar kuras iedzīvotājiem moldāviem ir etniskā radniecība. Tas iniciēja militāru sadursmju izcelšanos,

⁸⁸ Carley, P. (1998). Nagorno-Karabakh: Searching for a Solution. The United States Institute of Peace. Retrieved from <https://www.usip.org/publications/1998/12/nagorno-karabakh-searching-solution-0>

kurās iesaistījās arī Krievija.⁸⁹ Rezultātā Krievija nodrošina gan politisko, gan ekonomisko, gan militāro atbalstu, kā arī fiziski atrodas Piedņestrā t.s. miera uzturētāju statusā.

Ņemot vērā armēņu pamatsastāvu Kalnu Karabahā, šis reģions definējams kā etniski viendabīgs. Līdz ar to iekšēji tas ir monolīts, bet no ārpusē tas faktiski ieskauj azeru minoritātes apdzīvotā Azerbaidžāna.

Abhāzija un Dienvidosetija, līdzīgi Piedņestras reģionam, ir ar izteiktu Krievijas politisko, ekonomisko un militāro atbalstu. Dienvidosetijā iekšēji valda noskaņojums, saskaņā ar kuru iedzīvotāji noteikti nevēlas atgriezties Gruzijas sastāvā. Abhāzijā, lai gan arī ir ciešas attiecības ar Krieviju, iekšēji dominē lielāks atbalsts neatkarībai, nevis integrācijai Krievijā, kā tas izteiktāk vērojams Dienvidosetijā.⁹⁰

Iepriekš aprakstītās reģionu subsistēmu iezīmes norāda, ka atšķiras iesaldēto konfliktu reģionu neatkarības mērķi, neskatoties uz to ciešajām attiecībām ar Krieviju gan politiskajā, gan ekonomiskajā, gan militārajā rakursā.

Reģiona – patronvalsts subsistēma: galvenās iezīmes Piedņestras iesaldētajam konfliktam ir tā atrašanās nekrieviski runājošā valstī, bet ar lielu krievvalodīgo iedzīvotāju minoritāti. Šī reģiona pašpārvaldei ir ciešas politiskās attiecības ar Krieviju, turklāt reģionā atrodas Krievijas militārais kontingents - kā miera uzturētāji.⁹¹

Piedņestras informatīvajā telpā dominē Krievijas masu mediji. Arī Krievijas vēlēšanu sistēmas iespēja balsot Piedņestras reģiona iedzīvotājiem, kuriem ir Krievijas pilsonība, kā arī dotā iespēja šādu pilsonību iegūt, ir radījusi politisku fundamentu Piedņestras ciešai politiskajai inkorporācijai pēc būtības Krievijas vēlēšanu sistēmā.⁹²

Piedņestra stratēģiski bija un ir svarīga Krievijai kā smagās rūpniecības nozīmīgs reģions – jau PSRS laikā tā deva būtisku pienesumu ar milzīgo ieroču ražotņu skaitu un kapacitāti.⁹³

⁸⁹ Clancy, M.A.C., Nagle, J. (2009). Frozen Conflicts, Minority Self-Governance, Asymmetrical Autonomies – In search of a framework for conflict management and conflict resolution. University of Ulster, 29 pages - 19 p. Retrieved from http://www.asef.org/images/docs/1276-6th_AER_Background_Paper_-_Dr._Clancy_and_Dr._Nagle.pdf

⁹⁰ Frear, T. (2014) The foreign policy options of a small unrecognised state: the case of Abkhazia, *Caucasus Survey*, 1:2, 83-107, 90p. DOI:10.1080/23761199.2014.11417293

⁹¹ Kramer, R. (2016). Transnistria Primer. Foreign Policy Research Institute. Retrieved from <http://www.fpri.org/article/2016/10/transnistria-primer/>

⁹² Turpat.

⁹³ Buschner, K. (2016). The Transnistria Conflict in Light of the Crisis, pp.25-42 - 25 p. In Ed. Fischer, S. (2016). *Not Frozen! The Unresolved Conflicts over Transnistria, Abkhazia, South Ossetia and Nagorno-Karabakh in Light of the Crisis over Ukraine*. SWP Research Paper. Stiftung Wissenschaft und Politik German Institute for International and Security Affairs. ISSN 1863-1053.

Pretēji citiem iesaldētajiem konfliktiem, Kalnu Karabahā Krievijas klātbūtne un tiešais atbalsts ir salīdzinoši ļoti mazs. Attiecīgi mazāka ir arī tiešā politiskā kontrole.⁹⁴ Autors uzskata, ka tas ir vislielākajā mērā determinēts tāpēc, ka Kalnu Karabahā ir vērojams etniskais monolītums ar tik lielu armēņu īpatsvaru tās iedzīvotāju etniskajā sastāvā.

Abhāzija un Dienvidosetija mērķtiecīgi tiecas uz pievienošanos Krievijai, ko atbalsta arī Krievija, neskatoties uz starptautiskās sabiedrības spiedienu.⁹⁵

Reģiona – patronvalsts subsistēmu izpēte norāda, ka iesaldēto konfliktu reģionos dominē ciešas to politiskās attiecības ar Krieviju; tās ir tehniski tādā stāvoklī, lai varētu tikt integrētas Krievijas sastāvā, tomēr stratēģiski tās tiek turētas tuvā distancē.

Reģiona – mātesvalsts subsistēma: Moldāvijas un Piedņestras pašpasludinātās republikas attiecībās valda spriedze, tomēr pēdējās aktivitātes norāda uz abu tuvošanos, kam par labu kalpo prokrieviskā I. Dodona ievēlēšana Moldāvijas prezidenta amatā un viņa nesenā vizīte Piedņestrā.⁹⁶ Moldāvija Piedņestru uzskata par savu teritoriju, tai pat laikā de facto tai nav nekādas kontroles pār šo reģionu.

Kalnu Karabahā pastāvīgā un augstā militārā saspiļējuma dēļ šī subsistēma faktiski definējama kā savstarpēji pretstāvoša, nav vērojama tieša iejaukšanās vai tāds iespējas pat.

Vienīgais komunikācijas formāts Dienvidosetijai ar Gruziju ir Ženēvas sarunas, kas praktiski ir tikai formāls diplomātiskais kanāls, jo reģiona iedzīvotājus tas nekādā veidā ne tieši, ne netieši nesasniedz.⁹⁷

Abhāzijas attiecības tiešā veidā nosaka Krievijas militārā klātbūtne – tās miera uzturētāju spēki ir de facto Abhāzijas neatkarības nodrošinātāji, attiecīgi Gruzijas un Abhāzijas attiecības arī norisinās tikai starptautisko konflikta regulējumu sadarbības formātos, ne tiešā veidā.⁹⁸

Reģiona – mātesvalsts subsistēmas izpēte norāda, ka šīs attiecības ir iesaldētas, to vienīgā izpausme ir vai nu aktīva militārā vardarbība, vai arī – sarunas starptautiskajos sadarbības formātos.

⁹⁴ Danielyan, S., Babayan, K. (2016). Nagorno-Karabakh: The edge of Russia's orbit. Retrieved from http://www.ecfr.eu/article/essay_nagorno_karabakh_the_edge_of_russias_orbit

⁹⁵ Krzystan, B. (2015). An Ambiguous New Course for Abkhazia? Retrieved from <http://www.neweasterneurope.eu/interviews/1444-an-ambiguous-new-course-for-abkhazia>

⁹⁶ Huseynov, R. (2017). Dodon's Transnistria visit and what it means for other frozen conflicts. Retrieved from <http://neweasterneurope.eu/articles-and-commentary/2243-dodon-s-transnistria-visit-and-what-it-means-for-other-frozen-conflicts>

⁹⁷ "South Ossetia perceived Russia's entry overly romantically and forgot that in politics, there are no friends" (2016). Retrieved from <http://accent.com.ge/en/news/details/10525-%E2%80%99South-Ossetia-perceived-Russia%E2%80%99s-entry-overly-romantically-and-forgot-that-in-politics-there-are-no-friends%E2%80%9D>

⁹⁸ Frear, T. (2014) The foreign policy options of a small unrecognised state: the case of Abkhazia, *Caucasus Survey*, 1:2, 83-107, 89p. DOI:10.1080/23761199.2014.11417293

Reģiona – starptautiskās sabiedrības subsistēma: tās ietvaros izdalāmi divi aspekti – pirmkārt, ekonomiskais (Piedņestra ir tekstilizstrādājumu un metāla produkcijas eksportētāja uz dažādiem ārvalstu tirgiem), otrkārt konflikta risināšanas rakurs, kura ietvaros galvenā sadarbība notiek starp t.s. 5+2 formātu - EDSO, Krievija, Moldāvija, Ukraina, Piedņestra un ES un ASV kā novērotāji. Tomēr praktiskajā rakursā Piedņestra ir starptautiski neatzīta pašpasludināta valsts, ar kuru sadarbība citos formātos nenotiek.

Kalnu Karabaha aktīvi līdzdarbojas EDSO Minskas grupā, kurā galveno mediatora lomu uzņēmusies Krievija un kurā ietilpst gan EDSO, gan ASV un Francija.

Vienīgais komunikācijas formāts Dienvidosetijai ar Gruziju ir Ženēvas sarunas, jo starptautiskā sabiedrība ar atsevišķiem izņēmumiem tās neatkarību nav atzinusi.⁹⁹ Līdzīgi arī Abhāzijā – sarunās tā piedalās, bet de facto tās notiek par Krievijas interesēm attiecībā uz reģiona statusu.

Reģiona – starptautiskās sabiedrības subsistēma iesaldēto konfliktu gadījumos ir formāla, saistīta ar konflikta paasinājumu mazināšanu vairāk nekā praktiski risinošs modelis konflikta cēloņiem, dziļākajai to pamatbūtībai. Cita veida diplomātiskās attiecības nenorisinās, tā kā pašpasludinātās valstis šajos reģionos starptautiskā sabiedrība kopumā nav atzinusi.

Mātesvalsts – patronvalsts subsistēma: Krievijas un Moldāvijas attiecībās vērojama reālisma pieejas izmantošana no pirmās puses: lai gan oficiāli Krievija pauž atbalstu Moldāvijas teritoriālajai nedalāmībai, tās praktiskā rīcība norāda uz pretējo. Abu valstu attiecībās līdz ar to vērojami arī saspīlējuma brīži, kas visbiežāk izpaužas vai nu ekonomiskajās attiecībās vai energoapgādē. Ekonomiskajā rakursā abas valstis ir noteikušas dažādus importa un eksporta aizliegumus, Krievija ir draudējusi arī ar moldāvu viesstrādnieku uzturēšanās atļauju aizliegumu.¹⁰⁰ Savukārt, Krievijas energogigants Gazprom ir monopolists, kas piegādā gāzi gan Moldovai, gan Piedņestrai. Tā īpašumā ir arī 50% no visas Moldovā esošās gāzes distribūcijas sistēmas. Piedņestra, savukārt, ir būtisks reģions, caur kuru iet Krievijas gāzes tranzīts uz Eiropu.¹⁰¹ Līdz ar to gāzes piegādā Krievija manipulē ar dažādām šīs jomas iespējām un svirām, lai ietekmētu Moldāvijas politiskos lēmumus.

Tā kā Armēnija atrodas vietā, kur no abām pusēm tā ir Turcijas un Azerbaidžānas ieskauda, tai neatliek pārāk plašas manevrēšanas iespējas sabiedroto izvēlē. Savukārt attiecībā

⁹⁹ “South Ossetia perceived Russia’s entry overly romantically and forgot that in politics, there are no friends” (2016). Retrieved from <http://accent.com.ge/en/news/details/10525-%E2%80%99South-Ossetia-perceived-Russia%E2%80%99s-entry-overly-romantically-and-forgot-that-in-politics-there-are-no-friends%E2%80%9D>

¹⁰⁰ Gonzalez, F.R.J. (2014). *Geopolitical overview of conflicts 2014*. Spanish Institute of Strategic Studies. - 81-82p. Retrieved from http://www.ieee.es/en/Galerias/fichero/panoramas/Geopolitical_Panorama2014.pdf

¹⁰¹ Kramer, R. (2016). Transnistria Primer. Foreign Policy Research Institute. Retrieved from <http://www.fpri.org/article/2016/10/transnistria-primer/>

uz Azerbaidžānu Krievija vēlas tās ciešāku integrāciju tās vadītajās sadarbības organizācijās un formātos, vienlaikus izslēdzot iespēju tai orientēties uz Rietumiem,¹⁰² kas attiecīgi kalpo par pamatu saspringtām attiecībām, ko vēl jo vairāk pastiprina atbalsts Armēnijai un militārais saspīlējums ar regulāriem uzplaiksnījumiem tai ar Kalnu Karabahu.

Kaukāza reģiona specifiskās iezīmes ir - tā reģionālo valstu transporta ceļu limitētā iedaba –ieinteresētās valstis cenšas investēt šajā transporta infrastruktūrā, sacenšoties par to, kur šie resursi nonāk; no otras puses – reģionālās valstis vēlas pēc iespējas ātrāk iegūt pēc iespējas lielāku un ātrāku peļņu. Piemēram, Baku – Tbilisi – Cejhanas cauruļvads (no Azerbaidžānas uz Gruzijas Melnās jūras ostu), kurā tika investēti 4,2 miljardi USD, celts tā, lai apietu Irānu, Krieviju un Armēniju. Lielākā daļa naftas, kas pa to transportēti, nonāk Eiropā. Saprotams, ka ne Krievija, ne Irāna, ne arī Armēnija nav ieinteresētas šādā notikumu scenārijā.¹⁰³ Tas, savukārt, ļauj secināt, ka Gruzija cenšas nebūt Krievijas pakļautībā, bet nostiprināt savu neatkarību, ko lielā mērā nodrošina tās izdevīgais ģeopolitiskais stāvoklis. Tai pat laikā tieši tā dēļ Gruzija ir pastiprinātas Krievijas uzmanības centrā, vēl jo vairāk – ņemot vērā 2 reģionu sviras – ne tikai Abhāzijas, bet arī Dienvidosetijas.

Mātesvalsts – patronvalsts subsistēma iesaldēto konfliktu gadījumos ir raksturīga ar de facto iesaistīšanos no Krievijas puses mātesvalsts iekšējās lietās caur iesaldēto konfliktu mehānismiem.

Mātesvalsts – starptautiskās sabiedrības subsistēma: tajā vērojama abpusēja sadarbība un atbalsts mātesvalstij, lai gan Moldāvija nav ne ES, ne NATO dalībvalsts.¹⁰⁴ Tai pat laikā jānorāda, ka Moldāvija ir vērsta uz integrāciju abās šajās starptautiskajās apvienībās. Konflikta kontekstā Moldāvija sadarbojas jau minētā 5+2 ietvaros, kas ar regularitāti kalpo kā ietvars miera sarunām, tai pat laikā ik pa laikam zaudē nozīmi, jo panāktās vienošanās vai nu netiek pildītas, vai arī līdz šādām vienošanām neviens nenonāk.

Ar Armēniju Azerbaidžāna atrodas identiskā militārā saspīlējumā kā ar Kalnu Karabahu, jo īpaši tādēļ, ka de facto Armēnija ir okupējusi teritorijas līdz Kalnu Karabahas anklāvam Azerbaidžānas DR daļā. Turcija Armēnijas konteksta dēļ deklarējusi un praktiski īsteno pilnīgu atbalstu Azerbaidžānas centieniem un nostājai attiecībā pret Kalnu Karabahu. Papildus tam, novērojama arī pastāvīga Turcijas un Krievijas attiecību pasliktināšanās, kas īpašu nokrāsu iegūst jau iepriekš aprakstīto Kaukāza reģiona stratēģiskās nozīmības dēļ.

¹⁰² Hedenskog, J., Korkmaz, K. (2016). The Interests of Russia and Turkey in the Nagorno-Karabakh Conflict. Retrieved from <https://www.foi.se/download/18.1b4084ea15549d027d14b79/1466509555042/RUFS+Briefing+No.+35+.pdf>

¹⁰³ Vaezi, M. (2009). Geopolitical Changes and Crises in the Caucasus. Center For Strategic Research. Retrieved from <http://www.csr.ir/departments.aspx?lng=en&abtid=07&&depid=74&semid=1953>

¹⁰⁴ Kramer, R. (2016). Transnistria Primer. Foreign Policy Research Institute. Retrieved from <http://www.fpri.org/article/2016/10/transnistria-primer/>

Gruzija papildus ir ieinteresēta mierīgam konflikta risinājumam, jo, pirmkārt, tās teritorijā dzīvo daudz armēņu un azeru minoritāšu pārstāvju, otrkārt, plaša reģionālā kara gadījumā gan Turcija, gan Krievija vēlētos transportēt militāros resursus un spēkus caur tās teritoriju, kas nozīmētu neizbēgamu iesaisti karā un nostāšanos pret vienu no pusēm obligātā kārtā.¹⁰⁵ Pārējie starptautiskie dalībnieki gan šo apsvērumu dēļ, gan stratēģisko interešu dēļ aizstāv Azerbaidžānu. Papildus tam, Azerbaidžāna izveidojusi ciešu sadarbību ar ES un NATO, lai gan uzņemšanas kontekstā norādījusi uz vēlmi palikt neitrālā statusā. Gruzija, savukārt, nospraudusi mērķi tikt uzņemtai gan ES, gan NATO.

Mātesvalsts – starptautiskās sabiedrības subsistēmu iezīmes norāda, ka tās ir orientējušās uz ciešāku integrāciju ES un NATO; orientācija ne uz Krieviju.

Patronvalsts – starptautiskās sabiedrības subsistēma: Krievija – Piedņestras patronvalsts, stingri uzstāj uz Piedņestras autonomiju, lai gan nav atzinusi tās pašpasludinātās republikas suverēno statusu. Tai pat laikā Krievija nodrošina gan finansiālo palīdzību, gan militāro vairogu reģionam, pamatojot to ar nepieciešamību aizstāvēt tur dzīvojošo krievu minoritāti¹⁰⁶. Tā ir arī viens no dalībniekiem 5+2 sarunu formātā, kurā aktīvi lobē un aizstāv Piedņestras pašnoteikšanās tiesības attiecībā pret pārējiem starptautiskajiem dalībniekiem, bieži vien kavējot dažādus priekšlikumus, vai arī manipulējot ar dažādiem jautājumiem tā, lai konflikts netiktu mierīgi atrisināts. Tas norāda, ka Krievija darbojas formāli kā aizstāvis Piedņestrai, bet tai pat laikā – izmanto to kā manipulēšanas opciju savu interešu īstenošanā attiecībās ar starptautiskajiem partneriem. Krievijas attiecības Kalnu Karabahā, Abhāzijā un Dienvidosetijā, līdzīgi kā Piedņestras konflikta gadījumā, ir formāli pozicionētas kā vidutājiem, tai pat laikā tās de facto ietekme faktiski arī nosaka konflikta norisi un noregulējuma trūkumu.

Kavējumi

Materiālajā ziņā Krievija jau kopš 1992. gada atbalstījusi Piedņestras separātistus ar dažāda veida resursiem, tai skaitā – ar militāro nodrošinājumu. Tādējādi ir radīta to atkarība no Krievijas, kas ļauj vienkārši ierobežot starptautiskās sabiedrības palīdzību vai atbalstu uz vietas.

Otrs svarīgs aspekts – Piedņestras informatīvā telpa arī atrodas Krievijas ietekmē.¹⁰⁷ Tas norāda, ka šis apstāklis darbojas kā būtisks kavēklis iesaldētā konflikta noregulēšanā Piedņestrā.

¹⁰⁵ Hedenskog, J., Korkmaz, K. (2016). The Interests of Russia and Turkey in the Nagorno-Karabakh Conflict. Retrieved from <https://www.foi.se/download/18.1b4084ea15549d027d14b79/1466509555042/RUFS+Briefing+No.+35+.pdf>

¹⁰⁶ Baban, I. (2016). The Transnistrian Conflict in the Context of the Ukrainian Crisis. Retrieved from <http://www.css.ethz.ch/en/services/digital-library/articles/article.html/195538/pdf>

¹⁰⁷ NATO Strategic Communications Centre of Excellence (2016). The Moldovan Information Environment, Hostile Narratives, and their Ramifications. ISBN 978-9934-564-01-7- 8p.

Krievija manipulē ar Kalnu Karabahas palīdzību attiecībā gan uz Armēniju, gan uz Azerbaidžānu, jo tas ir veids kā tai nostiprināt, paplašināt kontroli pār svarīgo Kaukāza reģiona enerģētisko resursu transporta ceļu nolūkā. ¹⁰⁸Atbilstoši tam materiāli tiek atbalstīta gan Armēnija, gan Kalnu Karabaha.

Abhāzijā un Dienvidosetijā, līdzīgi kā Piedņestrā, Krievijas ietekmē atrodas to informatīvā telpa, kā arī tās tiek atbalstītas dažādos materiālos veidos. Tas norāda, ka informatīvā manipulācija ir būtiskākais kavējums konfliktu noregulācijā no iekšienes.

Iepriekš izdarītās atziņas norāda, ka visu salīdzināto iesaldēto konfliktu izpausmē ir fiksējamas iezīmes, kas atbilst teorētiskajā izpētē izvēlētajam šo konfliktu teorētiskajam skaidrojumam. Fiksējama atšķirīga intensitāte to izpausmei, tomēr ar identisku tendenci.

Augstāk apkopotās analizēto iesaldēto konfliktu iezīmes turpmāk pētījumā autors izmantos par pamatu, lai analizētu Donbasa konflikta nozīmi un norisi, kā arī tā attīstības perspektīvas, salīdzinot, vai un cik lielā mērā pašreizējā attīstības stadijā tas ieguvus iesaldētā konflikta iezīmes.

¹⁰⁸ Hedenskog, J., Korkmaz, K. (2016). The Interests of Russia and Turkey in the Nagorno-Karabakh Conflict. Retrieved from <https://www.foi.se/download/18.1b4084ea15549d027d14b79/1466509555042/RUFS+Briefing+No.+35+.pdf>

3. DONBASA KONFLIKTA IEZĪMES

Doņeckas baseins jeb Donbass ir reģions Ukrainas Austrumos, kam bija raksturīga būtiska smagās rūpniecības un ogļu ieguves industriālā loma gan PSRS laikā, gan neatkarīgajā Ukrainā. Doņeckas reģionā ietilpst trīs provinces – Dņepropetrovska, Doņeckā un Luhanska (ģeogrāfiski attiecīgi pirmā ir reģiona rietumu, otrā – centrālā, bet trešā – austrumu province).¹⁰⁹

Doņeckā pirms kara bija visblīvāk apdzīvotā province visā Ukrainā – 2014. gadā tajā dzīvoja 4.38 miljoni iedzīvotāju. Būtiski arī tas, ka tobrīd tā bija arī viena no bagātākajām provincēm Ukrainā – tās IKP bija ap 4600 USD, pretstatā Ukrainas vidējam 3600 USD IKP.

Etniskajā rakursā Doņeckā uz 2014. gadu dzīvoja ap 57% etnisko ukraiņu un ap 38% etnisko krievu. Luhanskā līdzīgi – attiecīgi 58% un 39%. Papildus tam, Donbasam vienmēr bijusi izteikta reģionālā identitāte.¹¹⁰

Šīs vispārīgās Donbasa iezīmes ļauj secināt, ka tas ir īpaši nozīmīgs industriālais reģions, kuram ir gan liela ekonomiskā nozīme Ukrainas tautsaimniecībā, gan ļoti ciešas vēsturiskās un ekonomiskās saiknes ar Krieviju jau kopš PSRS laikiem.

3.1. Donbasa konflikta priekšnoteikumi

Vēsturiski pirmā pilsēta – Slavjanska (tolaik – Soļannoje), Donbasā parādījās 1676. gadā kā apmetne sāls ieguvei. 18. gadsimtā tā teritorijā tika atklāti ievērojami ogļu krājumi, kas veicināja strauju Donbasa industriālo attīstību līdz pat 20. gadsimta pirmajai pusei.¹¹¹

Ukraiņu izcelsmes ASV pētnieki Ararats Osipians un Aleksandrs Osipians norāda, ka straujāka Donbasa attīstība sākās 19. gadsimta 60. gados. Tolaik bija vērojama liela iedzīvotāju migrācija uz šo reģionu, kurā cilvēkiem nācās sākt savas dzīves no nekā, paļaujoties vien uz pašu spēkiem. Tas lielā mērā noteica Donbasa populācijas izteikti raksturīgo individuālismu un fokusēšanos uz materiālo labklājību, kā arī tādu kā pretnostatīšanu attiecībā pret pārējo Ukrainu.¹¹² PSRS sastāvā Donbasa reģions kļuva par ļoti nozīmīgu industriālo reģionu ar uzsvāru uz metalurģiju, kā arī ogļu ieguvei.¹¹³ Tomēr kolektīvizācijas mēģinājumi izraisīja neapmierinātību, kā arī sākotnēji salīdzinoši brīvākā pārvalde veidoja tādu kā tiesisko nihilismu

¹⁰⁹ Checkmen, A. (n.d.). *Donbass*. Retrieved from: <http://www.oseweb.org/regions/donbass>

¹¹⁰ Lees, K. (2014). All you wanted to know about Ukraine's Donbass region. Retrieved from: <http://suffragio.org/2014/04/18/all-you-wanted-to-know-about-ukraines-donbass-region/>

¹¹¹ Checkmen, A. (n.d.). *Donbass*. Retrieved from: <http://www.oseweb.org/regions/donbass>

¹¹² Osipian, A.L. & Osipian, A.L. (2006). Why Donbass Votes for Yanukovich: Confronting the Ukrainian Orange Revolution. *Demokratizatsiya*; Fall 2006; Vol. 14, No. 4; pp. 495-517 – p. 496-499

¹¹³ Lees, K. (2014). All you wanted to know about Ukraine's Donbass region. Retrieved from: <http://suffragio.org/2014/04/18/all-you-wanted-to-know-about-ukraines-donbass-region/>

iedzīvotāju vidū.¹¹⁴ Tas lielā mērā noteica Donbasa vēlmi gan pirms, gan pēc 1991. gada ieņemt līdzvērtīgu nostāju Kijevas – Maskavas attiecībās. Svarīgs aspekts Donbasa konflikta priekšnoteikumu kontekstā šai sakarībā, pēc bakalaura darba domām, ir tas, ka pēc Ukrainas neatkarības atgūšanas galvenie valsts centri zināmā mērā bija Kijeva un Donbass. Kijeva kļuva par birokrātisko citadeli, kurā tiek plānots centrālais budžets, turpretī Donbass kļuva par centru, kas visvairāk papildina šo budžetu, bet saņem mazāk, nekā no tā tajā nonācis.¹¹⁵ Līdz ar to, pēc bakalaura darba autora domām, šis apstāklis norādīja uz politisko neapmierinātību, ne tik daudz uz separātisma tendencēm.

Izplatīta tendence Donbasa orientācijai uz sadarbību ar Krieviju noteikusi gan tā iedzīvotāju darba migrācijas plūsmu austrumu virzienā, gan arī fakts, ka mediju telpā dominē Krievijas saturs un subjekti – gan izdevēji, gan TV.¹¹⁶ Tai pat laikā jānorāda, ka Donbass jau PSRS sabrukumu brīdī, līdzīgi kā citos vēsturiskajos posmos, vienmēr centās ieņemt savu politisko nostāju, kas vairāk tomēr bija saistīta ar Ukrainas integritāti un suverenitāti – 1991. gada nacionālā mēroga referendumā 83% Donbasa populācijas atbalstīja tās neatkarību.¹¹⁷

Papildus tam, lielu lomu politiskajā rakursā Donbasā spēlēja atbalsts V. Janukovičam Ukrainas politiskajā sistēmā – lai gan arī Donbasa iedzīvotāji zināja par V. Janukoviča koruptīvo slavu, viņš nāca no Donbasa un pārstāvēja zināmas intereses, kas bija saistītas ar reģionālo attīstību. Tāpēc V. Janukovičs Donbasam saistījās ar iespēju iegūt politisko balsi visas Ukrainas mērogā. Svarīgi, ka, neskatoties uz V. Janukoviča personību, Donbass viņa kandidatūru atbalstīja neatrauti no vienotas, suverēnas Ukrainas idejas – iekļaujoties iekšējā demokrātiskā procesa un norišu ietvaros.¹¹⁸

Bakalaura darba autors secina, ka Donbasa vēsturiskā attīstība norāda uz faktoriem un tendencēm šī reģiona kolektīvajai pašapziņai veidoties individualizētai, atšķirīgai no pārējās Ukrainas, ko noteica ne tikai krievu minoritātes klātbūtne, bet arī sociālekonomisko nosacījumu ietekme uz sociālo pašapziņu. Tai pat laikā - jau 1995. gada pētījumā Ukrainas lietu speciālists, starptautiskās politikas pētnieks E. Vilsons (A. Wilson) norādīja, ka Donbasa reģionā bija vērojamas vēsturiski determinētas separātisma tendences, bet lielā mērā tieši dēļ krievu minoritātes klātienas un tās ietvaros, lai gan vēsturiski tā bija tur nonākusi neviennozīmīgu

¹¹⁴ Osipian, A.L. & Osipian, A.L. (2006). Why Donbass Votes for Yanukovych: Confronting the Ukrainian Orange Revolution. *Demokratizatsiya*; Fall 2006; Vol. 14, No. 4; pp. 495-517 – p. 496-499

¹¹⁵ Turpat, 499. lpp

¹¹⁶ Turpat, 500. lpp

¹¹⁷ Kuromiya, H. (n.d.). How to Make Sense of the Donbas in the Russian-Ukrainian Conflict in the 21st Century. – 16 p. Retrieved from <http://nowyprometeusz.pl/wp-content/uploads/2017/03/Kuromiya-NP-vol-9.pdf.pdf>

¹¹⁸ Kuromiya, H. (n.d.). How to Make Sense of the Donbas in the Russian-Ukrainian Conflict in the 21st Century. – 16 p. Retrieved from <http://nowyprometeusz.pl/wp-content/uploads/2017/03/Kuromiya-NP-vol-9.pdf.pdf>

notikumu rezultātā (konkrēti – PSRS īstenotās piespiedu migrācijas dēļ). Vienlaikus E. Vilsons norādīja arī uz šobrīd aktuālām lietām – uz to, ka Donbasam piemīt vairākas nozīmīgas iezīmes: pirmkārt, tā ir dabiska Ukrainas etnogrāfiskā teritorija; otrkārt, tā bija viens no vadošajiem industriālajiem reģioniem gan Krievijas impērijas, gan PSRS laikā; treškārt, tajā dzīvo lielākā daļa Ukrainas krievu minoritātes.¹¹⁹

Šie fakti ļauj secināt, ka galvenie Donbasa konflikta priekšnoteikumi bija, no vienas puses, politiskā neapmierinātība un politiskā sāncensība ar Kijevu kā Ukrainas administratīvo un politisko centru, no otras – krievu minoritātes separātiskais noskaņojums.

Tai pat laikā svarīgi objektīvai situācijas izpratnei ir saprast, ka Donbass vienmēr centās ieņemt savu politisko nostāju, bet tā nebija saistīta ar izmaiņām Ukrainas integritātei un suverenitātei. Līdz ar to, pēc bakalaura darba autora domām, iedzīvotāju politiskā neapmierinātība varēja tikt izmantota krievu minoritātes separātisma katalizēšanai. Cits jautājums, vai tā mērķis no Krievijas puses tāds arī bija – par to autors veiks izpēti turpmāk.

3.2. Donbasa konflikta izcelsme

Donbasa konflikta izcelsme aplūkojama ciešā saiknē ar Ukrainas demokrātiskās attīstības procesu, jo īpaši – ar t.s. Oranžo revolūciju un Eiromaidanu.

2004. gada beigās Ukrainā izvērtās pret prezidenta vēlēšanu rezultātiem vērsta protesta kustība, ko iniciēja V. Janukoviča, Ukrainas prokrieviskā premjerministra uzvara.¹²⁰ Neatkarīgo novērotāju ziņotie plašie pārkāpumi vēlēšanu procesā aizsāka opozīcijas kandidāta Viktora Juščenko masu protestus, kā rezultātā tika anulēti vēlēšanu rezultāti un atkārtotās vēlēšanās uzvarēja opozīcijas līderis.¹²¹

2008. gada februārī Ukraina uzsāka ar ES sarunas par padziļinātu un visaptverošu brīvās tirdzniecības zonu, kas bija viens no Asociācijas līguma stūrakmeņiem Ukrainas integrācijai ES.¹²²

2010. gada prezidenta vēlēšanās uzvaru ieguva V. Janukovičs, “vēlētājiem paužot neapmierinātību par “oranžās revolūcijas” līderu savstarpējiem ķīviņiem un labklājības lēno pieaugumu. Janukoviča galvenā pretiniece Jūlija Timošenko rezultātus neatzīst, taču drīz pēc

¹¹⁹Wilson, A. (1995). The Donbas between Ukraine and Russia: The Use of History in Political Disputes. *Journal of Contemporary History*, Vol. 30, No. 2 (Apr., 1995), pp. 265-289 -267.-269.; 283.p.

¹²⁰ Eiropas Parlaments (2016). *Konflikts Ukrainā: notikumu attīstība*. Izgūts no <http://www.europarl.europa.eu/news/lv/news-room/20140203STO34645/konflikts-ukrain%C4%81-notikumu-att%C4%ABst%C4%ABba>

¹²¹ *Ukrainas protestu hronoloģija: Ievainoti vairāk nekā 600 cilvēku, prezidents aizbēdzis* (2014). Izgūts no http://lat.mixnews.lv/lv/pasaule/news/26162_ukrainas-protestu-hronologija-ievainoti-vairak-neka-600-cilveku-prezidents-aizbedzis/

¹²² Eiropas Parlaments (2016). *Konflikts Ukrainā: notikumu attīstība*. Izgūts no <http://www.europarl.europa.eu/news/lv/news-room/20140203STO34645/konflikts-ukrain%C4%81-notikumu-att%C4%ABst%C4%ABba>

tam bijusī premjerministre tiek arestēta un notiesāta par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Opozīcija Timošenko vajāšanu pasludina par politisku izrēķināšanos.”¹²³ Turklāt arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa 2012. un 2013. gadā atzina šo ieslodzījumu par nelikumīgu.¹²⁴

2012. gada martā ES pieprasīja atrisināt pirms Asociācijas līguma parakstīšanas Ukrainai atbrīvot J. Timošenko un kopā ar viņu notiesāto iekšlietu ministru Juriju Lucenko. Tomēr par atbrīvošanu sarunas ieilga uz vairāk kā pusotru gadu.

2013. gada 21. novembrī V. Janukovičs paziņoja, ka Ukraina neparakstīs Asociācijas līgumu “ar ES par Kijevas un Briseles attiecību stiprināšanu, tā vietā izvēloties veicināt sadarbību ar Krieviju. Ukrainas parlaments noraida likumprojektu, kas ļautu ieslodzītajai opozīcijas līderei Jūlijai Timošenko pamest valsti. Tajā pašā vakarā Kijevas ielās iziet daži simti protestētāju.”¹²⁵ Pēc trīs dienām Kijevā protestos ielās pulcējās jau ap 100000 iedzīvotājiem, bet vēl pēc nedēļas – 30. novembrī Ukrainas likumsargi veica pirmos uzbrukumus protestētājiem, pievēršot starptautiskās sabiedrības uzmanību Ukrainai. 8. Decembrī protestētāju skaits pieauga jau līdz 800000 cilvēku, protestiem uzņemot apgriezienus. 2013. gada 17. decembrī – V. Putins un V. Janukovičs parakstīja “vienošanos, kas paredz Ukrainai piegādājamās gāzes cenas samazināšanu par aptuveni trešdaļu, kā arī Maskavas apņemšanos iegādāties Ukrainas valdības eiroobligācijas 15 miljardu ASV dolāru apmērā”¹²⁶ – faktiski V. Janukovičs izmantoja situāciju pēc iespējas ātrāk noslēgt juridiski saistošu vienošanos ar Krieviju, ņemot vērā neprognozējamo notikumu attīstību valsts iekšienē. Protestiem eskalējoties, notiek pārvaldes iestāžu ēku iemēšana, un parādās pirmie letālie gadījumi protestu apspiešanā.

2014. gada februārī, iesaistoties Polijas, Vācijas un Francijas ārlietu ministriem, tiek panākta vienošanās par prezidenta ārkārtas vēlēšanām; 22. februārī “Viktors Janukovičs pamet valsti, bijusī premjerministre un opozīcijas līdere Jūlija Timošenko tiek atbrīvota no apcietinājuma, protestētāji ieņem administrācijas ēkas. Ukrainas parlaments formāli atceļ Janukoviču no prezidenta amata,” savukārt viņa vietā tiek iecelts pagaidu vietas izpildītājs O. Turčinovs. Vienlaikus pret V. Janukoviču tiek ierosināta krimināllieta par mierīgo pilsoņu masveida slepkavībām.¹²⁷

¹²³ Turpat.

¹²⁴ *Ukrainas protestu hronoloģija: Ievainoti vairāk nekā 600 cilvēku, prezidents aizbēdzis* (2014). Izgūts no http://lat.mixnews.lv/lv/pasaule/news/26162_ukrainas-protestu-hronologija-ievainoti-vairak-neka-600-cilveku-prezidents-aizbedzis/

¹²⁵ *Ukrainas protestu hronoloģija: Ievainoti vairāk nekā 600 cilvēku, prezidents aizbēdzis* (2014). Izgūts no http://lat.mixnews.lv/lv/pasaule/news/26162_ukrainas-protestu-hronologija-ievainoti-vairak-neka-600-cilveku-prezidents-aizbedzis/

¹²⁶ Turpat.

¹²⁷ Eiropas Parlaments (2016). *Konflikts Ukrainā: notikumu attīstība*. Izgūts no <http://www.europarl.europa.eu/news/lv/news-room/20140203STO34645/konflikts-ukrain%C4%81-notikumu-att%C4%ABst%C4%ABba>

5 dienas vēlāk – 27. februārī neidentificētas bruņotas personas ieņēma galvenās Krimas administrācijas ēkas un nobloķēja vairākas lidostas. V. Janukovičs piedalās pirmajā preses konferencē pēc Ukrainas pamešanas un paziņo, ka viņš vēl aizvien ir valsts vadītājs. 1. Martā Krievija oficiāli atzīst sava karaspēka klātbūtni Krimā. 16. Martā Krimā tiek sarīkots starptautiski neatzīts referendums, kura ietvaros tā pasludina neatkarību, kā arī formāli prasa Krievijai tiesības pievienoties tai.

Donbasā iedzīvotāju reakcija uz Eiromaidanu būtiski neatšķīrās no pārējiem Ukrainas reģioniem – bija gan tās atbalstītāji, gan pretinieki; nav pierādījumu tam, ka reģionā būtu bijis vairākums V. Janukoviča lēmuma neparakstīt Asociācijas līgumu atbalstītāju, neskatoties uz viņa popularitāti Donbasā. Arī 2014. gada martā veiktās aptaujas rezultāti par to, vai, pēc iedzīvotāju domām, V. Janukoviča bēgšana no Ukrainas ir apvērsuma rezultāts, Donbasa un Dņepropetrovskas reģionos tā uzskatīja absolūtais mazākums – ap 23% iedzīvotāju.¹²⁸ Pēc bakalaura darba autora domām, šie aspekti norāda, ka Donbass nekādā veidā neatbalstīja ideju par atdalīšanos no Ukrainas kā pastāvīga valstiska vienība vai par pievienošanos Krievijai.

3 nedēļas vēlāk – 2014. gada 7. aprīlī prokrieviskie protestanti okupēja valdības ēkas Doņeckā, Luhanskā un Harkovā, bet 11. maijā Donbasa provinces Doņeckā un Luhanskā pēc tāpat starptautiski neatzīta referenduma, prokrieviskie separātisti pasludina Doņeckas un Luhanskas neatkarību.¹²⁹

Oranžās revolūcijas un Eiromaidana notikumu hronoloģija ļauj bakalaura darba autoram saskatīt paralēles ar iepriekš pētījumā analizētajiem iesaldētajiem konfliktiem – pastiprinoties un jau konkrētas aprises iegūstot Ukrainas vēlmei pievienoties ES, Krievija pastiprina savu stratēģisko interešu īstenošanu, izmantojot tai pieejamās Ukrainas ietekmes sviras. Galvenā uzmanība sākotnēji tika pievērsta prokrieviskā prezidenta V. Janukoviča atbalstīšanai un Ukrainas ārpolitiskā virziena maiņai par 180 grādiem, to nostiprinot atbilstoši starptautiskajām normām – kā suverēnas valsts valdošā demokrātiskā spēka izdarītu rīcību. Tomēr, pieaugot protestiem un jūtot, ka šāds scenārijs nenostādās, Krievija iesāka rezerves variantu īstenošanu – pirmkārt, uzņemot V. Janukoviču kā politisku bēgļi, lai varētu normatīvi leģitimizēt savu iejaukšanos Ukrainā kā tās likumīgā pārstāvja atbalstītu; otrkārt – īstenojot Krimas scenāriju, kuram, pēc bakalaura darba autora domām, bija divējāda nozīme: gan nodrošināt Krimas kā tās stratēģiskā militārā placdarma nostiprināšanu gan pret Ukrainu, gan pret Rietumiem, gan

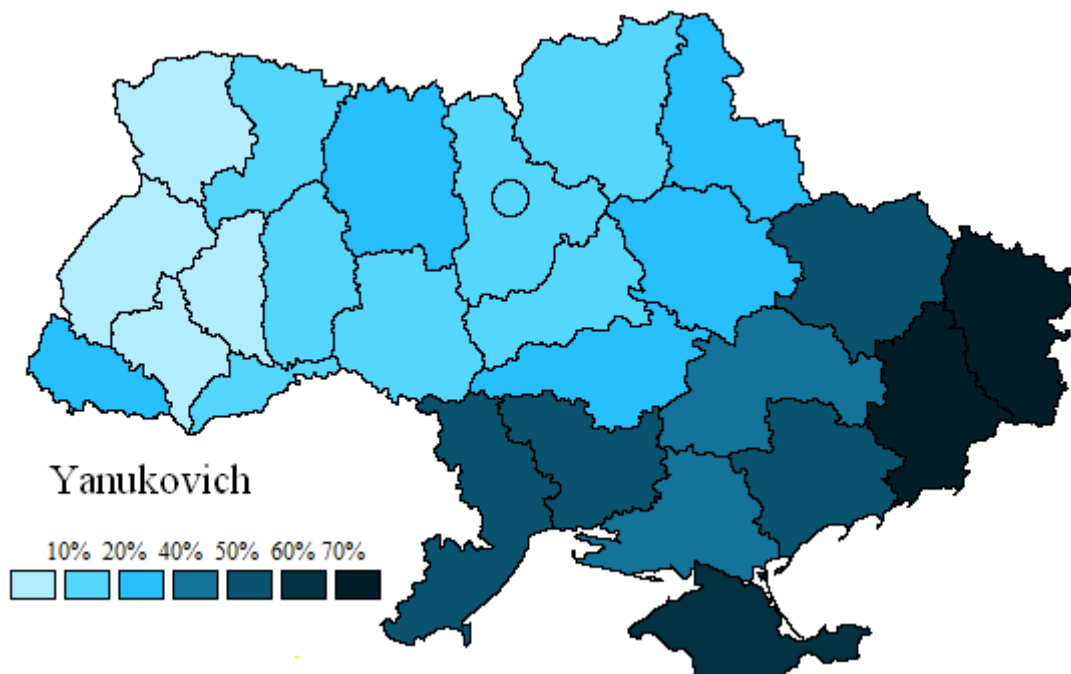
¹²⁸ Kuromiya, H. (n.d.). How to Make Sense of the Donbas in the Russian-Ukrainian Conflict in the 21st Century. – 17 p. Retrieved from <http://nowyprometeusz.pl/wp-content/uploads/2017/03/Kuromiya-NP-vol-9.pdf.pdf>

¹²⁹ *Ukrainas protestu hronoloģija: Ievainoti vairāk nekā 600 cilvēku, prezidents aizbēdzis* (2014). Izgūts no <http://lat.mixnews.lv/lv/pasaule/news/26162-ukrainas-protestu-hronologija-ievainoti-vairak-neka-600-cilveku-prezidents-aizbedzis/>

Melnās jūras reģionā; gan – radīt vēl vienu iesaldēta konflikta teritoriju, ar ko ietekmēt Ukrainu. Kā rāda vēsturiskā perspektīva, tika īstenota pirmā nozīme, anektējot un inkorporējot Krimu Krievijas sastāvā.

Trešā lieta, ko Krievija īstenoja un turpina īstenot, ir Donbasa reģiona veidošana par iespējamu iesaldēto konfliktu, jo tas paplašinātu tās ietekmes instrumentāriju attiecībās ar Ukrainu. Bakalaura darba autors uzskata, ka šāds skaidrojums pamatojams arī ar to, ka esošā notikumu attīstība ir izveidojusi Ukrainas noteiktu orientāciju uz Rietumiem, līdz ar to vienīgais veids, kā to stratēģiski varētu ietekmēt, bez tieša kara, ir – enerģētiskais sektors. Tai pat laikā šis punkts ir ar neskaidru perspektīvu nākotnē, jo Ukraina var pārorientēties uz citu kanālu meklēšanu enerģētiskajam nodrošinājumam. Līdz ar to Donbasa reģions, kā svarīgs Ukrainas tautsaimniecības stūrakmens iesaldēta konflikta situācijā būtu visefektīvākais ietekmes līdzeklis. Lai par to pārliecinātos, autors pētījuma ietvaros aplūkos arī citas iezīmes, cik lielā mērā tās šādu pamatojumu atbalsta vai neatbalsta.

Atgriežoties pie Donbasa konflikta izcelsmes cēloņiem, pretstatā augstāk aplūkotajam hronoloģiskajam rakursam, iepriekšējā nodaļā bakalaura darba autors secināja, ka Donbasa iedzīvotāju vidū īpaši liels atbalsts Ukrainas politikā bija V. Janukovičam gan 2004., gan 2010. gada vēlēšanās Donbasa reģions bija vislielākais reģionālais atbalsta punkts V. Janukovičam (skat. 3.1. attēlu).

3.1. att. 2010. gada Ukrainas vēlēšanu pirmās kārtas rezultāti pa valsts reģioniem¹³⁰

Bakalaura darba autors norāda, ka konflikta izcelsmes sākumā Janukoviča nomaiņa Donbasam tādējādi nozīmēja zināmu politisko izolāciju. Līdz ar to secināms, ka visas Ukrainas mērogā notiekošie procesi bija svarīgi politiskā rakursā Donbasa konflikta sākotnējā posmā.

Rezumējot iepriekš veikto izpēti, autors gūst apstiprinājumu Donbasa politiskajai opozīcijai Ukrainas iekšpolitikā, tai pat laikā Donbasa separātisms vairāk ir jāasociē ar mākslīgi radītu tendenci, kas ir piesaistīta un propagandēta kā reģiona neapmierinātības it kā būtiskākais pamats. Ņemot vērā notikumu eskalāciju, skaidri redzama Krievijas iejaukšanās, radot mākslīgu konfliktu (transformējot politiskas citas valsts iekšpolitiskās nesaskaņas konfliktā, kam par ieeju kalpo krievu minoritātes klātbūtne attiecīgajā reģionā).

3.3. Donbasa konflikta attīstība

2014. gada 16. martā Krimā tika sarīkots starptautiski neatzīts referendums, kurā it kā vairāk nekā 97% Krimas iedzīvotāju nobalsoja par tās pievienošanos Krievijai. 18. martā V. Putins parakstīja likumu, saskaņā ar kuru tā tika iekļauta Krievijas sastāvā, noslēdzot tās okupāciju.¹³¹ Uzreiz pēc Krimas aneksijas Austrumukrainu pāršalca prokrievisku mītiņu vilnis, kuros tika propagandēta doma par iespējamu karu. Publiskajā telpā tiek norādīts, ka Ukrainā raidošie Krievijas mediji izvērta plašu propagandas kampaņu, kurā tika runāts par Rietumu sponsorētas Kijevas fašistu huntas rīkoto apvērsumu, kā rezultātā tika gāzts likumīgais tās prezidents V. Janukovičs.¹³² Bakalaura darba autors norāda, ka tādējādi Donbasa konflikta sākums vērtējams kā morālās augsnes sagatavošana, aizpildot informatīvo telpu gan ar mediju palīdzību, gan mītiņiem. Paralēli “zaļo vīriņu” parādīšanās Donbasā veicināja informācijas dezorientāciju, kas katalizēja turpmāko notikumu attīstību.

2014. gada 7. aprīlī protestētāji ieņēma valdības ēkas Donbasa pilsētās Doņeckā, Luhanskā un Harkivā, pieprasot referendumus par neatkarību.¹³³ Redzot to, cik viegli tika okupēta Krima, kā arī ņemot vērā labi bruņotos separātistu kaujiniekus, Ukrainas iedzīvotāji

¹³⁰ Lees, K. (2014). All you wanted to know about Ukraine's Donbass region. Retrieved from: <http://suffragio.org/2014/04/18/all-you-wanted-to-know-about-ukraines-donbass-region/>

¹³¹ *Ukraine crisis: timeline of major events* (2015). Retrieved from <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/ukraine/11449122/Ukraine-crisis-timeline-of-major-events.html>

¹³² Bilash, B. (2016). *How it all happened*. Retrieved from <http://euromaidanpress.com/2016/02/20/the-story-of-ukraine-starting-from-euromaidan/4/>

¹³³ Ukraine crisis: Timeline (2014). Retrieved from <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26248275>

sāka formēties brīvprātīgo bataljonos.¹³⁴ Bet 15. aprīlī Ukrainas prezidenta vietas izpildītājs O. Turčinovs paziņoja Pretterorisma operācijas sākumu.¹³⁵ Tikmēr 7. Aprīlī Doņecka pasludināja neatkarību ar pašiecelto A. Borodaju priekšgalā, bet trīs nedēļas vēlāk šim piemēram sekoja arī Luhanska.¹³⁶ Līdz maijam separātisti bija pārņēmuši savā kontrolē plašas teritorijas un 11. maijā pēc starptautiski neatzītiem referendumiem gan Doņecka, gan Luhanska proklamē neatkarīgu republiku statusus.¹³⁷ Šis posms raksturojams ar Krievijas sniegtu atbalstu separātistiem to militārajā un cilvēkresursu nodrošinājumā. Pateicoties arī t.s. kavējumiem – informatīvajai dezorientācijai, tika radīti un ātri izmantoti priekšnosacījumi teritorijas faktiskajai ieņemšanai.

Jūnija sākumā Donbasa reģionā aktīvi uzsākās separātistu uzbrukumi Ukrainas robežpunktiem ar Krieviju, kā rezultātā tehniski tika atbrīvoti simtiem kilometru t.s. tranzīta koridoru no Krievijas. Jūnija sākumā Ukraina uzsāka aktīvu militāro ofensīvu šiem robežpunktiem, tomēr Luhanskas reģiona robežu tai neizdevās slēgt, līdz ar to pa to turpināja ieplūst militārais nodrošinājums, tehnikas, munīcijas, ieroču un kaujinieku veidā Donbasā. Jūnija beigās Ukraina pārtrauca uguni, bet jūlijā sākumā atsāka ofensīvu, sekmīgi atbrīvojot Slavjansku un dziļi iekļūstot okupētajās teritorijās, ar mērķi izolēt Doņecku un Luhansku, kā arī noslēgt austrumu robežu ar Krieviju. Tā rezultātā Krievijas artilērija no Krievijas teritorijas sāka intensīvu Ukrainas spēku apšaudi, atspiežot to atkārtoti no robežas. 17. Jūlijā tika notriekta Malaysia Airlines lidmašīna, kas izsauca aktīvu starptautiskās sabiedrības reakciju.¹³⁸ Bakalaura darba autors secina, ka šajā posmā uzskatāmi parādījās Krievijas tiešā iesaiste konfliktā militārajā rakursā – tās militārais atbalsts paplašinājās līdz tiešiem uzbrukumiem, pretstatā iepriekš īstenotajam separātistu nodrošinājumam vairāk resursu ziņā.

2014. augustā Ukrainas spēki bija atguvuši jau četras piektdaļas separātistu kontrolētās Doņeckas un Luhanskas teritorijas, bet 22. augustā Krievija jau atklāti uzsāka lielu autokonvoju iesūtīti Donbasā ar it kā humanitāro kravu, ko netika pārbaudījis neviens no neatkarīgiem novērotājiem. Tika ziņots, ka ar šiem konvojiem Donbasā atkārtoti tika iesūtīti milzīgi militārie resursi, atpakaļceļā izvedot dažādas rūpniecības tehnikas un resursus. Divas dienas vēlāk notiek t.s. Ilovaiskas traģēdija, kad Krievijas spēku uzbrukumā bojā iet ap 1,5-2000 Ukrainas spēku

¹³⁴ Bilash, B. (2016). *How it all happened*. Retrieved from <http://euromaidanpress.com/2016/02/20/the-story-of-ukraine-starting-from-euromaidan/4/>

¹³⁵ Ukraine crisis: Timeline (2014). Retrieved from <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26248275>

¹³⁶ Bilash, B. (2016). *How it all happened*. Retrieved from <http://euromaidanpress.com/2016/02/20/the-story-of-ukraine-starting-from-euromaidan/4/>

¹³⁷ Ukraine crisis: Timeline (2014). Retrieved from <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26248275>

¹³⁸ Bilash, B. (2016). *How it all happened*. Retrieved from <http://euromaidanpress.com/2016/02/20/the-story-of-ukraine-starting-from-euromaidan/4/>

vīriem, kuriem formāli tika apsolīts atkāpšanās koridors, lai tie padotos no aplenkuma.¹³⁹ Šie fakti norāda, ka, līdzko Ukrainas spēki pietuvojās iespējam pārņemt kontroli pār Donbasu, Krievija iejaucās, nebaidoties par atklātību, bet lai tikai nedotu iespēju atrisināt Donbasa konfliktu iekšēji.

Līdzīgi procesi tika vērojami arī konflikta diplomātiskajā noregulējumā – ne 2014. gada 5. septembrī, ne arī 2015. gada janvārī notiekošās Minskas miera sarunas nenonāca pie konflikta noregulējuma - to ietvaros panāktās vienošanās praktiski līdz šim brīdim netiek īstenotas, lai gan formāli ir panāktas vienošanās.

Kopš 2015. gada Donbasa reģions palicis “iesaldētā” statusā – nav vērojama ne ļoti intensīva karadarbība, ne arī ilgstošs pamiens un uguns pārtraukšana. Tomēr šajā laikā būtisks ir apstāklis, ka no 2016. Gada stājās spēkā ES un Ukrainas parakstītajā asociācijas līgumā paredzētā brīvās tirdzniecības zona. Krievija uz to reaģēja, lielai daļai Ukrainas precēm uzliktot importa nodokli un aizliedzot importēt noteiktus pārtikas produktus. Tāpat Ukraina 2016. gada sākumā kļūst par ANO Drošības padomes nepastāvīgo dalībvalsti.¹⁴⁰

Japāņu izcelsmes amerikāņu pētnieks norāda, ka Donbasa konflikta attīstībā, iespējams, lielu lomu nospēlējusi nejausība. Pētnieks argumentē, ka politiski reģiona populācija ir bijusi mēreni noskaņota pret prokrieviskām aktivitātēm, tās nekad nav spēlējušas lielu lomu tajā. Līdz Krievijas invāzijai neviens nav pieļāvis iespējamību, ka te varētu izcelties aktīva karadarbība. Bet nejausības faktors slēpies t.s. transnacionālā separātisma fenomenā, kas izpaudās kā separātistu apvienošanās un savu tīklu veidošana, izplešoties ne tikai starp vietējiem separātiski noskaņotajiem iedzīvotājiem, kuri neveido pat 1% no vietējās populācijas, bet arī starp dažādiem deklasificētiem, krimināliem sabiedrības elementiem gan Krievijā, gan Kaukāzā u.c. pasaulē. Tieši tā iemesla dēļ, saņemot spēcīgu militāro resursu atbalstu, radās priekšnoteikumi tādām lietām kā Doneckas un Luhanskas republiku proklamēšana – zināmā mērā par pārsteigumu arī Krievijai. Papildus tam, ļoti spēcīgi tas ietekmēja arī pārējās Ukrainas noskaņojumu, determinējot iedzīvotāju ciešu apvienošanu, neskatoties uz iekšpolitiskajām problēmām, un pārtraucot jebkādu toleranci pret Krieviju.¹⁴¹ Bakalaura darba autors secina, ka šāds notikumu scenārijs paskaidro šķietami mierīgi noskaņotās Donbasa situācijas straujo eskalāciju, kā arī vardarbības uzliesmojumu – koncentrējoties uz Krimas aneksiju, Donbasā mierīgajā variantā Krievija būtu iniciējusi mērenas intensitātes separātiskas tendences, visu

¹³⁹ Turpat.

¹⁴⁰ Eiropas Parlaments (2016). Konflikts Ukrainā: notikumu attīstība. Retrieved from <http://www.europarl.europa.eu/news/lv/news-room/20140203STO34645/konflikts-ukrain%C4%81-notikumu-att%C4%ABst%C4%ABba>

¹⁴¹ Kuromiya, H. (n.d.). How to Make Sense of the Donbas in the Russian-Ukrainian Conflict in the 21st Century. – 17 p. Retrieved from <http://nowyprometeusz.pl/wp-content/uploads/2017/03/Kuromiya-NP-vol-9.pdf.pdf>

uzmanību pievēršot Krimas situācijai. Tomēr šie abi faktori – transnacionālā separātisma apvienošanos un entuziasmu savienojumā ar ukraiņu apvienošanos pret agresoru, Krieviju kā patronu, radās divi būtiski priekšnoteikumi intensīvai konflikta eskalācijai. Tai pat laikā, neatkarīgi no tā, kāds scenārijs bija paredzēts no Krievijas puses, salīdzinot ar teorētiskajām atziņām, Donbasa konflikta attīstība norit līdz pat šim brīdim pa tipiska iesaldētā konflikta attīstību – tajā ir fiksējams separātisms, intensīvas vardarbības mīšanās ar atslābuma posmiem; starptautiski neatzītu valstisku veidojumu radīšana; Krievijas militāro spēku klātbūtne un tās ekonomisks, politisks un militārs atbalsts attiecīgajam reģionam.

3.4. Donbasa konflikta atbilstība iesaldētā konflikta pazīmēm

Iepriekš, pētījuma gaitā, autors izpētīja iesaldētajiem konfliktiem tipisko pazīmju kopumu teorētiskā rakursā, kā arī analizēja to izpausmes Piedņestras, Kalnu Karabahas, Abhāzijas un Dienvidosetijas iesaldētajos konfliktos. 3. nodaļas ietvaros veiktā Donbasa konflikta priekšnoteikumi, izcelsme un attīstība norāda, ka, lai gan vērojami atšķirīgi tās cēloņi un konflikta rašanās un eskalēšanās mehānismi, tam piemīt atbilstība iesaldēto konfliktu pazīmēm. Lai to pamatotu, autors šīs nodaļas ietvaros apkopos gan iepriekš pētītās Donbasa konflikta iezīmes teorētiskā modeļa ietvaros, gan papildinās tās ar citu pētnieku atziņām.

Piedņestras, Kalnu Karabahas, Abhāzijas un Dienvidosetijas i konfliktu analīze norāda uz šādām galvenajām iezīmēm analizētajos iesaldētajos konfliktos: tie atrodas valstīs, kas veido tādu kā buferzonu starp Krieviju un NATO dalībvalstīm. Visu analizēto iesaldēto konfliktu sākums datējams ar laiku no 1988. – 1992. gadam, kas sakrīt ar PSRS sabrukuma laiku un to mātesvalstu neatkarības atgūšanas periodu. Analizēto iesaldēto konfliktu kopīgās iezīmes vēsturiskajā kontekstā ir to iekarotāju vai okupantu īstenota pamatiedzīvotāju mērķtiecīga proporcionāla skaita samazināšana, iepludinot citu etnisko piederību iedzīvotājus. Tāpat šīs teritorijas visas bijušas PSRS sastāvā, kas norāda uz Krievijas vēsturisko ieinteresētību tajās.

Strukturālo aspektu konfliktu kopīgās iezīmes, izņemot Kalnu Karabahas gadījumu, ir – Krievijas tiešs un dziļš ekonomiskais un politiskais atbalsts, saiknes, enerģētisko interešu īstenošana. Kā tipiskas pazīmes reģioniem strukturālajā kontekstā ir Krievijas rubļa lietošana un dubulta pilsonība, no kurām viena ir Krievijas. Tas liecina, ka Krievija ir izolējusi iesaldēto konfliktu reģiona mātesvalstu centienus un iespējas ar strukturālām metodēm iejaukties un noteikt reģionu uzvedību vai panākt konfliktu atrisināšanu ar šādām metodēm. Reģionālās aktivitātes faktori norāda, ka analizētajos iesaldētajos konfliktos dominē izteikti radikāli noskaņots separātisms.

Konfliktu cēloniski atgriezeniskie aspekti norāda, ka to formālie iemesli ir etnisko minoritāšu pašnoteikšanās tiesības no konfliktu reģionu puses un teritoriālās integritātes saglabāšanas vēlme no to mātesvalstu puses. Iesaldēto konfliktu dziļākie cēloņi ir šo reģionu funkcionalitāte – tie ļauj, pirmkārt, Krievijai ietekmēt to mātesvalstu suverēnās pašnoteikšanās tiesības, primāri to izmantojot 2 ģeostratēģiskiem mērķiem – pirmkārt, saglabājot to mātesvalstis kā buferzonas, otrkārt, ļaujot paturēt ietekmi stratēģiski svarīgajā Kaukāza – Melnās jūras reģionā. Pirmajā gadījumā kā buferzonas mātesvalstis tiek izmantotas gan pret NATO, gan – pret citiem globālajiem spēkiem, kuri arī ir ieinteresēti minētajā reģionā stratēģiskajos nolūkos (pieklūt naftai, gāzes atradnēm u.tml.).

Būtisks etniskais faktors iesaldētajos konfliktos ir šo reģionu minoritāšu koncentrācija salīdzinoši koncentrētā ģeogrāfiskā reģionā attiecībā pret to mātesvalsti un tajā dominējošo etnisko grupu - tas norāda uz etniskā un ģeogrāfiskā faktora ciešo saikni labvēlīgas augšnes radīšanai konfliktu izcelsmei šajos reģionos, jo minētā koncentrācija katalizē šo minoritāšu vēlmi pēc pašnoteikšanās, ko pastiprina vēsturiskā izcelsme – šo minoritāšu sliktās attiecības ar mātesvalsti pamatētnos jau vēsturiski ilgā laika perspektīvā.

Iesaldētajiem konfliktiem ģeogrāfiski starptautisko attiecību kontekstā būtiskas iezīmes ir, pirmkārt, to potenciālā iespēja destabilizēt daudz plašāku reģionu, otrkārt – izaugt plašāka mēroga karā, kurā iesaistās trešie spēlētāji (piemēram, lielvaras), treškārt – tie atrodas Krievijai svarīgu gāzes transporta ceļu tuvumā. Attiecībā uz nespēju iesaldētos konfliktus atrisināt, kopīgās iezīmes visiem analizētajiem iesaldētajiem konfliktiem ir to potenciāls šos konfliktu reģionus izmantot kā ietekmes sviru attiecībā pret to mātesvalstīm, lai tās saglabātu buferzonas statusu starp Krieviju un Rietumiem. Šī iemesla dēļ Krievija nav ieinteresēta konfliktu atrisināšanā, gluži otrādi – to ieilgšana vislabāk ļauj tai īstenot minētos stratēģiskos mērķus. Visos analizētajos konfliktos patronāžu reģionu separātismā uzņēmusies Krievijas Federācija.

Starptautiskās sistēmas neefektivitāti nosaka dažādā starptautisko normatīvo regulējumu interpretācija un Krievijas apzināta dubultstandartu ievērošana starptautiskajās attiecībās nosaka starptautiskās sistēmas nepielāgotību. To papildus veicina arī Rietumu salīdzinoši samiernieciskā politika pret Krieviju, jo, apzinoties tās intereses un sekas mediācijai, kuru uzņemas Krievija, apriori tiek noteikts konflikta iznākums jeb ieilgušais stāvoklis. Tai pat laikā jānorāda, ka arī Krievija veic proaktīvu mediācijas lomas uzņemšanos, lai netiktu izolēta no šāda konflikta gaitas ietekmēšanas.

Iesaldētajos konfliktos, kur primāri dominē Krievijas patronāža, izteikti raksturīga iezīme ir vāja demokrātiskā sistēma (tāpēc kā uzņēmums ir jāmin Kalnu Karabaha Azerbaidžānā, kur primāro patronāžu uzņēmusies Armēnija). To raksturo ciešas saiknes ar

organizēto noziedzību, zems akcepts vietējā sabiedrībā, kā arī liela politiskā, ekonomiskā un militārā atkarība no Krievijas..

Reģionu subsistēmu izpētē secināms, ka atšķiras iesaldēto konfliktu reģionu neatkarības mērķi, neskatoties uz to ciešajām attiecībām ar Krieviju gan politiskajā, gan ekonomiskajā, gan militārajā rakursā. Reģiona – mātesvalsts subsistēmas izpēte norāda, ka šīs attiecības ir iesaldētas, to vienīgā izpausme ir vai nu aktīva militārā vardarbība, vai arī – sarunas starptautiskajos sadarbības formātos. Reģiona – patronvalsts subsistēmu izpēte norāda, ka iesaldēto konfliktu reģionos dominē ciešas to politiskās attiecības ar Krieviju; tās ir tehniski tādā stāvoklī, lai varētu tikt integrētas Krievijas sastāvā, tomēr stratēģiski tās tiek turētas tuvā distancē. Reģiona – starptautiskās sabiedrības subsistēma iesaldēto konfliktu gadījumos ir formāla, saistīta ar konflikta paasinājumu mazināšanu vairāk nekā praktiski risinošs modelis konflikta cēloņiem, dziļākajai to pamatbūtībai. Cita veida diplomātiskās attiecības nenorisinās, tā kā pašpasludinātās valstis šajos reģionos starptautiskā sabiedrība kopumā nav atzinusi.

Mātesvalsts – patronvalsts subsistēma iesaldēto konfliktu gadījumos ir raksturīga ar de facto iejaukšanos no Krievijas puses mātesvalsts iekšējās lietās caur iesaldēto konfliktu mehānismiem. Mātesvalsts – starptautiskās sabiedrības subsistēmu iezīmes norāda, ka tās ir orientējušās uz ciešāku integrāciju ES un NATO; orientācija ne uz Krieviju.

Patronvalsts – starptautiskās sabiedrības subsistēmā Krievija darbojas formāli kā aizstāvis iesaldētā konflikta reģionam, bet tai pat laikā – izmanto to kā manipulēšanas opciju savu interešu īstenošanā attiecībās ar starptautiskajiem partneriem.

Konflikta risināšanai būtiskie informatīvie kavējumi saistīti ar to, ka Krievijas ietekmē atrodas šo reģionu informatīvā telpa. Tādējādi informatīvā manipulācija ir būtiskākais kavējums konfliktu noregulācijā no iekšienes.

Donbasa konflikta robežas telpā, līdzīgi Piedņestras, Abhāzijas un Dienvidosetijas konfliktiem, ir ģeogrāfiski tiešā tuvumā Krievijai. Turklāt šajā reģionā tiešā veidā izpaužas Krievijas tieši atbalstīta militāra var-darbība pret Ukrainu un tās sadursmes ar starptautisko sabiedrību. Lai gan pārējos konfliktos tieša Krievijas iejaukšanās notikusi mazākā mērā, tas var būt skaidrojams ar precīzāku faktu fiksēšanu, jo īpaši – Krievijas īstenotās Krimas okupācijas fonā.

Konflikta robežas laika perspektīvā, pretēji pārējiem šajā darbā analizētajiem konfliktiem, ir sākušās 2014. gadā. Tomēr notikumu attīstība norāda, ka Donbasā ir radīti priekšnoteikumi ilgstošai pretdarbībai, ko nosaka pašpasludināto Luhanskas un Doņeckas republiku veidojumi, kā arī reģiona politiskā integrācija Krievijā, atļaujot dubultpilsonību un nodrošinot citas ekonomiskās un tiesiskās saiknes. Tai pat laikā, velkot paralēles ar pārējiem

konfliktiem, ņemot vērā krievu minoritātes separātisko noskaņojumu, Donbasa industriālo nozīmību Krievijai PSRS laikā, tās smagās rūpniecības potenciālu un ģeogrāfiski ciešo sasaisti ar Krievijas Federācijas Rostovas apgabalu (tie abi veido Doņeckas ogļu baseinu), Krievijas interesei Donbasā ir būtiska loma PSRS sabrukuma laikam – šis reģions palika Ukrainas sastāvā, kas attiecīgi ir interpretējams kā nozīmīgs ekonomiskais zaudējums Krievijai jau kopš 20. gadsimta 90. gadu sākuma.

Vēsturiskajā simboliskumā – iepriekš veiktā izpēte norāda, ka Donbasa reģions ir vēsturiski nozīmīgs bijis gan tajā dzīvojošajai ne-krievu minoritātei, gan arī krievu minoritātei, jo īpaši – tāpēc, ka tajā apmetnes veidoja vienlaicīgi visi imigranti. Vēlākā PSRS īstenotā politika noteica lielāku vietējās populācijas “atšķaidīšanu”, kā arī – tieši PSRS sastāvā Donbasa reģions kļuva par ļoti nozīmīgu industriālo reģionu ar uzsvāru uz metalurģiju un ogļu ieguvī. No šādas perspektīvas Donbass noteikti ir ekonomiski svarīgs Krievijas stratēģisko interešu reģions.

Donbasa konflikta valsts un aktivitātes mainīgie: teorētiskajā izpētē autors noskaidroja, ka strukturāli iesaldēto konfliktu reģionos ir ierobežotas pašpārvaldes tiesības etniskajām minoritātēm, tām bieži ir ierobežotas iespējas tikt pie dažādiem resursiem – politiskajiem, ekonomiskajiem u.tml. Donbasā šis apraksts attiecināms ne tikai uz krievu minoritāti, bet arī uz reģiona populāciju kopumā, kā to norādīja Ukrainas iekšpolitisko priekšnoteikumu izpēte – mazāku lomu konfliktā spēlēja tieši etniskie faktori, cik ierobežotā piekļuve resursu sadalei Ukrainas mērogā, jo īpaši – Donbasa un Kijevas savstarpējās attiecībās. Līdz ar to strukturālajā rakursā Donbasa konflikts atbilst iesaldētā konflikta iezīmēm, bet, pretēji pārējiem bakalaura darbā analizētajiem iesaldētajiem konfliktiem, tajā separātisms tika vairāk mākslīgi radīts.

Līdz ar to aktivitātes rakursā Donbasā vērojama krievu etniskās minoritātes separātisms kļuva par noteicošu faktoru iesaldētā konflikta radīšanā, kas nebūtu iespējams bez tiešas patronvalsts atbalsta – konkrēti: Krievijas.

Cēloniskās cilpas un atgriezeniskās saiknes Donbasa konfliktā primāri ir Doņeckas un Luhanskas republiku izveidošana – Minskas sarunās Ukraina ir piekritusi tām piešķirt lielāku autonomiju, tai pat laikā no Ukrainas puses ir liela iekšējā pretestība akceptēt šo separātisko reģionu pašpārvaldēm lielāku decentralizāciju, pretī saņemot mazākas iespējas īstenot prietumniecisko orientāciju, kas pēc būtības ir Krievijas interešu akceptēšana uz savas suverenitātes rēķina. Otrkārt, Krievija ir akceptējusi, bet praktiski tas netiek pildīts ne tiešā veidā, ne netiešā (separātistu pašpārvaldēm to nedarot) – izņemot smago bruņojumu un pilnībā

pārtraukt uguni Donbasā.¹⁴² Līdz ar to vērojama iesaldētajiem konfliktiem tipiskā iezīme – konflikts turpinās, neskatoties uz formālu vienošanos un visu pušu akceptu kopīgi izvirzītajiem noteikumiem.

Multiplu sistēmu pārklāšanās Donbasa konfliktā un tā komponenti

Etniskajā rakursā Doņeckā uz 2014. gadu dzīvoja ap 57% etnisko ukraiņu un ap 38% etnisko krievu. Luhanskā līdzīgi – attiecīgi 58% un 39%.¹⁴³ Līdz ar to Donbasa iekšējā subsistēma raksturojama iesaldētā konflikta kontekstā raksturojama formāli kā etniskās krievu minoritātes radikalizēšanās, lai gan patiesie cipari separātiski noskaņotajiem krievu minoritātes iedzīvotājiem var būt krietni mazāka.¹⁴⁴

Reģiona – patronvalsts subsistēmas kontekstā Donbasā vērojams izteikts Krievijas atbalsts kā patronvalstij tā separātiskajām vēlmēm, savukārt, Donbasa - mātesvalsts subsistēmai raksturīga primāri politiskā spriedze par strukturālajiem jautājumiem un sekundāri – par separātistu aktivitāšu jautājumiem. Bakalaura darba autors gan uzskata, ka tieši Donbasā izveidojusies tāda kā apgriezta situācija – pirms konflikta tajā dominēja reģiona vēlme pēc politiskās līdzvērtības Kijevai, bet praktiski nenozīmīgs bija separātisma noskaņojums. Bet šobrīd, konflikta norises laikā, dominē separātisms, pretstatā Ukrainas pieļautajai decentralizācijai un lielākai brīvībai Donbasam, kam tā piekritusi abu Minskas vienošanos ietvaros. Faktiski – acīmredzami ir alogiski akcenti uz konflikta mainīgajiem no tā atrisināšanas, proti – Doņeckas un Luhanskas gadījumā nevar runāt par etniskās minoritātes pašnoteikšanās tiesībām no starptautisko tiesību viedokļa, jo tam nav atbilstoša praktiskā pamatojuma – nav šādas pamatnācijas dominējošās minoritātes, kas ir pretēja mātesvalsts pamatnācijai. Tai pat laikā – tieši separātisms tiek atbalstīts kā nozīmīgāks, pretstatā vēsturiskajiem politiskās decentralizācijas un lielākas autonomijas politiskajiem apsvērumiem un vēlmēm reģionā.

Reģiona – starptautiskās sabiedrības subsistēmā vērojama izteikta nevēlēšanās sadarboties no reģiona puses, jo tieši Donbasa separātisti pastāvīgi pārkāpj gan Minskas, gan citas vienošanās, nepārtraucot militāro vardarbību, uzbrukumus.

Mātesvalsts – patronvalsts attiecībās starp Ukrainu un Krieviju vērojama reālisma pieejas izmantošana no Krievijas puses: tā cenšas īstenot savas intereses, nepieļaujot Ukrainas integrāciju NATO un ES, lai saglabātu to kā buferzonu.

¹⁴² *What are the Minsk agreements?* (2016). The Economist. Retrieved from <http://www.economist.com/blogs/economist-explains/2016/09/economist-explains-7>

¹⁴³ Lees, K. (2014). All you wanted to know about Ukraine's Donbass region. Retrieved from: <http://suffragio.org/2014/04/18/all-you-wanted-to-know-about-ukraines-donbass-region/>

¹⁴⁴ Kuromiya, H. (n.d.). How to Make Sense of the Donbas in the Russian-Ukrainian Conflict in the 21st Century. – 17 p. Retrieved from <http://nowyprometusz.pl/wp-content/uploads/2017/03/Kuromiya-NP-vol-9.pdf.pdf>

Ukrainas – starptautiskās sabiedrības attiecībās vērojama abpusēja sadarbība un atbalsts Ukrainai, lai gan publiskajās un politiskajās diskusijās bieži kritika tiek veltīta tieši starptautiskajiem partneriem, kuri bieži nespēj vienoties par ātru un izlēmīgu rīcību savtīgu personisko interešu dēļ. Šo jautājumu autors detalizētāk analizēs vēlāk, aplūkojot cēloņus, kādēļ starptautiskās sabiedrības iesaiste ir neefektīva Donbasa risinājuma panākšanā.

Krievijas– starptautiskās sabiedrības attiecībās izdalāma Krievijas un tās iedomātā pretinieka antagonisms¹⁴⁵ (te gan jānorāda, ka tieši Krievijas rīcība Ukrainā tiešā veidā ir veicinājusi starptautiskās sabiedrības tādu kā transformāciju daudz potenciālākā reālā pretiniekā Krievijai, nekā līdz Ukrainas karam). Patiesās domstarpības ir vērojamas par ES un NATO robežu pietuvošanos Krievijai. Savukārt, formālā rakursā, Donbasa ietvaros, sabiedriskā sabiedrība neatzīst Luhanskas un Doņeckas republiku patstāvību, bet Krievija - atzīst. Līdz ar to starptautiskā sabiedrība nespēj panākt iesaldētā konflikta noregulējumu.

Galvenie komponenti Donbasa iesaldētajā konfliktā ir:

- 1) etniskās minoritātes – aptuveni 38% etnisko krievu pret 58% etnisko ukraiņu.¹⁴⁶ Jānorāda, ka separātistu aprindas papildinājuši dažādi deklasificēti, krimināli sabiedrības elementi gan no Krievijas, gan Kaukāza u.c. pasaules vietām.¹⁴⁷
- 2) teritorija – ekonomiski nozīmīgs smagās rūpniecības un ogļu ieguves reģions gan Krievijai, gan Ukrainai; robežreģions Krievijai ar Rostovas apgabalu;
- 3) nespēja tos atrisināt – abas Minskas vienošanās joprojām netiek pildītas;
- 4) pretrunīgums – Luhanskas un Doņeckas republiku prasības pēc decentralizācijas un lielākas autonomijas pret to apņemšanos un praktisku militārās darbības pārtraukšanu;
- 5) ieildzis stāvoklis – konflikts noris jau trīs gadus, kopš 2014. gada;
- 6) patronvalsts – līdzīgi kā bakalaura darbā iepriekš analizētajos konfliktos – Krievija;
- 7) demokratizācijas elements – lai gan līdz konfliktam Donbasa reģions iekļāvās Ukrainas demokrātiskajā procesā, kopš 2014. gada tajā ir vērojamas vairs tikai formālas, ārēji demokrātiskas norises;

¹⁴⁵ Osbourne, S. (2017). *Russia calls Romania a 'clear threat' and Nato outpost for hosting US missile shield*. Retrieved from <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/russia-romania-clear-threat-nato-outpost-us-anti-missile-shield-putin-tensions-a7571031.html>

¹⁴⁶ Lees, K. (2014). All you wanted to know about Ukraine's Donbass region. Retrieved from: <http://suffragio.org/2014/04/18/all-you-wanted-to-know-about-ukraines-donbass-region/>

¹⁴⁷ Kuromiya, H. (n.d.). How to Make Sense of the Donbas in the Russian-Ukrainian Conflict in the 21st Century. – 17 p. Retrieved from <http://nowyprzemietusz.pl/wp-content/uploads/2017/03/Kuromiya-NP-vol-9.pdf.pdf>

- 8) starptautiskās sistēmas nepielāgotība, instrumentu trūkums iesaldēto konfliktu risināšanai – līdzīgi, kā Piedņestras, Kalnu Karabahas, Abhāzijas un Dienvidosetijas konfliktos, starptautiskā sabiedrība nespēj ietekmēt konflikta noregulējumu, neskatoties uz asāku un vienotāku reakciju, kāda bija vērojama pret Krieviju gan Krimas kontekstā, gan attiecībā uz Donbasu.

Kavējumi – kā būtisks nosacījuma faktors Donbasa konflikta iesaldēšanā ir Krievijas īstenotā taktika, ieviešot tās valūtu šajā reģionā, atbalstot pašpasludināto republiku pasu izdošanu; piešķirot Krievijas pilsonību Donbasa separātistiem, apgādājot tos ar ieročiem un tiešā veidā nodrošinot ar kaujiniekiem.¹⁴⁸ Attiecībā uz infrastruktūru vērojama tieša kavējuma īstenošana konflikta noregulēšanai, jo karadarbības rezultātā Donbasa infrastruktūras atjaunošanai nepieciešami milzīgi līdzekļi. Krievija līdz šim brīdim nav izrādījusi nekādu interesi vai mājienus par iespējamām investīcijām, jo tas nozīmētu, pirmkārt, gan starptautisko sankciju pastiprināšanos, uz ko norāda Krimas aneksijas piemērs; otrkārt – tie būtu milzīgi līdzekļi no tās budžeta un vienīgās perspektīvas šādai rīcībai būtu Donbasa aneksija;¹⁴⁹ treškārt, tikai ar iesaldēta konflikta statusu Donbasā Krievijai saglabājas spēja tik lielā mērā ietekmēt Ukrainas suverenitāti – ne konflikta atrisināšana, ļaujot Donbasa reintegrāciju Ukrainā, ne tās aneksija nekalpotu kā efektīvs Ukrainas ietekmes instruments.

Iepriekš veiktā izpēte norāda, ka Donbasa konflikts lielā mērā atbilst gan iesaldēto konfliktu teorētiskajam modelim, gan Piedņestras, Kalnu Karabahas, Abhāzijas un Dienvidosetijas iesaldētajiem konfliktiem. Kalnu Karabahas konflikts norāda, ka nav svarīgi visiem iesaldēto konfliktu aspektiem būt saturiski identiskiem – tie var atšķirties, bet summāri dot līdzīgus rezultātus. Līdzīgi ar Donbasa iesaldēto konfliktu – tas lielā mērā atbilst visiem nosauktajiem, saturiski galvenā atšķirība ir vērojama tieši separātisma nozīmē konflikta izcelsmē – lai gan tas faktiski bija vismazāk būtiskais faktors, Krievijas mērķtiecīgā rīcība to katalizēja, savienojumā ar iekšpolitisko neapmierinātību daudzkārt pastiprinot un radot separātisku reģionu Ukrainā.

¹⁴⁸ Malachowski, B. (2016). Ukraine`s Frozen Conflict. Russian Investment suggests freeze will continue. Retrieved from <https://reconnectingasia.csis.org/analysis/entries/ukraine/>

¹⁴⁹ Malachowski, B. (2016). Ukraine`s Frozen Conflict. Russian Investment suggests freeze will continue. Retrieved from <https://reconnectingasia.csis.org/analysis/entries/ukraine/>

SECINĀJUMI

Pētījuma ietvaros autors īstenoja definēto mērķi: izpētīja Donbasa konflikta attīstību, gūstot apstiprinājumu izvirzītajai hipotēzei - Donbasa konflikts veidojas par iesaldēto konfliktu.

Pētījuma gaitā Piedņestras, Kalnu Karabahas, Abhāzijas un Dienvidosetijas konfliktu analīze norādīja uz šādām galvenajām iezīmēm analizētajos iesaldētajos konfliktos: tie atrodas valstīs, kas veido tādu kā buferzonu starp Krieviju un NATO dalībvalstīm; separātistu reģionam tiek nodrošināts Krievijas tiešs un dziļš ekonomiskais un politiskais atbalsts, tās enerģētisko interešu īstenošana; iesaldētajiem konfliktiem piemīt potenciālas iespējas destabilizēt daudz plašāku reģionu, izaugt plašāka mēroga karā, kurā iesaistās trešie spēlētāji (piemēram, lielvaras), tie atrodas Krievijai svarīgu gāzes transporta ceļu tuvumā. Šie konflikti kalpo kā ietekmes svira attiecībā pret to mātesvalstīm; starptautiskās sistēmas neefektivitāti šo konfliktu risināšanā nosaka dažādā starptautisko normatīvo regulējumu interpretācija un Krievijas apzināta dubultstandartu ievērošana starptautiskajās attiecībās; konflikta risināšanai būtiskie informatīvie kavējumi saistīti ar to, ka Krievijas ietekmē atrodas šo reģionu informatīvā telpa. Tādējādi informatīvā manipulācija ir būtiskākais kavējums konfliktu noregulācijā no iekšienes.

Salīdzinot Donbasa konflikta izcelsmi un esošo *status quo*, tas atbilst visām iepriekš aprakstītajām un Piedņestras, Kalnu Karabahas, Abhāzijas un Dienvidosetijas iesaldētajos konfliktos raksturīgajām iezīmēm - cēloniskās cilpas un atgriezeniskās saiknes Donbasa konfliktā primāri ir Doņeckas un Luhanskas republiku izveidošana, kas nodrošina konflikta iesaldēšanos; multiplo sistēmu kontekstā patiesās domstarpības ir vērojamas starp Krieviju, starptautisko sabiedrību, Ukrainu par ES un NATO robežu pietuvošanos Krievijai; kavējumu nosacījuma faktors Donbasa konflikta iesaldēšanā ir Krievijas īstenotā taktika, ieviešot tās valūtu šajā reģionā, atbalstot pašpasludināto republiku pasu izdošanu; piešķirot Krievijas pilsonību Donbasa separātistiem, apgādājot tos ar ieročiem un tiešā veidā nodrošinot ar kaujiniekiem.

Kopumā no teorētiskajā izpētē izvirzītajiem pieciem iesaldētajiem konfliktiem tipisko pazīmju kopuma blokiem Donbasa konfliktam raksturīgas visas to iezīmes. Būtisks secinājums izdarāms uz tā unikālajām iezīmēm, ar ko tas atšķiras no pārējiem salīdzinātajiem konfliktiem – pirmkārt, Donbass ir ekonomiski ļoti svarīgs Krievijas stratēģisko interešu reģions ar ievērojamu industriālo kapacitāti; otrkārt, galvenie Donbasa konflikta priekšnoteikumi bija, no vienas puses, politiskā neapmierinātība un politiskā sāncensība ar Kijevu kā Ukrainas administratīvo un politisko centru, no otras – krievu minoritātes separātiskais noskaņojums. Tā rezultātā Donbasa separātisms vairāk ir jāasociē ar mākslīgi radītu tendenci, kas ir piesaistīta

un propagandēta kā reģiona neapmierinātības it kā būtiskākais pamats. Ņemot vērā notikumu eskalāciju, skaidri redzama Krievijas iejaukšanās, radot mākslīgu konfliktu (transformējot politiskas citas valsts iekšpolitiskās nesaskaņas konfliktā, kam par ieeju kalpo krievu minoritātes klātbūtne attiecīgajā reģionā).

Šo secinājumu rezultātā autors secina, ka hipotēze apstiprinās, jo Donbasa konflikts atbilst gan iesaldēto konfliktu teorētiskajam modelim, gan līdzinās Piedņestras, Kalnu Karabahas, Abhāzijas un Dienvidosetijas iesaldētajiem konfliktiem to būtiskākajās dimensijās; galvenā tā unikālā iezīme ir mākslīgi radītais separātisms, kas kalpoja kā konflikta iniciēšanas faktors.

IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

1. "South Ossetia perceived Russia's entry overly romantically and forgot that in politics, there are no friends" (2016). Retrieved from <http://accent.com.ge/en/news/details/10525-%E2%80%9CSouth-Ossetia-perceived-Russia%E2%80%99s-entry-overly-romantically-and-forgot-that-in-politics-there-are-no-friends%E2%80%9D>
2. *Abkhazia* (2010). Encyclopædia Britannica. Retrieved from <https://www.britannica.com/place/Abkhazia>
3. Aggestam, K., Björkdahl, A. (2011). Just Peace Postponed: Unending Peace Processes and Frozen Conflicts. *JAD-PbP WORKING PAPER SERIES NO. 10 | JANUARY 2011.*, pp. 1-28. – 4-5 p.
4. Azar, E. (1988). Protracted Social Conflicts and Second Track Diplomacy. In Davies, J., Kaufman, E. (2003). *Second Track/citizens' Diplomacy: Concepts and Techniques for Conflict Transformation*, 318 pages, ISBN: 9780847695522 – 16 p.
5. Azar, E. (1990). Management of Protracted Social Conflict. Theory and Cases, cited in Reimann, C. (n.d.). Why are Violent, Intra-state Conflicts Protracted? Looking at Azar's Model of Protracted Social Conflict from a Gender-sensitive Perspective. Retrieved from <http://www.bradford.ac.uk/social-sciences/peace-conflict-and-development/issue-2/Reimann.pdf>
6. Azarian, R. (2011). Potentials and Limitations of Comparative Method in Social Science. *International Journal of Humanities and Social Science, Vol. 1 No. 4*; April 2011, pp.113-125. – 115-116p.
7. Baban, I. (2016). The Transnistrian Conflict in the Context of the Ukrainian Crisis. Retrieved from <http://www.css.ethz.ch/en/services/digital-library/articles/article.html/195538/pdf>
8. Bercovitch, J. (2003). *Characteristics Of Intractable Conflicts*. The Conflict Information Consortium, University of Colorado. Retrieved from <http://www.beyondintractability.org/essay/Characteristics-IC>
9. Bilash, B. (2016). *How it all happened*. Retrieved from <http://euromaidanpress.com/2016/02/20/the-story-of-ukraine-starting-from-euromaidan/4/>
10. Burgess, H., Burgess, G.M. (2003). *What Are Intractable Conflicts?* The Beyond Intractability Project, The Conflict Information Consortium, University of Colorado. Retrieved from <http://www.beyondintractability.org/essay/meaning-intractability>
11. Buschner, K. (2016). The Transnistria Conflict in Light of the Crisis, pp.25-42 - 25 p. In Ed. Fischer, S. (2016). *Not Frozen! The Unresolved Conflicts over Transnistria, Abkhazia, South Ossetia and Nagorno-Karabakh in Light of the Crisis over Ukraine*. SWP Research Paper. Stiftung Wissenschaft und Politik German Institute for International and Security Affairs. ISSN 1863-1053.
12. Calus, K. (2013). The Centre for Eastern Studies. Retrieved from <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/osw-commentary/2013-05-16/aided-economy-characteristics-transnistrian-economic-model>
13. Calus, K. (2014). The importance of being Transnistria. Retrieved from <http://www.voxeurop.eu/en/content/article/4805802-importance-being-transnistria>
14. Carley, P. (1998). Nagorno-Karabakh: Searching for a Solution. The United States Institute of Peace. Retrieved from <https://www.usip.org/publications/1998/12/nagorno-karabakh-searching-solution-0>

15. Carter, D. (2011). Territory and Group Conflict in International Relations, p.1. Retrieved from [https://www.princeton.edu/~dbcarter/David B. Carter/Teaching_files/fall11_PU_syllabus.pdf](https://www.princeton.edu/~dbcarter/David_B._Carter/Teaching_files/fall11_PU_syllabus.pdf)
16. Checkmen, A. (n.d.). Donbass. Retrieved from: <http://www.oseweb.org/regions/donbass>
17. Ciobanu, C. (2007). *Political Economy of "Frozen Conflicts" in ex-Soviet States: Challenges and Prospects for the U.S. and Russia*. Retrieved from http://pdc.ceu.hu/archive/00003276/01/political_economy.pdf 4-14 p.
18. Clancy, M.A.C., Nagle, J. (2009). Frozen Conflicts, Minority Self-Governance, Asymmetrical Autonomies – In search of a framework for conflict management and conflict resolution. University of Ulster, 29 pages - 14 p. Retrieved from [http://www.asef.org/images/docs/1276-6th AER Background Paper - Dr. Clancy and Dr. Nagle.pdf](http://www.asef.org/images/docs/1276-6th_AER_Background_Paper_-_Dr._Clancy_and_Dr._Nagle.pdf)
19. Colibasanu, A. (2016). Russia's Interest in Nagorno-Karabakh: It's About Europe. Retrieved from http://www.realclearworld.com/blog/2016/04/russias_interest_in_nagorno-karabakh_its_about_europe_111805.html
20. Cornell, S. E. (2014). *Crimea and the Lessons of Frozen Conflicts*. Central Asia-Caucasus Institute at Johns Hopkins University. Retrieved from <http://www.the-american-interest.com/2014/03/20/cremia-and-the-lessons-of-frozen-conflicts/>
21. Crow, A. (2008). Georgia-Russia Conflict Timeline (includes South Ossetia and Abkhazia). The Royal United Services Institute (RUSI). Izgūts no: <https://rusi.org/commentary/georgia-russia-conflict-timeline-includes-south-ossetia-and-abkhazia>
22. Danielyan, S., Babayan, K. (2016). Nagorno-Karabakh: The edge of Russia's orbit. Retrieved from http://www.ecfr.eu/article/essay_nagorno_karabakh_the_edge_of_russias_orbit
23. Eiropas Parlaments (2016). *Konflikts Ukrainā: notikumu attīstība*. Izgūts no <http://www.europarl.europa.eu/news/lv/news-room/20140203STO34645/konflikts-ukrain%C4%81-notikumu-att%C4%ABst%C4%ABba>
24. Frear, T. (2014) The foreign policy options of a small unrecognised state: the case of Abkhazia, *Caucasus Survey*, 1:2, 83-107, 90p. DOI:10.1080/23761199.2014.11417293
25. Gallo, G. (2012). Conflict Theory, Complexity and Systems Approach, *Systems Research and Behavioral Science* (2012). DOI: 10.1002/sres.2132 – 2-9; 17p.
26. Galtung, J. (2010). Theories of Conflict p.30-34. Retrieved from https://www.transcend.org/files/Galtung_Book_Theories_Of_Conflict_single.pdf
27. Golubock, D.G. (2015). South Ossetia: Old Territory, New Problems. Izgūts no: http://www.sras.org/south_ossetia
28. Gonca, I.B. (2016). Nagorno Karabakh: Armenia's Claims, Azerbaijan's Position, and the Peace Efforts. Retrieved from <http://www.e-ir.info/2016/06/04/nagorno-karabakh-armenias-claims-azerbaijans-position-and-the-peace-efforts/>
29. Gonzalez, F.R.J. (2014). *Geopolitical overview of conflicts 2014*. Spanish Institute of Strategic Studies. - 81-82p. Retrieved from http://www.ieee.es/en/Galerias/fichero/panoramas/Geopolitical_Panorama2014.pdf
30. Grigas, A. (2016). *Frozen Conflicts. A Tool Kit for US Policymakers*. Atlantic Council, Dinu Patriciu Eurasia Center, 23 pages – 1.p. Retrieved from http://www.atlanticcouncil.org/images/publications/Frozen_Conflicts_web_0727.pdf
31. Hedenskog, J., Korkmaz, K. (2016). The Interests of Russia and Turkey in the Nagorno-Karabakh Conflict. Retrieved from <https://www.foi.se/download/18.1b4084ea15549d027d14b79/1466509555042/RUFS+Briefing+No.+35+.pdf>

32. *How to write the case study*. Retrieved from <http://www.monash.edu.au/lls/llonline/quickrefs/27-case-study.pdf>
33. Huseynov, R. (2017). Dodon`s Transnistria visit and what it means for other frozen conflicts. Retrieved from <http://neweasterneurope.eu/articles-and-commentary/2243-dodon-s-transnistria-visit-and-what-it-means-for-other-frozen-conflicts>
34. Jones, E. (2015). Russia and the West: Fracture Points (South Ossetia). Retrieved from <http://foreign-intrigue.com/2015/01/russia-and-the-west-fracture-points-south-ossetia/>
35. Kapitoneko, M. (2010). Resolving Post-Soviet “Frozen Conflicts”. Is regional integration helpful? *Concordian, Journal of European Security and Defense Issues*. Volume 1, Number 2, June 2010. pp.33-37 - 34 p.
36. Kernén, B., Sussex, M. (2012). The Russo-Georgian war: redefining intervention?, pp. 91-117. In Sussex, M. Edit. (2012). *Conflict in the Former USSR*. Cambridge: Cambridge University Press, 245 pages. – 92 p.
37. Kopeček, V., Hoch, T., Baar, V. (2016). De Facto States and Democracy: The Case of Abkhazia. *Bulletin of Geography. Socio-economic Series / No. 32 (2016): 85–104 - 94.p*
38. Kramer, R. (2016). *Transnistria Primer*. Foreign Policy Research Institute. Retrieved from <http://www.fpri.org/article/2016/10/transnistria-primer/>
39. Kriesberg L. (2010) *Intractable conflicts*. In: Young N. (ed) *The Oxford international encyclopedia of peace vol. II*, Oxford, UK: Oxford University Press, pp. 486–490. – 486.p.
40. Krūskops, A. (2008). Abhāzijas vēsturiskā nasta. Izgūts no <http://providus.lv/article/abhazijas-vesturiska-nasta>
41. Krzystan, B. (2015). An Ambiguous New Course for Abkhazia? Retrieved from <http://www.neweasterneurope.eu/interviews/1444-an-ambiguous-new-course-for-abkhazia>
42. Kuromiya, H. (n.d.). How to Make Sense of the Donbas in the Russian-Ukrainian Conflict in the 21st Century. – 16 p. Retrieved from <http://nowyprometeusz.pl/wp-content/uploads/2017/03/Kuromiya-NP-vol-9.pdf.pdf>
43. Lees, K. (2014). All you wanted to know about Ukraine’s Donbass region. Retrieved from: <http://suffragio.org/2014/04/18/all-you-wanted-to-know-about-ukraines-donbass-region/>
44. Liang, S. (2016). Frozen Conflicts, Part I of III: Nagorno-Karabakh and Stability in the South Caucasus. Retrieved from <http://natoassociation.ca/frozen-conflicts-part-i-of-iii-nagorno-karabakh-and-stability-in-the-south-caucasus/>
45. Litoj, A. (2015). Between real and imitation democracy: elections in Transnistria. Retrieved from <https://www.opendemocracy.net/od-russia/alexander-litoj/between-real-and-imitation-democracy-elections-in-transnistria>
46. Ludvik, J., Smetana, M. (2017). *Unpacking the Dynamics of Frozen Conflicts (ISA 2017)*. Paper for the International Studies Association (ISA) 2017 Annual Convention in Baltimore, United States. Retrieved from http://www.academia.edu/31323011/Unpacking_the_Dynamics_of_Frozen_Conflicts_ISA_2017
- Gahramanova, A. (2006). Identity Conflicts and its Implications for Conflict Management. *UNISCI discussion papers, No11*, (May, 2006), pp. 153-186 – 153 p.
47. Lungu, K. (2016). *Transnistria: From entropy to exodus*. Retrieved from http://www.ecfr.eu/article/essay_transnistria_from_entropy_to_exodus
48. Malachowski, B. (2016). Ukraine`s Frozen Conflict. Russian Investment suggests freeze will continue. Retrieved from <https://reconnectingasia.csis.org/analysis/entries/ukraine/>
49. Ministry of Foreign Affairs Nagorno-Karabakh Republic (2017). Geographical location. Retrieved from <http://www.nkr.am/en/geographical-location/80/>

50. Minority Rights Group International (n.d.). *Georgia – Ossetians*. Retrieved from <http://minorityrights.org/minorities/ossetians/>
51. *Moldova* (2015). The School of Russian and Asian Studies. Retrieved from <http://www.sras.org/moldova>
52. Møller, B. (2003). *Conflict Theory*. Aalborg, Denmark: Institut for Historie, Internationale Studier og Samfundsforhold, Aalborg Universitet, pp75. ISSN 0904-8154 – 1-8p.
53. Nagorno-Karabakh (2013). Encyclopædia Britannica. Retrieved from <https://www.britannica.com/place/Nagorno-Karabakh>
54. Nagorno-Karabakh Conflict (2017). Retrieved from <https://www.cfr.org/global/global-conflict-tracker/p32137#!/conflict/nagorno-karabakh-conflict>
55. Nation Profile: Nagorno-Karabakh Lernayin Gharabagh o Artsakh. Retrieved from <http://www.nationalia.info/profile/4/nagorno-karabakh>
56. NATO Strategic Communications Centre of Excellence (2016). *The Moldovan Information Environment, Hostile Narratives, and their Ramifications*. ISBN 978-9934-564-01-7- 8p.
57. Osbourne, S. (2017). *Russia calls Romania a 'clear threat' and Nato outpost for hosting US missile shield*. Retrieved from <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/russia-romania-clear-threat-nato-outpost-us-anti-missile-shield-putin-tensions-a7571031.html>
58. Osipian, A.L. & Osipian, A.L. (2006). Why Donbass Votes for Yanukovych: Confronting the Ukrainian Orange Revolution. *Demokratizatsiya*; Fall 2006; Vol. 14, No. 4; pp. 495-517 – p. 496-499
59. Parker, D., Wilson, J. (2015). *Nagorno-Karabakh: The Volatile Core of the South Caucasus*. Retrieved from <http://www.sras.org/nagorno-karabakh>
60. Perry, V. (2009). At Cross Purposes? Democratization and Peace Implementation Strategies in Bosnia and Herzegovina's Frozen Conflict. *Human Rights Review*. Mar2009, Vol. 10 Issue 1, p35-54. - 39-40 p.
61. Post-Soviet 'frozen conflicts' (2016). Retrieved from <http://www.euractiv.com/section/armenia/linksdossier/post-soviet-frozen-conflicts/>
62. Regions and territories: South Ossetia (2012). BBC. Retrieved from: http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/country_profiles/3797729.stm
63. *Republic of Abkhazia - country profile* (2017). The Chamber of Commerce and Industry of the Republic of Abkhazia. Retrieved from <http://www.tppra.org/en/abkhazia>
64. Rodkiewicz, W. (2012). *Russia's strategy towards Moldova: continuation or change?* The Centre for Eastern Studies. Retrieved from <https://www.osw.waw.pl/en/mission-statement>
65. *Russia Marches into South Ossetia* (2008). Retrieved from <http://www.spiegel.de/international/world/war-in-the-caucasus-russia-marches-into-south-ossetia-a-570834.html>
66. *Russia Recognizes Abkhazia, South Ossetia* (2008). Radio Free Europe. Retrieved from http://www.rferl.org/a/Russia_Recognizes_Abkhazia_South_Ossetia/1193932.html
67. Sytas, A. (2017). Baltic states seek more NATO help ahead of Russian exercise. Retrieved from <http://www.reuters.com/article/us-baltic-nato-russia-idUSKBN15O2HZ>
68. *Trans-Dniester profile – Overview* (2016). Retrieved from <http://www.bbc.com/news/world-europe-18286268>
69. *Trans-Dniester profile* (2016). Retrieved from <http://www.bbc.com/news/world-europe-18284837>
70. *Transnistria: Hisotry of the Conflict* (2014). Retrieved from <http://cscubb.ro/cop/transnistria-history-of-the-conflict/#.WN0LEWcIF7c>

71. *Ukrainas protestu hronoloģija: Ievainoti vairāk nekā 600 cilvēku, prezidents aizbēdzis* (2014). Izgūts no http://lat.mixnews.lv/lv/pasaule/news/26162_ukrainas-protestu-hronologija-ievainoti-vairak-neka-600-cilveku-prezidents-aizbedzis/
72. *Ukraine crisis: Timeline* (2014). Retrieved from <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26248275>
73. *Ukraine crisis: timeline of major events* (2015). Retrieved from <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/ukraine/11449122/Ukraine-crisis-timeline-of-major-events.html>
74. Vaezi, M. (2009). *Geopolitical Changes and Crises in the Caucasus*. Center For Strategic Research. Retrieved from <http://www.csr.ir/departments.aspx?lng=en&abtid=07&&depid=74&semid=1953>
75. Walker, E.T. (2014). *Ukraine: Lessons learned from other "frozen conflicts" in the Soviet successor states*. University of Berkeley. Retrieved from <https://eurasiangeopolitics.com/2014/10/30/ukraine-lessons-learned-from-other-frozen-conflicts-in-the-soviet>
76. *What are the Minsk agreements?* (2016). The Economist. Retrieved from <http://www.economist.com/blogs/economist-explains/2016/09/economist-explains-7>
77. Willis, B. (2014). *The Advantages and Limitations of Single Case Study Analysis*. Retrieved from <http://www.e-ir.info/2014/07/05/the-advantages-and-limitations-of-single-case-study-analysis/>
78. Willis, B. (2014). *The Advantages and Limitations of Single Case Study Analysis*. Retrieved from <http://www.e-ir.info/2014/07/05/the-advantages-and-limitations-of-single-case-study-analysis/>
79. Wilson, A. (1995). *The Donbas between Ukraine and Russia: The Use of History in Political Disputes*. *Journal of Contemporary History*, Vol. 30, No. 2 (Apr., 1995), pp. 265-289 -267.-269.; 283.p.
80. Wolf, S. (n.d.). *Georgia: Abkhazia and South Ossetia*. Retrieved from <https://pesd.princeton.edu/?q=node/274>
81. Wolff, S. (2010). *A Resolvable Frozen Conflict? The Domestic and International Politics of Self-Determination in Moldova and Transnistria? 10th Anniversary Celebrations at the Liechtenstein Institute on Self-Determination at Princeton University*. – 4-6 p. Retrieved from: https://lisd.princeton.edu/sites/lisd/files/wolff_frozenconflict.pdf
82. Wolff, S. (2010). *Georgia: Abkhazia and South Ossetia*. Retrieved from: <https://pesd.princeton.edu/?q=node/274>

Bakalaura darbs: “Vai Donbasa konflikta attīstība ved pa iesaldētā konflikta ceļu”
izstrādāts LU Sociālo zinātņu fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Darba apjoms (neskaitot izmantotos informācijas avotus un pielikumus) ir 124 894 rakstuzīmes (ieskaitot intervālus).

Autors: Aigars Agejenko

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: asociētais profesors Dr.soc.pol. Toms Rostoks

Recenzents: Dokt. Mārtiņš Hiršs

Darbs iesniegts Politikas zinātnes nodaļā 18.05.2017.

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe Inga Poļaka

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

Komisijas sekretāre: